

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

**Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына
сәйкес жеке қаржылық есептілік және
Тәуелсіз аудитордың есебі**

31 желтоқсан 2018 жыл

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	1
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы жеке есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	4

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР:

1 Самұрық-Энерго тобы туралы мәліметтер және оның қызметі	5
2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері.....	5
3 Есептік саясаттағы өзгерістер	12
4 Жаңа есептік ережелер.....	14
5 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар	17
6 Байланысты тараптармен жүргізілген есептер және операциялар	24
7 Еншілес компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар	26
8 Берілген несиелер	26
9 Өзге ұзақ мерзімді активтер.....	28
10 Басқа қысқа мерзімді активтер	28
11 Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	29
12 Сатуға арналған активтер	30
13 Акционерлік капитал.....	30
14 Несиелер	31
15 Басқа кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер.....	33
16 Дивиденділер бойынша табыс	33
17 Жалпы және әкімшілік шығындар.....	33
18 Басқа операциялық шығындар	33
19 Қаржылық табыс	34
20 Қаржылық шығыстар	34
21 Табыс салығы	34
22 Шартты және келісімшарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер	36
23 Санаттар бойынша қаржылық құралдар.....	37
24 Қаржылық тәуекелдерді басқару.....	38
25 Қаржылық құралдардың әділ құны	43
26 Есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар.....	44
27 2018 жылғы 1 қаңтарға дейін аяқталатын кезеңге қолданылатын есеп саясаты	45
28 Акция пайдасы/(шығыны).....	46

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ АКЦИОНЕРІНЕ ЖӘНЕ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНЕ

Пікір

Біздің пікірімізше, жеке қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі «Компания») 2018 жылдың 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес барлық маңызды жақтарынан анық көрсетеді.

Аудит тақырыбы

Біз Компанияның жеке қаржы есептілігіне аудит жүргіздік, ол келесілерді қамтиды:

- 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайы туралы жеке есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі пайда немесе шығын және басқа жиынтық кірістер туралы жеке есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы жеке есеп;
- есеп саясатының негізгі ережелеріне және басқа да түсіндірме ақпаратты қоса алғанда, жеке қаржылық есептілігіне ескертулер.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік (ХАС). Осы стандарттарға сәйкес Біздің жауапкершілігіміз *«Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі»* бөлімінде төменде сипатталған.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негізді қамтамасыз ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылады деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз халықаралық бухгалтерлер этика стандарттары Кеңесінің профессионалды бухгалтерлер этика Кодексіне (ХБЭСК) сәйкес Компанияға тәуелсізбіз. Біз ХБЭСК Кодексіне сәйкес өзге этикалық міндеттерді орындадық.

*Біздің аудит тәсіліміз***Қысқаша шолу**

- Жалпы Компанияның қаржылық есептілігі деңгейіндегі маңыздылығы: 2,300,000 мың теңге, ол Компанияның барлық активтерінің баланстық құнының 0.41% құрайды.
- Еншілес кәсіпорындар «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз 1-МАЭС станциясы» ЖШС-ке («ЕМАЭС-1»), «Алматы электр станциялары» АҚ-на («АлЭС») және «У.Д. Қантаев атындағы Мойнақ су электростанциясы» ЖШС-ке («МСЭС») жасалған инвестициялардың құнсыздануы;
- Бірлеске кәсіпорын «Екібастұз Станциясы -2» (ЕМАЭС-2) жасалған инвестицияның құнсыздануы;

БЖЭС-тегі үлесті сатып алу міндетмесіне Опционна байланысты міндеттеме.

Біздің аудит методологиямыз маңыздылықты анықтау және жеке қаржылық есептің маңызды бұрмалануының тәуекелдерін бағалауын қамтиды. Атап айтқанда, біз қай жерлерде басшылық субъективті пайымдау жасағанын талдадық, мысалы, жорамалдар мен табиғатына байланысты белгісіз болашақтағы оқиғаларды талдауды талап ететін маңызды бухгалтерлік бағалауларды. Біз сондай-ақ басшылықтың ішкі бақылауларды елемей тәуекелін қарастырдық, соның ішінде, басқа да мәселелермен қатар, алаяқтықпен туындалған елеулі бұрмалау қауіп белгілерінің барлығын бағаладық.

Аудиттің көлемі Компанияның құрылымын, Компанияның қолданысындағы есеп процестерін мен бақылау құралдарын және Компанияның өзіндік жұмысын жүргізетін саланың ерекшелігін ескере отырып, бөлек қаржы есептілігі жайында пікірімізді білдіру үшін жеткілікті көлемде жұмысты орындай алатындықтай мөлшерде анықталды.

Маңыздылық

Аудит көлемін анықтауға маңыздылықты қолдануымыз септігін тигізді. Аудит қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаулардың болмауына жеткілікті сенімділік алу үшін жобаланған. Бұрмалау алаяқтық немесе қателіктер салдарынан туындауы мүмкін. Олар маңызды болып саналады, егер жеке немесе жиынтығында, олар жеке қаржылық есептілігі негізінде қабылданған пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне ықпал етуіне негіз бар деп күтілсе.

Біз өзіміздің кәсіби пікірімізге сүйене отырып, маңыздылық үшін қажет төмендегі кестеде көрсетілгендей белгілі бір сандық мөлшердегі шектер орнаттық, соның ішінде тұтастай алғанда жеке қаржы есептілігі үшін жалпы топтық маңыздылық үшін. Осы мөлшерлердің арқасында, және де сапалы факторларды есепке ала отырып, біз аудиттің көлемін, түрін, мерзімін және біздің аудиторлық шаралардың ауқымын анықтадық, сондай-ақ бұрмалаулардың жеке немесе жиынтығында жеке қаржылық есепке тигізетін септігін бағаладық, тұтастай алғанда.

Жеке қаржылық есептіліктің деңгейіндегі маңыздылық 2,300,000 мың теңге

Берілген деңгей қалай анықталды

Барлық активтерінің баланстық құнының 0.41% құрайды

Маңыздылық белгілерін қолдану негіздері

Компанияның барлық активтерінің баланстық құнын маңыздылықты анықтау үшін базалық көрсеткіш ретінде қолдануға шешім қабылдадық, себебі осы көрсеткішті Компанияның қызметінің нәтижесін бағалау мақсатында пайдаланушылар өте жиі қарастырады деп есептейміз, және де ол көпшілік мақұлдаған базалық көрсеткіш болып табылады. Біз 0.41% деңгейіндегі маңыздылықты орнаттық. Іс жүзінде, осы секторда инвестициялауға бағытталған кәсіпорындар үшін қолданысқа ие сандық шектеу мәндерінің ауқымында 1% деңгейінде маңыздылық деңгейін орнатамыз, бірақ бұл жағдайда біз маңыздылық деңгейін 0.41% дейін қысқарттық, шоғырландырылған қаржы есептілігі үшін маңыздылықты бағалау негізінде.

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері, біздің кәсіби пікіріміз бойынша, ағымдағы кезеңнің жеке қаржылық есептілікке жүргізілген аудит үшін маңызды деп есептелінетін мәселелер болып табылады. Біз бұл мәселелерді жеке қаржылық есептілікке жүргізілген аудит мәтінінде біртұтас алып қарастырдық, және бұл мәселелерге байланысты бөлек пікір білдірмейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

Еншілес кәсіпорын ЕМАЭС-1-ге, АлЭС-на және МСЭС-на жасалған инвестициялардың құнсыздануы

Жеке қаржылық есептіліктің №4 ескертуін қараңыз

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық еншілес кәсіпорындарына жасалған құнсыздану индикаторына талдау жасады. Талдау негізінде 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап орын алған тарифтерді реттейтін заңнамадағы өзгерістер мен орташа өлшемді тариф деңгейінің төмендеуі ЕМАЭС-1-дің, АлЭС-ның және МСЭС-ның қаржылық емес активтерінің құнсыздануы, тиісінше Компанияның ЕМАЭС-1-ге, АлЭС-на және МСЭС-на жасалған инвестицияларының құнсыздануы ықтималдығының факторы болып табылады деген қорытындыға келді.

Компания басшылығы тәуелсіз сарапшыларды ЕМАЭС-1, АлЭС және МСЭС негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің құнсыздануын тексеруге тиісінше Компанияның ЕМАЭС-1-ге, АлЭС-на және МСЭС-на жасалған инвестицияларының құнсыздануын тексеруге тартты.

Біз қаржылық емес активтердің құнсыздануының тексеру үшін басшылық жалдаған тәуелсіз сарапшылардың қолданылған моделдерін алып, танысып және бағалап, сондай-ақ олардың әдістемесін және

Аудиттің негізгі мәселелері

Біз ЕМАЭС-1-ге, АлЭС-на және МСЭС-на жасалған инвестицияларының құнсыздануына, құнсыздану индикаторының анықталуын, берілген еншілес кәсіпорындарға жасалған инвестициялардың баланстық құнының маңыздылығын (2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 390,523,332 мың теңгеге тең, ол Компанияның шамамен 70% активі), ескере отырып, сондай-ақ осыған байланысты, басшылықтың инвестицияның пайдалану құндылығын бағалау күрделі мәселе болып табылады, себебі, ол еншілес компанияның болашақ нарықтық және экономикалық жағдайы мен қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелеріне қатысты елеулі пайымдаулар мен бағалауларды қолдануға негізделген.

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

негізгі пайымдауларын бағаладық, және олардың бюджеттер мен бизнес-жоспарларға, сыртқы ақпараттарға және біздің сараптамаға сәйкестігін, саланың ерекшелігін назарға ескере отырып тексердік.

Басшылықтың ЕМАЭС-1-ге, АлЭС-на және МСЭС-на жасалған инвестицияларының құнсыздануын бағалауына қатысты біз төмендегідей шараларды атқардық:

- басшылық жалдаған тәуелсіз сарапшылардың құзыреттілігін, біліктілігін, тәжірибесін және объективтілігін бағалау;
- басқа топтардан дербес ақша қаражатының ағындарын тудыратын анықталатын активтер топтарын анықтауды талдау;
- тексеру жүргізу барысындағы басшылықтың негізгі пайымдауларының нақтылығы мен орындылығын тексеру;
- «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қорытындысын талдау;
- модельдердің басқа да кіріс мәліметтерін және оларды растайтын құжаттармен салыстыру, соның ішінде Даму Жоспары және Даму Жоспардың іс жүзіндегі нәтижелерімен салыстыру сияқты, егер олар орынды деп танылған жағдайда;
- құнсыздануға тексеруді бағалау мақсатында басшылықпен бірқатар сұхбаттарды жүргізу;
- өткен жылдың болжамымен салыстырғанда өткен жылдағы нақты көрсеткіштерді бағалау;
- негізгі жорамалдардың негіздемелі мүмкін өзгерістерінің ықпал етуін қарастыру.

Біз сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» сәйкес жеке қаржылық есептің

Аудиттің негізгі мәселелері**Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды**

4-ескертпесіндегі ақпараттың ашылуының жеткіліктілігіне назар салдық.

Жүргізілген шаралардың нәтижесінде, біз келесі қорытындыға келдік: қолданылған негізгі жорамалдар тиісті ағымдағы жағдайларға лайықты, қаржы есептілігінде көрсетілген құнсызданудан болған шығын сомасы жеткілікті, ал ақпараттың ашылуы ХҚЕС (IAS) 36 "Активтердің құнсыздануы" стандартына сәйкес.

Аудиттің негізгі мәселелері**Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды**

ЕМАЭС–2-ге жасалған инвестицияның құнсыздануы.

Жеке қаржылық есептіліктің №4 ескертуін қараңыз

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық жүргізілген құнсыздану индикаторына жасалған талдау нәтижесінде 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап орын алған тарифтерді реттейтін заңнамадағы өзгерістер мен орташа өлшемді тарифтің деңгейінің төмендеуі, өндірілетін және сатылатын электр энергиясының көлемінің төмендеуі ЕМАЭС-2-нің қаржылық емес активтерінің құнсыздануы, тиісінше Компанияның ЕМАЭС-2-ге жасалған инвестициясының Компанияның ЕМАЭС-2-ге жасаған инвестициясының құнсыздану ықтималдығының факторы болып табылады деген қорытындыға келді.

Компания 2018 жылғы 31 желтоқсандағы ЕМАЭС–2-ге жасаған инвестицияның құны 8,725,133 мың теңгеге тең.

Біз осы инвестицияның құнсыздану мөлшерінің маңыздылығы мен оның өтелетін сомасын бағалау үдерісінің күрделілігін ескере отырып бұл сұраққа ерекше назар аудардық.

Біз компонент аудиторының жұмыс құжаттамасына шолу жасап, онымен ЕМАЭС–2-нің негізгі құралдарын құнсыздану тексеру моделінде басшылық қолданған әдіснамасы мен негізгі жорамалдарын талқыладық. Біз негізгі жорамалдардың біздің ЕМАЭС–2 операциялары туралы негізгі түсініктерімізге қаншалықты сәйкес келетінін бағаладық.

Сонымен қатар, біз Компанияның басшылығымен және Аудит Комитетімен аталған инвестицияға қатысты болашақ жоспарларды талқыладық.

Біз сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» сәйкес жеке қаржылық есептің 4-ескертпесіндегі ақпараттың ашылуының жеткіліктілігіне назар салдық. Жүргізілген рәсімдер нәтижесінде біз басшылық қолданған негізгі болжамдар қазіргі жағдайда қолайлы, жеке қаржылық есептілікте есептелген құнсыздану және ескертпеліктер жеткілікті және ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сәйкес деген шешімге келдік.

Аудиттің негізгі мәселелері**Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды***БЖЭС-тегі үлесті сату Опционына байланысты міндеттеме*

Жеке қаржылық есептіліктің №4, 15 ескертулерін қараңыз

«Балқаш ЖЭС құрылысы» жобасын жүзеге асыру аясында Компания БЖЭС акцияларына қатысты Samsung C&T-мен «Опциондық келісімді» («Опциондық келісім») жасасты. Опциондық келісім шарттары бойынша кейбір жағдайларда Samsung C&T Компаниядан өзінің БЖЭС-тағы үлесін сатып алуды талап ете алады. 2016 жылы 31 тамызда Samsung C&T Компанияның атына Опциондық келісімге сәйкес акцияларды сатуға қатысты опционды орындау туралы хабарлама жіберді.

2018 жылдың 16 қарашасында Samsung C&T корпорациясымен бітімгершілік келісім жасалынды. Келісімге сәйкес Компания мен Үкімет Samsung C&T корпорациясына реттеу соммасын төлеген жағдайда Samsung C&T Компанияға акциялардың 50%-ын+1 акцияны береді. Осылайша Опциондық келісім бойынша міндеттеме өз күшін жояды.

Үкімет Samsung C&T алдындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті қаржыландыруды қамтамасыз етуге уәде берді. Бітімгершілік келісім негізінде Басшылық міндеттеме бойынша резерв құрып, сол резервті өтеу үшін бірдей мөлшерде активті мақұлдады, себебі міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындар толығымен өтеледі деп болжануда.

Біз аталған сұрақтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне маңыздылығын ескере отырып, бұл сұраққа ерекше назар аудардық.

Біз Опциондық келісім шартты, акцияларды сату турасындағы Опционның орындалуы жайындағы хабарламаны, бітімгершілік келісімді, жалғыз акционер «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Басшылығы мен Үкіметтің «Samsung C&T» алдындағы міндеттемелерді орындау үшін қаржыландыруды ұсыну туралы келісімдер, хаттамалар мен шешімдерді талдадық.

Біз Топтың және жалғыз акционер «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Басшылығымен кездестік және бұл сұраққа қатысты басшылықтың ұстанымы жайында түсінік алдық.

Біз БЖЭС-ке жасалған инвестиция жайында ақпараттың ашылуы мен есепке алу тәртібіне қатысты ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы», ХҚЕС (IAS) 37 «Резервтер, шартты міндеттемелер мен шартты активтер», ХҚЕС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржылық есептілік», ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» және ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» техникалық талаптарын қарастырдық.

Сондай-ақ, біз шоғырландырылған қаржы есептіліктің №4 Ескертпеде ақпараттың ХҚЕС (IAS) 37 «Резервтер, шартты міндеттемелер мен шартты активтер» талаптарына сәйкес жеткіліктілікті ашылуына назар аудардық.

Осы рәсімдердің нәтижесінде акцияларды сату Опционына қатысты шоғырландырылған қаржылық есепте ешқандай түзету ұсынылмады.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты адамдардың жеке қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы жеке қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуына және дұрыс ұсынылуына, басшылықтың қаржылық есептілікті дайындауға қажетті деп санайтын ішкі бақылауына және алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан айтарлықтай бұрмаланбауына жауапты.

Жеке қаржылық есептілікті даярлай отырып, басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігін бағалауға, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті жағдайлардағы мәліметтерді ашуға, және есептіліктің қызметтің үздіксіздігі жорамалының негізінде жасалуына жауапкершілік алады, басшылық Компанияны жоюға, қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайды, немесе қызметті тоқтату мен жоюдан басқа нақты қандай да бір балама болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдар Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындау процессін қадағалауға жауапкершілік алады.

Аудитордың жеке қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз тұтастай алғанда жеке қаржылық есептілікте алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан туындайтын елеулі бұрмалаулардың жоқ екендігі туралы сапалы кепілділікті алу, және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытындыны шығару болып табылады. Сапалы кепілділік дегеніміз, жоғары деңгейдегі кепілділікті білдіреді, бірақ ХАС-на сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулардың бар болған жағдайында, оларды әрқашан анықтайтындығына кепілдік болып саналмайды. Бұрмалаулар алақол әрекеттер мен қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін, және егер олар, жеке немесе тұтастай қолданушылардың осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне айтарлықтай ықпалын тигізеді деп негізді болжауға болатын болса, маңызды болып есептелінеді.

ХАС-на тиісті жүргізілетін аудит барысында, біз кәсіби пікір қолданып, кәсіби күдікшілдікті сақтаймыз. Бұдан басқа, біз төмендегілерді орындаймыз:

- алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан жеке қаржылық есептіліктегі айтарлықтай бұрмалаулардың тәуекелдерін айқындаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді жобалаймыз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін, жеткілікті әрі тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Алақол әрекеттердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелі, қателіктердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелінен жоғарырақ, себебі, алақол әрекеттерге келісу, жалғандық, қасақана жіберу, ақпаратты бұрмаланған күйінде беру немесе ішкі бақылауды айналып өтетін іс-әрекеттер жатады;
- тиісті жағдайларға қатысты аудиторлық рәсімдерді жобалау мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесіне түсінік аламыз, бірақ Компанияның ішкі бақылауының тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылған есеп саясатының орындылығын, басшылық дайындаған тиісті ақпараттың ашылуы мен бухгалтерлік бағалардың негізділігін бағалаймыз;

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (жалғасы)

8 - бет

- басшылықтың үздіксіз қызмет туралы жорамалдың қолданылуының орындылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілеттілігіне елеулі күмәндар тудыратын оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздіктердің бар болуы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біздің қорытындыда маңызды белгісіздік болған жағдайда, біз өз қорытындымызда жеке қаржылық есептіліктегі тиісті ақпараттың ашылуына назар аудару керекпіз, егер ондай ақпараттың ашылуы орынсыз болған жағдайда, біз өз пікірімізді өзгерту керекпіз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық қорытындының шығарылу күніне дейінгі жиналған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, одан кейін болатын оқиғалар немесе шарттар Компанияның қызметінің үздіксіздік қабілеттілігін тоқтатуына әкеп соқтыруы мүмкін;
- жалпы ұсынылуына, құрылымы мен мазмұнына, ақпараттың ашылуына, және де негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды осы жеке қаржы есептілікте дұрыс ұсынылғанына баға береміз;

Біз корпоративтік басқаруға жауапты адамдармен өзара ақпараттық қатынастар жасаймыз, оларға өзге ақпараттан бөлек, жоспарланған аудиттің көлемі мен мерзімдерін, сондай ақ, аудит нәтижелерінен туындаған маңызды қорытындылар туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың маңызды жетіспеушіліктері туралы мәлімет береміз.

Біз сондай-ақ, корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды ұстанғанымыз туралы хабарлаймыз, және аудитордың тәуелсіздігіне ықпал етуіне негізі бар деп санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге сұрақтар туралы, және қажет болған жағдайда, тиісті сақтық шаралары туралы мәлімдейміз.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (жалғасы)

9 - бет

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға берілген мәліметтердің ішінен, біз ағымдағы кезеңнің жеке қаржылық есептілік аудиті үшін маңызды болып саналатындарын анықтаймыз және сондықтан олар аудиттің негізгі мәселелері болып есептеледі. Бұл мәселелерді өз қорытындымызда баяндаймыз, келесі жағдайлардан басқа кездерде: жария етуге заңды түрде немесе нормативтік актпен тыйым салынғанда, немесе сирек жағдайларда біз бұл ақпараттың біздің қорытындымызда хабарлануының қажет емес жағдайларда, өйткені бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудың қоғамдық маңызы бар пайдасынан асып кетеді.

PricewaterhouseCoopers LLP

2019 жылғы 20 наурыз
Алматы, Қазақстан

Бекітілді және қол қойылды:

Дана Инкарьбекова
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
Басқарушы директоры

(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
1999 жылғы 21 қазандағы №0000005
Бас мемлекеттік лицензиясы)

Аудитор-орындаушы
(2000 жылғы 18 қаңтарындағы №0000492
Аудитордың Квалификациялық куәлігі)

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар		284,384	264,320
Инвестициялық меншік		1,551,991	935,329
Материалдық емес активтер	7	505,031,916	504,428,843
Берілген несиелер	8	8,351,988	12,279,695
Өзге ұзақ мерзімді активтер	9	11,103,483	13,164,208
Барлық ұзақ мерзімді активтер		526,323,762	531,072,395
Қысқа мерзімді активтер			
Тауар-материалдық қорлар		31,327	27,293
Берілген несиелер	8	11,727,024	355,993
Өзге қысқа мерзімді активтер	10	75,090,524	12,823,443
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	11	256,275	14,142,829
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	12	15,821,888	15,810,776
Барлық қысқа мерзімді активтер		102,927,038	43,160,334
БАРЛЫҚ АКТИВТЕР		629,250,800	574,232,729
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	13	373,314,888	373,314,888
Өзге резервтегі капитал		91,643,564	91,668,501
Өтелмеген залал		(86,635,985)	(78,576,191)
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ		378,322,467	386,407,198
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Несиелер	14	157,847,954	173,504,049
Ұзақ мерзімді қаржылық кепілдік	22	2,206,475	2,262,892
Барлық ұзақ мерзімді міндеттемелер		160,054,429	175,766,941
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Несиелер	14	18,053,964	9,437,246
Өзге кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер	15	71,510,094	1,354,331
Акционер алдындағы міндеттеме		1,184,095	1,174,066
Төлеуге арналған өзге салықтар		125,751	92,947
Барлық қысқа мерзімді міндеттемелер		90,873,904	12,058,590
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		250,928,333	187,825,531
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ КАПИТАЛ		629,250,800	574,232,729

Басшылық атынан 2019 жылғы 20 наурызда қол қойылды .

Әлиев Ерлан Жеңісұлы

*Экономика және қаржы жөніндегі
басқарушы директор*

Төлекова Сәуле Бекзадақызы

*«Қаржы және Салық Есебі»
департаментінің директоры – Бас
бухгалтер*

«Самұрық-Энерго» АҚ
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы жеке есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	2018ж.	2017ж.
<i>Жалғастырылатын қызмет</i>			
Дивидендтер бойынша табыстар	16	21,465,116	20,160,743
Өзге операциялық табыстар		92,398	513,190
Жалпы және әкімшілік шығыстар	17	(7,055,786)	(6,178,591)
Өзге операциялық шығыстар	18	(2,102,458)	(33,492,651)
Операциялық түсім/(шығыс)		12,399,270	(18,997,309)
<hr/>			
Қаржылық табыстар	19	3,118,500	5,372,962
Қаржылық шығыстар	20	(20,903,616)	(19,966,188)
Еншілес ұйымның істен шығуынан түскен табыс		3,420	-
Салық салғанға дейінгі залал		(5,382,426)	(33,590,535)
<hr/>			
Табыс салығы бойынша шығыстар	21	(105,074)	(177,890)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жыл ішіндегі залал		(5,487,500)	(33,768,425)
<hr/>			
Тоқтатылған қызметтен түскен бір жыл ішіндегі пайда		-	11,573,212
Жыл ішіндегі барлық залал		(5,487,500)	(22,195,213)
<hr/>			
Басқа жиынтық табыс		(24,937)	-
Жыл ішіндегі барлық жиынтық залал		(5,512,437)	(22,195,213)
<hr/>			
Компанияның меншік иелеріне қатысты жалғасатын қызметтен акцияға байланысты келтірілген базалық және бытыраңқы залал (теңгеге жуықтай отырып)	28	(980)	(6,028)
<hr/>			
Компанияның меншік иелеріне қатысты акцияға байланысты базалық және бытыраңқы залал (теңгеге жуықтай отырып)	28	(980)	(3,962)

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстан мың теңгемен	Ескертпе	Акцио-нерлік капитал	Өзге резервтегі капитал	Өтелмеген залал	Барлық капитал
2017 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша қалдық		373,314,888	91,668,501	(49,725,062)	415,258,327
Жыл ішіндегі залал		-	-	(22,195,213)	(22,195,213)
Барлық жиынтық залал		-	-	(22,195,213)	(22,195,213)
Капиталдың өзге бөлінісі		-	-	(1,951,021)	(1,951,021)
Жарияланған дивидендтер		-	-	(4,704,895)	(4,704,895)
2017 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық		373,314,888	91,668,501	(78,576,191)	386,407,198
Бастапқы сальдоны түзету (ХҚЕС 9)	3	-	-	(521,266)	(521,266)
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қайта есептелген сальдо		373,314,888	91,668,501	(79,097,457)	385,885,932
Жыл ішіндегі пайда		-	-	(5,487,500)	(5,487,500)
Өзге жиынтық (залал)/табыс		-	(24,937)	-	(24,937)
Жыл ішіндегі барлық жиынтық залал		-	(24,937)	(5,487,500)	(5,512,437)
Капиталдың өзге үйлестірулер		-	-	(10,028)	(10,028)
Жарияланған дивидендтер		-	-	(2,041,000)	(2,041,000)
2018 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық		373,314,888	91,643,564	(86,635,985)	378,322,467

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстан мың теңгемен	2018ж.	2017ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:		
Жалғасып отырған қызметтен салық салғанға дейінгі түскен залал	(5,382,426)	(33,590,535)
Тоқтатылған қызметтен салық салғанға дейінгі түскен пайда	-	11,573,212
Мыналарға түзетулер:		
Дивидендтер бойынша табыстар	(21,465,116)	(20,160,743)
Тозу және амортизация	258,169	327,513
Қаржылық шығыстар	20,903,616	19,966,188
Қаржылық табыстар	(3,118,500)	(5,372,962)
Бағам айырмашылығынан залал	321,501	127,441
Активтерді құнсыздандыру бойынша шығыстар	1,757,629	33,227,188
Активтің істен шығудан болған залал	-	680
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейін операциялық қызметтен түскен(пайдаланған) ақша қаражаты:	(6,725,127)	6,097,982
Тауар-материалдық қорлардың көбеюі	(4,034)	(4,897)
дебиторлық берешектің және өзге дебиторлық берешектің, сондай-ақ өзге қысқа мерзімді активтердің азаюы/(көбеюі)	(68,395,150)	(11,297,312)
Басқа кредиторлық берешектің көбеюі	70,153,326	303,711
Басқа салықтар бойынша берешектің (азаюы)/көбеюі	(31,823)	15,426
Операциялық қызметте пайдаланылған ақша қаражаты	(5,002,808)	(4,885,090)
Төленген табыс салығы	(105,074)	(177,890)
Алынған дивидендтер	27,860,099	15,812,271
Төленген пайыздар	(15,220,371)	(11,323,554)
Операциялық қызметтен алынған /(пайдаланылған) таза ақша қаражаты	7,531,846	(574,263)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Негізгі құралдарды және материалдық емес активтерді сатып алу	(414,010)	(158,705)
Еншілес ұйымдардың акцияларын сатудан түскен түсімдер	1,859,548	14,738,993
Еншілес ұйымдарға және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға берілген заемдар және қаржылық көмек	(14,618,402)	(13,065,435)
Еншілес ұйымдардың капиталына салынған салым	(1,663,772)	(2,038,888)
Банк салымдарын қайтару, нетто	2,948,684	21,080,058
Алынған пайыздар	1,269,460	4,040,928
Еншілес ұйымдарға және бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарға берілген қаржылық көмекті өтеуден түскен түсім	2,980,479	12,770,130
Облигацияларды өтеуден түскен түсім	4,491,638	36,941,495
Қарыздық құралдарды сатып алу	(153,620)	-
Қаржылық дебиторлық берешекке ағымдағы депозиттерді айырбастау 10-ескертпе)	(2,934,450)	-
Берілген авансты қайтару	-	2,200,000
Инвестициялық қызметтен түскен/ (пайдаланылған) таза ақша қаражаты	(6,234,445)	76,508,576
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:		
Облигацияларды өтеу	-	(167,994,272)
Заемдар бойынша түсімдер	43,353,000	79,114,450
Шығарылған облигациялар бойынша түсімдер	21,736,200	48,000,000
Заемдарды өтеу	(75,316,933)	(16,921,628)
Самұрық-Қазынадан алған заемдарды өтеу	(2,381,109)	(2,381,109)
Өтелген дивидендтер	(2,041,000)	(4,704,895)
Өзге төлемдер	(188,980)	(1,709,498)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражат	(14,838,822)	(66,596,952)
Валюта айырбас бағамының ақша қаражатына және олардың эквиваленттеріне әсері	(345,133)	(7,008)
Ақша қаражатының және оның эквиваленттерінің таза (азаюы)/көбеюі	(13,541,421)	9,337,361
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	14,142,829	4,812,476
Жыл соңындағы ақша қаражаты және оның эквиваленттері	256,275	14,142,829

5-беттен 47-бетке дейін қоса берілген ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

1 Самұрық-Энерго тобы туралы мәліметтер және оның қызметі

Осы қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі – «Компания») үшін 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС-ке) сәйкес әзірленді.

Компания 2007 жылы 18 сәуірде құрылып, 2007 жылы 10 мамырда тіркелген. Компания Қазақстан Республикасының заңнамаларына сәйкес акционерлік қоғам нысанында құрылған.

Компанияның жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») болып табылады, оған Компания акцияларының 100%-ы тиесілі. ҚР Үкіметі - Компанияны түпкі бақылаушы тарап.

Негізгі қызмет

Компания қызметінің негізгі түрлері көмір, көмірсутек, су ресурстары мен жаңартылатын энергия көздері негізінде электр және жылу энергиясын, ыстық суды өндіруді, оларды халыққа, өнеркәсіптік кәсіпорындарға сатуды, электр энергиясын тасымалдауды, желідегі электрді техникалық бөлуді, су және жылу электр станцияларын салуды, жаңартылатын электр энергиясы көздерін салу мен пайдалануды, сондай-ақ су электр станцияларының мүлкітік кешендерін жалға алуды жүзеге асыратын бірқатар компанияларды біріктіретін холдингтік компания (бұдан әрі – «Компания») болып табылады.

Компания қызметін жүзеге асыратын мекенжайы мен орыны

Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 15А.

Есептілікті ұсыну валютасы

Егер өзге көрсетілмесе, аталған қаржылық есептіліктің көрсеткіштері қазақстандық теңгемен («теңге») көрсетілді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері

Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы жеке қаржылық есептілік әділ құн бойынша қаржылық құралдарды алғашқы тануға түзету енгізе отырып, бастапқы құн бойынша бағалау қағидасы негізінде Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дайындалды. Одан әрі жеке қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде пайдаланылған есептік саясаттың негізгі ережелері келтіріледі. Есептік саясаттың аталған ережелері есепте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты жүйелі түрде қолданылды. 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап ХҚЕС (IFRS) 9-ға және ХҚЕС (IFRS) 15-ке көшу нәтижесіндегі есеп саясатының өзгерістерінен бөлек, есеп саясатының бұл қағидаттары, егер өзгеше көрсетілмесе, барлық ұсынылған кезеңдердің есептіліктеріне қатысты жүйелі түрде қолданылды.

Есептік саясаттың қаржылық активтері мен міндеттемелеріне қатысты негізгі ережелері, сондай-ақ 2017 жылдың 31 желтоқсанына дейін қолданылып келген түсімдерді тану 27-ескертпеде көрсетілді.

Компания аталған қаржылық есептілікті басшылық үшін әзірледі.

Соған қоса, Компания Компанияға және оның еншілес ұйымдарға (бұдан әрі – «Топ») қатысты ХҚЕС-ке сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірледі. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте дауыс беретін акцияларының жартысынан көбі Топқа тікелей немесе жанама тиісті компаниялар ретінде белгіленген немесе Компания олардың қаржылық және операциялық саясатын өзгеше бақылуға мүмкін компанияларға қатысты еншілес компанияларының операциялары толығымен шоғырландырылған. Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілік Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 15А мекенжайында орналасқан Компанияның кеңсесінен алынуы мүмкін.

Қаржылық ереже, операциялық қызмет нәтижелері және жалпы Компанияның қаржылық есептіліктегі өзгерістер туралы толық ақпаратты алу мақсатында пайдаланушылардың осы жеке қаржылық есептілікпен танысуы 2018 жылғы 31 желтоқсандағы аяқталған жылғы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге жүргізілуі тиіс.

ХҚЕС-ке сәйкес қаржылық есептілікті әзірлеу бағалар мен ұсыныстарды пайдалануды талап етеді. Бұдан бөлек, басшылыққа Компанияның есептік саясатын қолданған кезде өзінің пайымдауларына сүйенуі тиіс. Бағалаудың немесе күрделіліктің ең жоғары деңгейін болжайтын бухгалтерлік есептілік салалары, сондай-ақ жорамалдар мен бағалар шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалары Ескертпеде көрсетілген. Нақты нәтижелер бағалардан ерекше болуы мүмкін.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)*Айырбас бағамдары*

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шетелдік валютада көрсетілген қалдықтарды қайта есептеу үшін пайдаланылған ресми айырбас бағамы 1 АҚШ доллар үшін 384.20 теңгені құрады (2017ж. 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллар үшін 332.33 теңге). Қазіргі уақытта теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде бос айырбасталымды валюта болып талады.

*Негізгі құралдар**(i) Тану және кейінгі бағалау*

Негізгі құралдар қажет болған жағдайда, құнсыздану резервінен және жиналған тозуды шегере отырып, есепте бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Бастапқы құн активті орынға жеткізумен және нысаналы мақсат үшін оны жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты сауда жеңілдіктері мен қайтарып алудан, сондай-ақ кез келген шығындар шегерілген сатып алу құнынан, оның ішінде импорт баждары мен сатып алу бойынша қайтарылмайтын салықтардан тұрады. Шаруашылық тәсілмен әзірленген немесе тұрғызылған негізгі құралдар объектілерінің бастапқы құнына орындалған өндірістік жұмыстарға жұмсалған материалдардың құны мен өндірістік үстеме шығындардың бір бөлігі жатады.

Кейінгі шығындар осы активтің баланстық құнына енгізіледі немесе Топың осы активті пайдаланған кезде экономикалық пайда табу мүмкіндігі болған жағдайда және оның құны дұрыс бағаланғанда ғана жеке актив ретінде көрсетіледі. Ауыстырылған бөліктің баланстық құны шығынға жазылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар туындауына қарай есептік кезең ішіндегі пайдаға немесе зиянға жатқызылады.

Негізгі құралдардың істен шығуынан болған пайда немесе залал алынған өтем мен олардың баланстық құнының айырмасындағы сомада басқа да операциялық пайда мен зиянның құрамында жыл ішіндегі пайда мен залалда көрсетіледі.

(ii) Тозу

Жерге қатысты тозу есептелмейді. Негізгі құралдардың басқа объектілерінің тозуы олардың бастапқы құнын біркелкі шығынға жазу әдісі бойынша тиімді пайдалану мерзімі ішінде объектілерді жою құнына дейін есептеледі, атап айтқанда:

Тиімді пайдалану мерзімі (жылдар саны)

Басқа негізгі құралдар

3 – 10

Активтің тарату құны Компания осы сәтте активтің жасы мен техникалық жағдайы оны тиімді пайдалану мерзімінің соңында күтілетін нәтижеге сәйкес келеді деген пайымдауға сүйене отырып, сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі сатудан алынуы мүмкін соманы бағалау болып табылады. Компания объектінің физикалық қызмет ету мерзімі аяқталғанша, оны пайдаланамыз деп шешсе, активті тарату құны нөлге тең болады. Активтердің тарату құны мен оларды тиімді пайдалану мерзімдері қайта қаралады және, қажет болса, әрбір есептік кезеңнің соңында түзетіледі.

(iii) Құнсыздану

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін анықтайды. Егер ең болмағанда осындай бір белгі анықталса, басшылық екі шаманың ең үлкені ретінде анықталатын өтелетін соманы бағалайды: активті сату үшін жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құн және оны пайдалану құндылықтары. Активтің баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды; құнсызданудан болған шығын жылдық пайда мен шығында көрсетіледі. Егер активті пайдалану құндылығын анықтауға негізделген есептік бағалауларды немесе сатуға жұмсалған шығындарды шегергенде оның әділ құны өзгерсе, өткен есептік кезеңде танылған активтің құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі.

Материалдық емес активтер

Компанияның барлық материалдық емес активтерін тиімді пайдаланудың белгілі бір мерзімі бар және оған негізінен капиталдандырылған жасақтамалар мен лицензиялар жатады. Сатып алынған бағдарламалық жасақтама оны сатып алуға және пайдалануға беруге жұмсалған шығындар сомасында капиталдандырылады. Барлық материалдық емес активтер басшылық 3 - 5 жылға дейін деп бағалайтын тиімді пайдалану мерзімі ішінде тік сызықты әдіспен амортизацияланады. Құнсызданған жағдайда материалдық емес активтердің баланстық құны шамалардың неғұрлым үлкеніне дейін шығынға жазылады: сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі оларды пайдалану мен әділ құн құндылықтары.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Еншілес компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Бұндай инвестицияларды есепке алған кезде осы жеке қаржылық есептіліктің мақсаттары үшін Компания құнсыздануға резервті шегергенде алғашқы құн әдісін қолданды.

Қаржылық құралдар

(i) *Бағалауға қойылатын негізгі ұстанымдар*

Қаржылық құралдар жіктелуіне қарай әділ құн, бастапқы құн немесе амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Төменде осы әдістердің сипаттамасы ұсынылған.

Әділ құн – бұл бағалау күнінде нарыққа қатысушылардың арасында активті сатқанда немесе операцияларды ерікті негізде жүргізген кезде міндеттемелерді бергенде алынуы мүмкін баға. Белсенді нарықта белгіленетін баға әділ құнның ең жақсы дәлелі болып табылады. Белсенді нарық – активі немесе міндеттемелері бар операциялар тұрақты түрде баға туралы ақпаратты жеткілікті мөлшерде алуға мүмкіндік беретін әрі барынша жиілікпен жүргізілетін нарық.

Әділ нарықта айналымда жүретін қаржылық құралдардың әділ құны белгіленген бағаны кәсіпорын ұстайтын құралдар санына жеке активке немесе міндеттемеге көбейткенде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың әдеттегі тәуліктік сауда айналымы кәсіпорында бар активтердің және міндеттемелердің санын қосып алу үшін жеткіліксіз, ал жайғасымдарды сату үшін тапсырыстарды орналастыру жеке операцияда белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін болғанда да жағдай осылай болады.

Нарықтық жағдайларда жасалатын дисконтталған ақша ағындары моделі, сонымен қатар, осы сияқты операциялардың мәліметтеріне негізделген модельдер секілді *бағалау әдістері* немесе инвестиция объектісінің қаржылық мәліметтерін қарастыру көлісімдердің бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз болып табылатын қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалаудың нәтижелері талданады және келесідей тәртіпте әділ құнның иерархиясының деңгейлері бойынша бөлінеді: (i) 1 деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда белгіленген бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалар жатады, (ii) 2 деңгейге – пайдаланылатын маңызды бастапқы мәліметтердің барлығы тікелей (мысалы, баға) немесе жанама (мысалы, бағаның негізінде есептелген) түрде активтер немесе міндеттемелер үшін бақылайтын болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар, және (iii) 3 деңгейдегі бағалар, тек қана бақылайтын нарықтық мәліметтерге ғана негізделмеген бағалар болып табылады (яғни, бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы мәліметтердің айтарлықтай көлемі қажет). Әділ құнның иерархиясының бір деңгейінен екіншісіне ауыстыру есептік кезеңнің соңында орын алған болып саналады (25-ескертпе).

Бастапқы құн төленген ақша қаражаты немесе олардың баламалары, не болмаса сатып алу күні жағдайы бойынша активті алу үшін берілген басқа да орнын толтырудың әділ құны болып табылады, және оған келісім бойынша шығындар кіреді. Өзіндік құн бойынша бағалау тек нарықтық котировкалары жоқ және әділ құны сенімді бағаланбайтын үлестік құралдарға инвестицияларға қатысты, сондай-ақ, ашық нарықта котировкалары жоқ, және осындай үлестік құралдармен өтелуге тиіс осындай үлестік құралдарға байланысты туынды құралдарға қатысты ғана қолданылады.

Мәміле бойынша шығындар қаржылық құралдарды сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – мәмілелер жасалмаған жағдайда жұмсалмауы мүмкін шығындар. Мәміле бойынша шығындар агенттерге (сауда агенттері болып жұмыс істейтін қызметкерлерді қоса алғанда) консультанттарға, делдалдарға, дилерлерге төленген сыйақыларды, комиссиялық шығындарды, реттеуші органдар мен қор биржаларына төленетін алымдарды, сондай-ақ меншікті берген кезде алынатын салықтар мен алымдарды қамтиды. Мәміле бойынша шығындарға сыйлықақылар немесе қарыздық міндеттемелер бойынша берілетін дисконттер, қаржыландыруға, ішкі әкімшілік шығыстарға және сақтауға жұмсалатын шығыстар жатпайды.

Амортизацияланған құн қаржылық құрал бастапқы тану кезінде бағаланған, есептелген пайыздар шамасына азайтылған немесе ұлғайтылған қарыздың негізгі сомасын өтеуге төленген төлемдер шегерілген шама болып табылады, ал қаржылық активтер үшін – құнсыздану шығындарының сомалары шегеріледі. Өсірілген пайыздарға келісім, сонымен қатар, пайыздың тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып өтелген сомадан кез-келген сыйақылардың немесе дисконттың бойынша бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған амортизациялар жатады. Өсірілген пайыздық кірістер мен өсірілген пайыздық шығындар, соның ішінде өсірілген купондық кіріс пен амортизацияланған дисконт немесе сыйақы (соның ішінде ұсынған кезде кейінге қалдырылған комиссияны, ондай бар болса) жеке көрсетілмейді, қаржылық жағдай туралы тиісті есеп баптарының баланстық құнына енізіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)*(i) Бағалауға қойылатын негізгі ұстанымдар (жалғасы)*

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл құралдың баланстық құнына тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету (тиімді пайыздық мөлшерлемені) мақсатында тиісті кезең ішінде пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды тану әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржылық құрал әрекет ететін күтілетін мерзімге, тиісті жағдайларда одан қысқа мерзімге қаржылық құралдың таза баланстық құнына дейін есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдердің (несиелер бойынша болашақ шығындарды қоспағанда) дисконттаудың нақты мөлшерлемесі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген ауыспалы мөлшерлеме бойынша несиелік спредті көрсетін сыйақы немесе дисконттан басқа немесе нарықтық мағынасына қарамастан белгіленбейтін басқа да өзгермелі факторлар бойынша пайыз өзгеретін келесі күнге дейін мөлшерлемесі ауыспалы құралдар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналымда болған күтілетін мерзім ішінде тұтастай амортизацияланады. Дисконтталған құнын есептеуге барлық комиссиялық, төленген немесе келісімшарттың тараптармен алынған тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтындар жатады.

Кредиттік-құнсызданған (РОСІ) қаржылық активтер сатып алған немесе құрған активтер үшін бастапқы таныған кезде тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетіледі, яғни келісімшартты ақша ағыны негізінде емес, бастапқы тану кезіндегі күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

(ii) Қаржылық активтер

Бағалау санаттары. Қаржылық активтер мына санаттар бойынша жіктеледі: i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, ii) өзге жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, iii) амортизациялық құн бойынша бағаланатындар. Қарыздық қаржы активтерін жіктеу мен кейіннен бағалау мыналарға байланысты: (i) Компанияның тиісті активтер портфелін басқаруға арналған бизнес-модельдеріне және (ii) актив бойынша ақша ағындарының сипаттамасына.

Бизнес-модель. Бизнес-модель ақша ағындарын алу мақсатында Компанияның активтерді басқару үшін пайдаланатын тәсілін көрсетеді: Компанияның мақсаты (i) активтерден шартта көзделген ақша ағынын алуды ғана («шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап тұру»), немесе (ii) шартта көзделген ақша ағынын да алу, активтерді сату нәтижесінде туындайтын ақша ағындарын да алу («шартта көзделген ақша ағынын алу үшін активтерді ұстап тұру») болып табыла ма немесе (i) тармақты да, (ii) тармақты да қолдануға келмейтін болса, қаржылық активтер «басқа» бизнес-модель санатына жатады және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады. Бизнес-модель активтер тобы үшін Компания бағалау жүргізген күні қолда болатын портфель үшін белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін жүзеге асыруға ниетті қызметтің барлық тиісті дәлелдемелері негізінде (портфель деңгейінде) анықталады.

Ақша ағындарының сипаттамасы. Егер бизнес-модель шартта көзделген ақша ағынын алу немесе шартта көзделген ақша ағыны мен сатуларды алу үшін активтерді ұстауды көздейтін болса, Компания ақша ағындары тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдерді білдіретін/білдірмейтінін бағалайды («қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне қатысты төлемдерге арналған тест» немесе «SPPI-тест»). Бұл бағалауды жүргізген кезде Компания шартта көзделген ақша ағындарының базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкестігін қарастырады, яғни пайыздар тек кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, базалық негізгі шарттың басқа да тәуекелдеріне және пайданың шегіне қатысты өтеуді білдіреді. Егер шарттың талаптары базалық кредиттік шарттың талаптарына сәйкес келмейтін тәуекел мен құбылмалылыққа бейімділігін қарастыратын болса, тиісті қаржылық актив пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша жіктеліп, бағаланады. Тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдер бойынша тест активті бастапқы тану кезінде жүргізіледі, ал кейінгі қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржылық активтерді қайта жіктеу. Қаржылық құралдар осы портфельді басқарудың бизнес-моделі тұтастай өзгерген кезде ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезеңнің басынан бастап перспективті түрде жүргізіледі. Компания ағымдағы және салыстырмалы кезең ішінде өзінің бизнес-моделін өзгерткен жоқ және қайта жіктеуді жасамады.

Қаржылық активтердің құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резерві. Болжалдардың негізінде Компания амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қарыздық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Компания күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды және әрбір есепті күнге кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін таниды. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мыналарды: (i) мүмкін болатын нәтижелерді бағалау арқылы ықтималдылықты ескере отырып анықталған алдын ала кесіп-пішілмеген және ойластырылған соманы, (ii) ақшаның уақытша құнын және (iii) есепті кезеңде шамадан тыс шығын және күш жұмсамай қолжетімді болатын өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжанатын болашақтағы экономикалық жағдайлар туралы барлық негізді және расталатын ақпаратты білдіреді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

(ii) Қаржылық активтер (жалғасы)

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қарыздық құралдар күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін шегергендегі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте беріледі.

Топ бастапқы таныған сәттен бастап кредиттік сапаның өзгерістері негізінде құнсыздануды есепке алудың «үш кезеңдік» моделін қолданады. Бастапқы тану кезінде құнсызданған болып табылмайтын қаржылық құрал 1-кезеңге жататын құрал ретінде жіктеледі. 1-кезеңнің қаржылық активтері үшін күтілетін кредиттік залалдар келесі 12 ай ішінде болуы мүмкін дефолттар нәтижесінде туындайтын немесе шартқа сәйкес, егер ол 12 ай өткенше («12-айлық күтілетін кредиттік залалдар») болатын өтеу күніне дейінгі бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдардың тең бөлігіне тең сомаға бағаланады. Егер Топ бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюын сәйкестендірсе, онда актив 2-кезеңге ауыстырылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік залалдар осы бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар негізінде, яғни шартқа сәйкес өтеу күніне дейін, бірақ егер ол көзделмеген болса, күтілетін алдын ала төлемді ескере отырып бағаланады («бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар»). Егер Топ қаржылық актив құнсызданған болып табылады деп анықтаса, онда актив 3-кезеңге ауыстырылады және ол бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер үшін күтілетін қаржылық залалдар қашан да бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады.

Қаржылық активтерді есептен шығару. Қаржылық активтер Компания оларды өндіріп алу бойынша өзінің барлық дерлік мүмкіндіктерін жойған және мұндай активтерді өтеуге қатысты үміттің негізсіздігі туралы қорытындыға келген кезде тұтастай немесе ішінара есептен шығарылады. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді.

Қаржылық құралдарды тануды тоқтату. Компания қаржылық активтерді тануды мынадай жағдайларда: (а) егер оқиғалар өтелген болса немесе осы активтерге байланысты ақша ағындарына құқықтың күші біткен болса, немесе (б) Компания қаржылық активтерден түсетін ақша ағындарына қатысты құқықты берсе немесе оны беру туралы келісім жасаса, және мұндай жағдайда (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды берген болса, немесе (ii) осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды бермеген әрі сақтамаған, бірақ осы активтерге қатысты бақылау құқығын жойған болса тоқтатады. Контрагенттің активті байланыссыз үшінші тарапқа сатуға шектеу қоймай толық сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаған жағдайда бақылау сақталады.

Қаржылық активтерді өзгерту. Кейде Компания қаржылық активтер бойынша шарт талаптарын қайта қарайды немесе өзгеше жолмен өзгертеді. Компания шартта көзделген ақша ағындарын өзгерту маңызды болып табылатын/табылмайтынын бағалайды.

Егер бастапқы актив бойынша ақша ағындарына қатысты құқық аяқталатындай болып, өзгертілген талаптар айтарлықтай ерекшеленетін болса, Компания бастапқы қаржылық активті тануды тоқтатады және жаңа активті әділ құны бойынша таниды. Талаптарды қайта қарау күні кейінгі құнсыздануды есептеу мақсаттары үшін, оның ішінде кредиттік тәуекелдің айтарлықтай көбею фактісін анықтау үшін бастапқы тану күні болып саналады. Компания сонымен қатар жаңа кредиттің немесе қарыздық құралдың төлемдерді қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне ғана төлеу критерийіне сәйкестігін бағалайды. Тану тоқтатылған бастапқы активтің баланстық құны мен елеулі түрде өзгертілген жаңа әділ құнның арасындағы кез келген алшақтықтар меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға қатысты болмаған жағдайда пайданың немесе залалдың құрамынан көрінеді.

Талаптарды қайта қарау контрагенттің қаржылық қиындықтарына және оның бастапқы келісілген төлемдерді орындауға қабілетсіздігіне байланысты болған жағдайда Компания бастапқы және түзетілген күтілетін ақша ағындарын активтермен шарт талаптарының өзгеруі нәтижесіндегі активтер бойынша тәуекелдер мен пайданың айтарлықтай айырмашылығына қатысты салыстырады. Егер тәуекелдер мен пайда өзгермейтін болса, онда өзгертілген активтің бастапқы активтен айтарлықтай айырмашылығы болмайды әрі оны өзгерту тануды тоқтатуға әкеп соқпайды. Компания бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме жөніндегі шартқа (немесе сатып алынған не құрылған кредиттік құнсызданған қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша) өзгертілген ақша ағындарын дисконттау арқылы жалпы баланстық құнды қайта есептейді және пайданың немесе залалдың құрамындағы өзгерістен болған пайданы немесе залалды таниды.

(iii) Қаржылық міндеттемелер

Бағалау санаттары. Қаржылық міндеттемелер (i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерден; (ii) кредиттер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер шарттардан басқа амортизациялық құн бойынша бағаланатын салдарлар ретінде жіктеледі: бұл жіктелім сауда-саттыққа арналған туынды қаржылық құралдарға, қаржылық міндеттемелерге (мысалы, бағалы қағаздар бойынша қысқа ұстанымдар), бизнесті біріктірген кезде сатып алушы танитын шартты өтеуге және басқа бастапқы тану кезінде анықталған қаржылық міндеттемелерге қолданылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

(iii) Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату. Қаржылық міндеттемелерді тану оларды өтеген жағдайда тоқтатылады (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалған немесе тоқтатылған кезде, немесе оның орындалу мерзімі біткен кезде).

Компания мен оның бастапқы кредиторларының арасында айтарлықтай өзгеше талаптары бар қарыздық құралдармен алмасу, сондай-ақ қолда бар қаржылық міндеттемелер талаптарының маңызды өзгерістері бастапқы қаржылық міндеттемелерді өтеу және жаңа қаржылық міндеттемелерді тану ретінде ескеріледі. Егер ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнының жаңа талаптарға сәйкес, бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдаланып алынған сыйақыларды шегергендегі дисконтталған барлық төленген сыйақыларды қоса алғанда, бастапқы қаржылық міндеттемелер бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнынан кем дегенде 10%-ға айырмашылығы болса, талаптардың елеулі айырмашылықтары бар болып саналады. Бұған қоса, басқа да сапалық факторлар ескеріледі. Егер қарыздық құралдармен алмасу немесе талаптарды өзгерту өтеу болып есептелсе, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден түскен пайданың не одан болған залалдың құрамында танылады. Егер алмасу немесе өзгеріс өтеу болып саналмаса, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттемелердің баланстық құнын түзету ретінде көрсетіледі және өзгертілген міндеттемелер қолданылатын қалған мерзім шінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеуге әкеп соқпайтын өзгерістер кумулятивтік амортизацияны кейінгі күнмен есептеу әдісі бойынша бағалау мәнінің өзгеруі ретінде ескеріледі, мұнда пайда немесе залал баланстық құндағы айырмашылықтың экономикалық мазмұны меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға жатпайтын болса, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

(vi) Өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен міндеттемелер өзара есепке алынады және қаржылық жағдай туралы есепте таза шама тек мына жағдайларда: көрсетілген сомаларды өзара есепке алуға, сонымен қатар, өзара есепке алуға ниеті болса немесе оны жүргізуге, не болмаса бір мезгілде активтерді сатуға және міндеттемелерді реттеуге заңды белгіленген құқығы болса ғана көрсетіледі. Қарастырылып отырған өзара есепке алу құқығы (а) болашақта болуы мүмкін жағдайларға байланысты болмауы тиіс, (б) мынадай жағдайларда жүзеге асыруға заңды мүмкіндігі болуы тиіс: (i) әдеттегі қаржы-экономикалық қызметті жүзеге асыру барысында; (ii) төлемдер бойынша міндеттемелер орындалмаған жағдайға; (iii) дәрменсіздік немесе банкротқа ұшыраған жағдайға байланысты болмауы тиіс.

Өнім берушілерге берілетін аванстар

Өнім берушілерге берілетін аванстар есептілікте құнсыздануға арналған қорды шегергенде бастапқы құн бойынша көрсетілген. Аванстар егер тауарды немесе оларға қатысты қызметті алудың болжалды мерзімі бір жылдан асатып болса, немесе егер аванстар бастапқы тану кезінде есепте ұзақ мерзімді ретінде көрсетілген активтерге қатысты болса, ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі. Активтерді сатып алу үшін аванстың сомасы Компанияның осы активтерді бақылауға алған және олармен байланысты келешек экономикалық табыстарды Компания компания алатын ықтималдылықтың болған кезінде олардың баланстық құнына қосылады. Өзге аванстар тауарларды және оларға қатысты қызметтерді алған кезде есептен шығарылады.

Егер аванстарға қатысты активтер, тауарлар немесе қызметтер алынбайтын белгі болса, аванстардың баланстық құны азаюға жатады және құнсызданудан болған тиісті шығыс жылғы табыс пен шығыс арқылы көрсетіледі.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар екі шаманың ең азымен есептеледі: өзіндік құны мен таза сату бағасы. Қорлардың өзіндік құны «first in first out» («ФИФО») әдісі арқылы анықталады. Тауар-материалдық қорлардың өзіндік құнына сатып алу мен басқа да тікелей шығындар жатады, және несиелік қаражат бойынша шығындар жатпайды. Таза сату құны – бұл өндірісті аяқтауға жұмсалатын шығындар мен сату бойынша шығындарды шегергендегі әдеттегі қызмет барысында ықтимал сатудың есептік бағасы.

Сауда және басқа дебиторлық қарыз

Сауда және басқа дебиторлық қарыз бастапқыда әділ құн бойынша, ал кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме тәсілін қолдана отырып есептелген амортизацияланған құны бойынша есептеледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражатына және олардың баламаларына кассадағы ақша қаражаты мен ағымдағы банктік шоттардағы қаржылар жатады. Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, өйткені (i) шартта көрсетілген ақша ағындарын алу үшін ұсталатын болғандықтан және (ii) бұл ақша ағындары қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне төленетін төлемді ғана білдіретіндіктен, олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмаған.

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының қалдығы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті жасау үшін ақша қаражатының және оның баламаларының құрамынан шығарылады. Айырбас операцияларға есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі ай бойы шектеулер белгіленген ақша қаражатының қалғаны немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға өзге ұзақ мерзімді активтер құрамына жатқызылады; үш айдан артық, бірақ есептік кезеңнен кейін он екі айдан кем уақытқа шектеулер қойылған ақша қаражаты басқа қысқа мерзімді активтер құрамына енгізіледі.

Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер

Егер олардың баланстық құны есептік кезеңнен кейін 12 айдың ішінде негізінен сату арқылы орны толтырылса, сатуға арналған ретінде жіктелген ұзақ мерзімді активтер мен істен шығу топтары (оған ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтер кіруі мүмкін) қаржылық жағдай туралы есепте «сатуға арналған істен шығу топтарының ұзақ мерзімді активтері» ретінде көрсетіледі. Активтердің жіктелуі төменде аталған барлық шарттар болған жағдайда өзгертілуі тиіс: (а) Активтер олардың ағымдағы жағдайында дереу сатуға дайын; (б) Топ басшылығы сатып алушыны іздеу бойынша қолданыстағы бағдарламаны бекітті және оны жүзеге асыруға кірісті; (в) олардың ағымдағы әділ құнына негізделген болып табылатын баға бойынша активтерді сату үшін белсенді маркетинг жүргізіледі; (г) сату бір жылдың ішінде жүзеге асырылады деп күтілуде, және (д) сату жоспарын айтарлықтай өзгерту немесе тоқтату күтілмейді.

Ағымдағы есептік кезеңде қаржылық жағдай туралы есепте сатуға арналған болып жіктелген ұзақ мерзімді активтер мен істен шығу топтары басқа санатқа ауыстыруға жатпайды және ағымдағы есептік кезеңнің соңында жіктемеге сәйкес келтіру үшін қаржылық жағдай туралы есепте салыстырмалы мәліметтерді ұсыну нысанын өзгертпейді.

Акционерлік капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығарумен тікелей байланысты қосымша шығындар капитал құрамында, салықтарды шегергендегі түсімдер сомасынан алынған шегерімдер ретінде көрсетіледі. Компанияның Директорлар кеңесінің шешімімен акцияларды әрбір жеке шығарған жағдайда әр акцияның құны, сонымен қатар, заңнамаларға сәйкес акцияның саны анықталады.

Несиелер

Несиелер бастапқыда мәміле бойынша шығындарды шегергенде әділ құн бойынша көрсетіледі және кейін амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі; алынған құралдар сомасы (мәміле бойынша шығындарды шегергенде) өтеу құны арасындағы айырмашылық тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, несиенің бүкіл кезеңі ішінде табыс пен залалда танылады.

Нарықтық емес жағдайларда акционерлерден алған несиелерді есепке алған кезде Компания капиталға салым ретінде капиталдағы бастапқы танудан түскен табысты көрсетеді. Операцияның экономикалық мәнін көрсететін есепке алу тәртібі барлық ұқсас операцияларға жүйелі түрде қолданылады.

Мақсатты пайдалану үшін немесе сату үшін дайындау міндетті түрде айтарлықтай уақыт қажет болатын тікелей активтерді сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысты жалпы және нақты мақсаттарға тартылған несиелердің шығындары айтарлықтай уақытты талап етеді (бұдан әрі «белгілі бір талаптарға жауап беретін актив»), капиталдандырылады. Несиелер бойынша басқа залалдар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, шығыстар құрамында танылады. Егер Компания белгілі бір талаптарға жауап беретін активтер бойынша күрделі шығыстарды жүргізбесе, ол құтылуы мүмкін болатын несиелер бойынша залалдарды капиталдандырады. Капиталдандырудың бастапқы күні (а) Компания белгілі бір талаптарға сай активпен байланысты шығындарды көтергенде; (б) несиелер бойынша шығындарды көтергенде; және (в) активті мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті шараларды жүзеге асырғанда басталады. Капиталдандыру білгілі бір талаптарға жауап беретін активті оны мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық шаралар аяқталғанда тоқтатылады.

Несиелер Компанияның есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі айға алған міндеттемелері бойынша есептемелер мерзімін ауыстыруға міндетті құқығы болмаған кезде қысқа мерзімді міндеттемелер құрамында көрсетіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Кредиторлық берешек

Кредиторлық берешек контрагенттің өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі. Кредиторлық берешек, бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша ескеріледі.

Еңбекке ақы төлеуге жұмсалатын шығыстар және оларға байланысты аударымдар

Еңбекақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына төленетін жарналар, төленген жыл сайынғы демалыстар мен еңбекке жарамсыздығы үшін жасалатын төлемдер, сыйақылар мен ақшалай емес жеңілдіктер Компания қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі.

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Компания өзінің қызметкерлерінің атынан осындай зейнеткерлік және қызметтен босарда алынатын жәрдемақыларын ұстап қалады. Жұмыскерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Компанияның қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және барлық төлемдерді мемлекеттік және жеке зейнетақы қорлары жүргізеді.

Табыс салығы

Осы жеке қаржылық есептілікте табыс салығы қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында күшіне енген Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көрсетілген. Егер олар осы немесе басқа кезеңдерде басқа жиынтық табыстың немесе тікелей капитал құрамында көрсетілген операцияларға жатуына байланысты басқа жиынтық пайда құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілмеуі тиіс болса, табыс салығы бойынша шығындарға ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар жатады және жылдық кірістер мен шығында көрсетіледі.

Ағымдағы салық ағымдағы және өткен кезеңдер үшін салық салынатын кіріс немесе шығынға қатысты мемлекеттік бюджеттен өтелетін немесе оған төленетін сома болып табылады. Егер қаржылық есептілік тиісті салық декларациясын бергенге дейін бекітілсе, салық салынатын пайда немесе зиян бағалау көрсеткіштеріне негізделеді. Табыс салығынан өзге, басқа да салықтар операциялық шығындар құрамында көрсетіледі.

Қаржылық кепілдер

Қаржылық кепілдер – бұл егер тиісті дебитор қарыз құралдарының шарттары бойынша төлемді уақытылы жүргізбеген жағдайда көтерген компаниядан кепілдікті ұстаушыға шығындарды өтеу бойынша нақты төлемдерді жүзеге асыруды талап ететін қайтарып алынбайтын шарттар. Қаржылық кепілдіктер бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі, әдетте ол алынған комиссияның сомасына тең. Аталған сома кепілдіктің әрекет ету мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады. Кепілдіктер әрбір есептік кезеңге екі соманың ең үлкені: (i) бастапқы танылған кезде көрсетілген амортизацияланбаған сомасы, және (ii) есептік кезеңнің соңындағы жағдай бойынша міндеттемені реттеу үшін қажетті шығындардың сомасының ең жақсы бағасы бойынша бағаланады.

Акционермен жүргізілетін операциялар

Акционердің өкімі бойынша шығындарды есептеу немесе активтерді бөлу, негізгі құралдардың объектілерін, бизнесті біріктіруді, басқа кәсіпорынға немесе істен шығу тобына қатысу үлесін, ақша қаражатын және басқаларды қоса алғанда, «Капиталдың өзге бөлулер» ретіндегі бөлінбеген пайда болып танылады.

3 Есептік саясаттағы өзгерістер

ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар». Компания 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдарға» көшті. Топ салыстырмалы көрсеткіштерді қайта есептемеу ұстанымын таңдады және 2018 жылдың 1 қаңтардағы жағдайы бойынша, яғни ағымдағы кезеңнің басындағы бөлінбеген пайда құрамындағы бірінші қолданылған күнгі қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын түзетуді таныды. Соған сәйкес, қайта қаралған ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржылық құралдар: ақпаратты ашу» талаптары тек ағымдағы кезеңге қолданылды. Салыстырмалы кезеңде ашылған ақпарат алдыңғы жылғы ақпараттың ашылуын қайталады.

Ағымдағы кезеңде қолданылатын есептік саясаттың негізгі ережелері 2-ескертпеде берілген. 2018 ж. 1 қаңтарына дейін қабылданған және салыстырмалы ақпаратқа қолданылатын есептік саясаттың қағидаттары 27-ескертпеде ашылған.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

3 Есептік саясаттағы өзгерістер (жалғасы)

Төмендегі кестеде ХҚЕС (IAS) 39-ға және 2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9-ға көшкен кезде қабылданған олардың жаңа бағалау санаттарына сәйкес алдыңғы бағалау санаттары бойынша қаржылық активтердің әрбір түрінің баланстық құнының салыстырма көрсеткіші келтіріледі.

(Қазақстан мың теңгемен)	Бағалау санаты		Балансовая стоимость согласно МСФО (IAS) 39 на 31 декабря 2017 г.	Эффект от перехода на МСФО (IFRS) 9				Балансовая стоимость согласно МСФО (IFRS) 9 на 1 января 2018 г.
	МСФО (IAS) 39	МСФО (IFRS) 9		Қайта жіктеу		Қайта бағалау		
				Обязательная	Добровольная	Ожидаемые кредитные убытки	Прочие	
Ақшалай қаражат және оның баламалары	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	14,142,829	-	-	(62,372)	-	14,080,457
<i>Қарыздық бағалы қағаздарға салынған инвестициялар</i> - Корпоративтік облигациялар және несиелер	Өтегенге дейін ұсталатындар	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	13,615,879	-	-	(60,891)	-	13,554,988
Қарыздық бағалы қағаздарға салынған барлық инвестициялар			13,615,879	-	-	(60,891)	-	13,554,988
Басқа банкілердегі қаражат - Үш айдан артық бастапқы төлеу мерзімімен банкідегі депозиттер	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	3,037,304	-	-	(37,898)	-	2,999,406
Банкілердегі барлық қаражат және қарыздық бағалы қағаздар			30,796,012	-	-	(161,161)	-	30,634,851

(Қазақстан мың теңгемен)	Бағалау санаты		Балансовая стоимость согласно МСФО (IAS) 39 на 31 декабря 2017 г.	ХҚЕС (IFRS) 9-ға көшудің тиімділігі			2018 ж. 1-қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес баланстық құны	
	ХҚЕС (IAS) 39	ХҚЕС (IFRS) 9		Қайта жіктеу	Қайта бағалау	Өзге		
				Міндетті	Ерікті	Күтілетін кредиттік залалдар		
Өзге қаржылық активтер								
- Берілген кепілдік бойынша еншілес ұйымдардың берешегі	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	1,378,374	-	-	(4,647)	-	1,373,727
- Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	13,417,349	-	-	(230,315)	-	13,187,034
Алуға арналған дивидендтер	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	6,380,082	-	-	(3,834)	-	6,376,248
Барлық өзге қаржылық активтер			21,175,805			(238,796)		20,937,009
Барлық қаржылық активтер			51,971,817			(399,957)		51,571,860

3 Есептік саясаттағы өзгерістер (жалғасы)

Бұл өзгерістер 2018 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша бөлінбеген пайдаға жатқызылды.

(а) Ақшалай қаражат және ақшалай қаражаттың баламалары

14-ескертпеде ашылған ақшалай қаражат пен ақшалай қаражат эквиваленттерінің барлық кластары көшу күніне ХҚЕС (IAS) 39 "несиелер және дебиторлық берешек" санатынан ХҚЕС (IFRS) 9 амортизацияланған құн бойынша бағалау санатына қайта жіктелді. Ақшалай қаражат пен ақшалай қаражат эквиваленттері бойынша күтілетін кредиттік залалдар болмашы ғана болды.

(б) Қарыздық бағалы қағаздарға салынған инвестициялар

Топтың өтімділік портфеліндегі бағалы қағаздарға арналған бизнес-модельдерді бағалағаннан кейін бұрын өтегенге дейін ұсталғандар ретінде жіктелгендер және қазір амортизацияланған құн бойынша бағаланғандар ретінде жіктелетіндер ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес олардың бұрынғы санаттарын алып тастаумен байланысты бағалау әдісімен өзгеріссіз ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес жаңа санатқа қайта жіктелді.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның барлық қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құн бойынша көрсетілді. 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС 9-ға көшумен байланысты алынған несиелер бойынша түрлендіру тиімділігі 121,309 мың теңгені құрады. Қаржылық міндеттемелердің жіктелуі мен бағалауына әсер ететін өзгерістер күтілмейді. Бұл өзгерістер 2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша бөлінбеген пайдаға жатқызылды.

2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС 9-ға көшумен байланысты жалпы әсер 521,266 мың теңгені құрады.

«Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» - ХҚЕС (IFRS) 15. Компания ХҚЕС (IFRS) 15-ке ауысудың жеңілдетілген тәсілін және ауысудың жеңілдетілген тәсілі үшін көзделген іс жүзінде жоюды қолданды.

Топ табысының тұрақты ағымдары, жеке шарттардың шарттары негізінде және есептік кезеңдегі фактілер мен жағдайлар негізінде, Компания басшылығы стандарт қаржылық есептілікке елеулі әсер тигізбегенін және ретроспективті түзетулердің көрсетуді талап етпейтінін шешті.

4 Жаңа есептік ережелер

Төменде санамалаған қайта қарастырылған стандарттар Компания үшін 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап міндетті болып табылады, бірақ Компанияға маңызды әсер етпейді:

- «Акцияларға негізделген төлем» - ХҚЕС (IFRS) 2-ге түзетулер (2016 жылғы 20 маусымда шығарылды және 2018ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді).
- «Қаржылық құралдар» ХҚЕС (IFRS) 9-ды және «Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 4-ті қолдану – ХҚЕС 4-ке түзетулер (IFRS) (2016 жылғы 12 қыркүйекте шығарылды және таңдалған тәсілге қарай күшіне енеді: 2017 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін – уақыт ерекшелігін таңдаған ұйымдар үшін және ұйым ХҚЕС-ті (IFRS) 9-ды алғашқы рет қолданған жылдық кезең үшін – салу тәсілін таңдаған ұйымдар үшін).
- Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайын жетілдіру, 2014-2016жж. – ХҚЕС (IFRS) 1-ге және ХҚЕС (IAS) 28-ге түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылды және 2018ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді).
- ХҚЕТК (IFRIC) 22 – «Шетел валютасындағы операциялар және өтемақыны алдын ала төлеу» (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылды және 2018 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» – ХҚЕС (IAS) 40-қа түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылды және 2018 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Жаңа стандарттар және түсіндірулер

2019 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын және Компания мерзімнен бұрын қабылдаған бірқатар жаңа стандарттар және түсіндірулер жарияланды .

4 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

«Инвестор мен оның қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде сатулар немесе активтер жарнасы» - ХҚЕС (IFRS) 10-ға және ХҚЕС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылды және ХҚЕС кеңесі анықтайтын немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Аталған түзетулер сатумен немесе инвестордың қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға активтердің жарнасына қатысты ХҚЕС (IFRS) 10 мен ХҚЕС (IAS) 28-дің талаптары арасындағы сәйкессіздікті жояды. Түзетулерді қабылдаудың негізгі салдары, егер мәміле бизнеске қатысты болған жағдайда табыс немесе шығыс толық көлемде танылатында. Егер активтер бизнесті білдірмесе, сондай-ақ егер бұл активтерді еншілес ұйым иеленсе де, табыстың немесе шығыстың бір бөлігі ғана танылады. Қазіргі уақытта, Компания атлаған түзетулер қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізеді.

«Жалға беру» ХҚЕС (IFRS) 16 (2016 жылғы қаңтарда шығарылды және 2019ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Жаңа стандарт операциялық жалға беруге қатысты есептілікте ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаттарын белгілейді. Жалға берудің барлық шарттары жалға алушының жалға беру шарттарының әрекет еткен сәттен бастап активті пайдалану құқығын алуына, сондай-ақ жалға алу төлемдері уақыт кезеңі ішінде жүзеге асырылса, қаржыландыруды алуға әкеп соғады. Осыған сәйкес, ХҚЕС (IFRS) 16 жалға беруді ХҚЕС (IAS) 17-де көзделгендей операциялық немесе қаржылық ретінде жіктелуді жояды және жалға лаушылар үшін жалға беру операцияларын есепке алудың бірыңғай моделін енгізеді. Жалға алушылар мыналарды таниды: (а) жалға беру объектісінің құны шамалы болып табылған жағдайды қоспағанда, кемінде 12 ай әрекет ету мерзімі жалға берудің барлық шарттарына қатысты активтер мен міндеттемелерді; және (б) табыс немесе шығыс және өзге жиынтық кіріс туралы есепте жалға алу объектілерін жалдау міндеттемелері бойынша проценттерден бөлек амортизациялау. Жалға алуды есепке алуға қатысты жалға берушіде ХҚЕС (IFRS) 16, шын мәнінде, ХҚЕС (IAS) 17-де көрсетілген есепке қатысты талаптарды сақтайды. Осылайша, жалға беруші жалға беру шарттарын операциялық және қаржылық жалға беру ретінде жіктеуді және тиісінше, оларды есептілікте әртүрлі көрсетуді жалғастырады.

Компания салыстырмалы көрсеткіштерді қайта есептеусіз түрлендірілген ретроспективті әдісін пайдаланып, оны міндетті түрде қолдану күні 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап стандартты қолдануды шешті.

Компанияның жалға беру шарттары бойынша міндеттемелерді, жеке шарттардың шарттарын, көрсетілген күнідегі фактілерді және жағдайларды талдау негізінде, сондай-ақ ауыстырудың түрлендірілген ретроспективті тәсілін қолдануды ескере отырып, Компания басшылығы жаңа стандартты 2019ж. 1 қаңтардан бастап қолдану қаржылық есептілікке елеулі әсерін тигізбейтінін шешті.

«Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 17 (2017 жылғы 18 мамырда шығарылды және 2021ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). ХҚЕС (IFRS) 17 ХҚЕС (IFRS) 4 ауыстырады, ол сақтандыру шарттарын есепке алу тәртібіне қатысты қолданыстағы тәжірибені падалануды жалғастыруға мүмкіндік берді, осыған байланысты инвесторларға қалған көрсеткіштер бойынша ұқсас сақтандыру компаниялардың қаржылық нәтижелерін салыстыруға және безбендеуге қиын болды. ХҚЕС (IFRS) 17 сақтандырушының қайта сақтандыру шарттарын қоса алғанда сақтандыру шарттарының барлық түрлерін көрсету үшін, қағидаттарға негізделген бірыңғай стандарт болып табылады. Аталған стандартқа сәйкес сақтандыру шарттарының топтарын мойындау және бағалау мыналар бойынша жүргізілуі тиіс: (ii) шарт топтамасы бойынша (шарттар бойынша сервистік айырма) үйлестірілмеген табыстың сомасы (i) қосылатын (егер құн міндеттеме болып табылады) немесе алынтын (егер құн актив болып табылса) қадағалайтын нарықтық ақпаратқа сәйкес келетін шарттарды орындау бойынша ақша ағындары туралы барлық қолда бар ақпарат есепке алынған тәуекелді ескере отырып, түзетілген болашақ ақша ағындарының келтірілген құн бойынша. Сақтандырушылар олар сақтандыру өтелімін беретін кезең ішіндегі және тәуекелден басату сәтіндегі сақтандыру шарттарының топтамаларынан алынатын табысты көрсетеді. Егер шарттар топтамасы залалды болып табылса немесе бұндай болып келсе, ұйым шығынды тез арада көрсетеді. Қазіргі уақытта басқарма жаңа стандарттың Компанияның қаржылық есептілікке әсер ету бағасын жүргізеді.

4 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

«Табысқа салықты көрсеткен жағдайда белгісіздік» ХҚЕТК (IFRIC) 23 (2017 жылғы 7 маусымда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). ХҚЕС (IAS) 12 ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты көрсету бойынша нұсқаулықты қамтиды, бірақ белгісіздіктің әсерін қалай көрсету жөніндегі нұсқаулықты қамтымайды. Түсіндіру табысқа салынатын салықты көрсету кезінде белгісіздік жағдайында мойындау және бағалау бойынша ХҚЕС (IAS) 12 талаптарының қолданылу тәртібін түсіндіреді. Ұйым тәсілдердің қайсысы белгісіздікті ең жақсы түрде шешуді болжалдауға мүмкіндік беретініне тәуелді белгісіздік жағдайын жекелеп немесе белгісіздіктің басқа да жағдайларымен қарастыруды шешуі тиіс. Ұйым салық органдары тексеріс жүргізуге құқылы сомаларға тексеріс жүргізетінін және тексеріс жүргізген кезде барлық маңызды ақпарат туралы толық білетін болатындығын болжалдан шығуы тиіс. Егер ұйым салық органдары салықты көрсеткен кезде белгісіздігі барға қатысты нақты сұрақ бойынша шешім қабылдаудың төмен ықтималдылығы туралы шешімге келсе, белгісіздік салдарлары ұйым белгісіздікті шешуді болжалдау үшін ең лайықты тәсілі қандай екенін санағандығына тәуелді пайдалану немесе барынша ықтимал мағынасы немесе болжалатын мағынасы арқылы тиісті салық салынатын табысты немесе салық салынатын шығысты, салық базаларын, пайдаланбайтын салық шығындарын, пайдаланбаған салықтық жеңілдіктерін немесе салық мөлшерлемелерін анықтауда көрсетілетін болады. Ұйым фактілер мен жағдайлар өзгеруінің немесе түсіндіруге сәйкес пайымдауларға немесе бағалау мағыналарына бағалау мағыналарының өзгеруі ретінде әсер ететін жаңа ақпараттың әсерін көрсетеді. Фактілер мен жағдайлардың өзгеруі немесе пайымдауды немесе бағалауды қайта қарастыруға әскеп соғуы мүмкін жаға ақпараттың мысалдары салық органдарының тексерістерін немесе әрекеттерін, салық органдары белгілеген ережелердің өзгеруін, немесе салық органдарының тексеріс немесе қайталама тексеріс жүргізу құқығының әрекет ету мерзімінің аяқталуын қамтиды, бірақ олармен шектемейді. Салық органдарының басқа факторлар болмаған кезде салықты көрсету жөніндегі нақты мәселе бойынша жеке шешімдермен келісімінің немесе келіспеуінің болмауы, фактілер мен жағдайлардың өзгеруін немесе түсіндіруге сәйкес пайымдаулар мен бағалау мағыналарына әсер ететін жаңа ақпаратты білдірмейтіні сияқты. Қазіргі уақытта Компания бұл түсіндіру қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

Теріс өтемақыны болжайтын мерзімнен бұрын өтеу сипаттамалары – ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулері (2017 жылғы 12 қазанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Бұл түзетулер амортизацияланған құннан төмен сома бойынша өтелуі мүмкін нақты кредиттер мен қарыздық бағалы қағаздарды амортизацияланған құн бойынша өлшеуге мүмкіндік береді. Мысалы, әділ баға бойынша немесе құралдың әрекет етудің қалған мерзімі ішінде нарықтық пайыздық мөлшерлемесінің ұлғаю әсерінің келтірілген құнына тең несие алушының төлеуіне жататын дұрыс өтемақыны қосатын құн бойынша. Бұдан бөлек, «Қорытынды ұсыну үшін негіздеме» стандартының бөліміне қосылған мәтін түрлендірулер немесе мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқпайтын амортизацияланған құн бойынша өлшенген нақты қаржылық міндеттемелердің айырбастаулар кіріс немесе шығыс туралы және өзге де жиынтық табыс туралы есепте кірістік немесе шығыстың пайда болуына әкеп соқпайтыны туралы ХҚЕС (IFRS) 9 қолданыстағы нұсқаулығын растайды. Осылайша, көптеген жағдайларда есеп беруші ұйымдар кредитті түрлендіргеннен кейін кіріске немесе табысқа ықпал етуін болдырмау үшін кредит әрекет етуінің қалған мерзіміне тиімді пайыздық мөлшерлемесін қайта қарастыра алмайды. Қазіргі уақытта Компания бұл түсіндіру қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

Қауымдасқан ұйымдарда және бірлескен ұйымдардағы ұзақ мерзімді үлесінің болуы – ХҚЕС-ке түзетулер (IAS) 28 (2017 жылғы 12 қазанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Бұл түзетулер есеп беруші ұйымдар (IFRS) 9 ХҚЕС-ті ұзақ мерзімді несиелерге, артықшылықты акцияларға және инвестордың қарапайым акцияларда қатысуынан асатын инвестициялау объектісінің шығын үлесіне оның баланстық құнын төмендеті алғанға дейін үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін инвестициялау объектісіндегі таза инвестициялар құрамына кіретін ұқсас құралдарға қолдануы тиіс екенін түсіндіреді. Қазіргі уақытта Компания бұл түсіндіру қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

ХҚЕС -тің жыл сайынғы жетілдірулер, 2015-2017жж. – ХҚЕС 3 (IFRS) түзетулері, ХҚЕС 11 (IFRS) түзетулері, ХҚЕС (IAS) 12 және ХҚЕС (IAS) 23 (2017 жылғы 12 желтоқсанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Қолданудың шектеулі түзетулері төрт стандартты қозғайды. ХҚЕС (IFRS) 3-ке түсіндірулер енгізілді, оларға сәйкес сатып алушы егер бизнеске бақылау алса, бірлескен операцияда иелікте бұрын болған қатысу үлесіне қайта бағалау жүргізуі тиіс. Керісінше, ХҚЕС (IFRS) 11-де егер инвестор бірлескен операцияда бірлескен бақылау алса, оның иелігінде бұрыннан бар қатысу үлесіне қайта бағалауды қауымдасқан ұйым бірлескен кәсіпорын және керісінше болған жағдайда есептеудің қолданыстағы талаптарға ұқсас жүргізуі тиіс еместігін түзетеді. ХҚЕС (IAS) 12-ге енгізілген түзету ұйым табысқа салық бойынша дивидентті төлеуіне байланысты әсерлерді нәтижесінде тиісті үлестіруші табыс қалыптастырылған операциялар немесе жағдайлар көрсетілген сол бөлімдерде көрсетуі тиіс екенін түсіндіреді. Аталған талап салық салдарлары үйлестірілетін және үйлестірілмейтін табысқа әртүрлі салық мөлшерлемелерін қолдану нәтижелері болып табылатын жағдайларда ғана емес, бірақ үлестік ретінде жіктелетін қаржылық құралдары бойынша төлемдер табыстың үйлестірілуін ұсынған барлық жағдайларға қолданылатыны түсіндірілді. Қайта қарастырылған ХҚЕС (IAS) 23 нақты активті қаржыландыру мақсаттары үшін алынған несиелік құралдар бұндай актив тіпті аяқталмағанға дейін ғана капиталдандыруы мүмкін жалпы мақсаттағы несиелер бойынша шығындар пулынан шығарылатынына қатысты нақты ұсыныстарды қамтиды. Қазіргі уақытта Компания бұл түсіндіру қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

4 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

«Зейнеткерлік жоспарын өзгеру, қысқарту және реттеу» ХҚЕС (IAS) 19 түзетулері (2018 жылғы 7 ақпанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Бұл түзетулер белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспарда өзгерістер болған жағдайда зейнеткерлік шығындарды қалай анықталатынын көрсетеді. Жоспарға түзету (өзгерту, қысқарту және реттеу) ХҚЕС (IAS) 19 талаптарына сәйкес жүргізілсе, белгіленген төлемдер бойынша таза міндеттемеге немесе активке қайта бағалау жүргізу қажет. Бұл түзетулер ағымдағы кезеңдегі қызметтің құнын және бағдарлама өзгерілгеннен кейін есептік кезеңнің қалған бөлігі бойынша таза пайыздарды анықтау үшін аталған қайта бағалау бойынша жаңартылған жорамалдарды қолдануды талап етеді. Түзетулер енгізгенге дейін ХҚЕС (IAS) 19 жоспар өзгергеннен кейінгі кезең үшін бұл шығындарды қалай анықталатыны туралы нұсақуларды қоспаған. Жаңартылған жорамалдарды пайдалану талабы қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін пайдалы ақпаратты қамтамасыз ететіні болжалады. Қазіргі уақытта Компания бұл түсіндіру қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерге енгізілген түзетулер (2018 жылғы 29 наурызда шығарылды және 2020 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Жаңа редакциядағы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерінде бағалау туралы жаңа тарау, қаржылық нәтижелер есептілігінде көрсету жөніндегі ұсыныстар, басқарудың, сақтықтың және қаржылық есептілікті әзірлеудегі бағалаудың белгісіздік рөлі сияқты маңызды мәселелер бойынша жетілдірілген анықтамалар және ұсыныстар (атап айтқанда, міндеттемелерді анықтау) және түсіндірулер бар.

Бизнестің анықтамасы – ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулері (2018 жылғы 22 қазанда шығарылды және 2020 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Аталған түзетулер бизнесті анықтамасына өзгерістерді енгізеді. Бизнес салымдар мен елеулі процесстерден тұрады, олар жанықталған жағдайда қайтарымдылықты жасау қабілетті қалыптастырады. Жаңа нұсқаулық салымның және елеулі процесстердің болуын анықтауға мүмкіндік беретін, оның ішінде қайтарымды алмаған дамудың ерте кезеңдердегі компаниялар үшін жүйені қамтиды. Қайтарымдылық болмаған жағдайда, кәсіпорын бизнес деп саналуы үшін ұйымдастырушылық жұмыс күші болуы тиіс. Клиенттерге ұсынатын тауарларға және қызметтерге, инвестициялық табысты және өзге табыстарды құруға назарын шоғырландыру үшін «қайтарымдылық» терминінің анықтамасы түсіріледі, бұл ретте шығындар мен өзге экономикалық пайдаларды төмендету нысанындағы нәтижелер есепке алынбайды. Бұдан бөлек, енді нарық қатысушылары жетіспейтін элементтерді алмастыруға немесе сатып алған қызметті және активті біріктіруге қабілетті ме екен бағалауға қажет емес. Ұйым «шоғырландыруға арналған тестті» қабылдауы мүмкін. Егер сатып алынған жалпы активтерінің дерлік барлық әділ құны бір активте (немесе ұқсас активтердің тобында) шоғырландырылған болса, сатып алынған активтер бизнес болып саналмайды. Түзетулер перспективалық және Топ оларды 2020ж. 1 қаңтардан бастап қолданады және олардың ықпалын бағалайды.

Маңыздылықты анықтау – ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС (IAS) 8 түзетулері (2018 жылғы 31 қазанда шығарылды және 2020 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Аталған түзетулер маңыздылық анықтамасын және анықтама бойынша ХҚЕС -тің басқа стандарттарда бұрын көрсетілген ұсыныстарды қосу көмегімен осы мағынаны қолдануды нақтылайды. Бұдан бөлек, осы анықтаманың түсіндірулері жақсартылды. Түзетулер ХҚЕС -тің барлық стандарттарында маңыздылық анықтамасының пайдалану кезектілігін қамтамасыз етеді. Егер ақпаратты қалдыру, бұрмалау немесе оны түсінуді қиындату ақылға қонымды нақты есеп беретін ұйым туралы қаржылық есептілікті ұсынатын бұндай қаржылық есептілік негізінде жалпы мақсаттағы қаржылық есептіліктің негізгі пайдаланушылар қабылдайтын шешімдерге әсер етуі мүмкін болжалса, маңызды болып саналады. Қазіргі уақытта Компания бұл түсіндіру қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

Егер жоғарыда өзгеше көрсетілмесе, аталған жаңа стандарттар мен түсініктемелер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай ықпал етпейді деп болжанып отыр.

5 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар

Компания келесі қаржылық жыл ішінде есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін есептік бағалау мен пайымдарды пайдаланады және жорамал жасайды. Бағалаулар мен пайымдар тұрақты түрде сыни талдауға ұшырайды және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде орын алған жағдайларда негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжамдарға негізделген. Сондай-ақ, басшылық есептік саясатты пайдалану үрдісінде бағалауды талап ететін кейбір пайымдарды пайдаланады. Қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерге ең көп ықпал ететін пайымдар мен келесі жыл бойынды активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасын біршама түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін бағалар мыналардан тұрады:

5 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)**Қызметтің үздіксіздік қағидаты**

Басшылық жеке қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздік туралы қағидаты негізінде әзірледі. Басшылықтың шешімі Компанияның қаржылық жағдайынды, оның ағымдағы ниеттерінде, операциялардың табыстылығында, Үкіметтің қаржылық ресурстарына қолжетімділігінде және қолдауында негізделеді. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы жиынтық міндеттемелері 12,053,136 мың теңгеге жалпы айналма активтерінен асты. Қысқа мерзімді міндеттемелердің өсімі несиелерді өтеудің келешек мерзіміне байланысты.:

Басшылық «Самұрық-Энерго» АҚ-тың жақын келешекте өзінің қызметін жалғастыру қабілеттерін бағалау кезінде төмендегі факторлар қарастырды:

- Компания Қазақстанның энергия жүйесінің сенімділігін қамтамасыз ету үшін стратегиялық маңызға ие. Компанияның басшылығының және акционерлерінің Компанияның қызметін жоюға ниеттері де, қажеттілігі де жоқ.
- Компания 2019 жылы сатуға арналған активтерді сатудан кемінде 15,000,000 мың теңгені күтеді.
- 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жаңартылатын кредит желілері аясында 42,430,043 мың теңге жалпы сомасына қолжетімді құралдары және Азия Даму Банкімен жасалған Кредиттік келісімі аясында 40 млн. АҚШ долларға баламалы теңгедегі сомаға жаңартылмайтын траншы бар.

Осы жеке қаржылық есептілікке активтер мен міндеттемелердің, табыстар мен шығыстардың теңгерімдік құнының қандай да бір түзетулері, сондай-ақ операциялық қызметті жалғастыруға мүмкін болмаған жағдайда қажет болуы мүмкін қаржылық жағдай туралы жеке есептіліктің жіктелуі жатпайды, бұндай түзетулер маңызды болуы мүмкін.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Басшылық әрбір есептік кезеңнің соңында жекелеген активтердің немесе активтер топтарының құнсыздану белгілерінің бар-жоғын және гудвилден бөлек активтер немесе активтер топтары үшін өткен кезеңдерде танылған құнсыздану шығыны белгілерінің бұдан былай болмайтынын немесе азайғанын бағалайды. Мұндай кез келген белгі анықталған жағдайда басшылық сату шығындары мен пайдалану құнын шегергендегі оның өділ құнының шамасының ең көбі ретінде анықталатын активтің өтелетін бағасын бағалайды. Пайдалану құндылығын есептеу қалыптасқан жағдайларға негізделген болып саналатын басшылық тарапынан бағалау мәліметтері мен кәсіби пайымдарды қолдануды талап етеді.

Қаржылық активтердің құнсыздану белгілерінің болуын анықтау да негізгі құралдар объектілерінің мүмкін болатын технологиялық ескіруін, қызметтің, олардың пайдалы қызметінің қалдық мерзімдерінің тоқтатылуын және пайдалану шарттарының басқа да өзгерістерін анықтауда пайымдаулар мен бағаларды пайдалануды талап етеді.

ХҚЕС (IAS) 36-ға сәйкес, құнсыздану белгілерінің бірі болып Компания қызметін жүзеге асыратын технологиялық, нарықтық, экономикалық немесе заңдық жағдайларда немесе актив сатылуы тиіс нарықта кезең ішінде болған немесе алдағы уақыттарда күтілетін, Компания үшін жағымсыз салдарлары бар маңызды өзгерістердің болуы болып табылады.

Активтің өтелетін құнын бағалаған кезде Компания бағаларды қолданады және пайым жасайды. Бағалаулар мен пайымдар тұрақты түрде сыни талдауға ұшырайды және басшылықтың бұрынғы тәжірибесі мен басқа факторларға, оның ішінде орын алған жағдайларда негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжамдарға негізделген. Сондай-ақ, басшылық есептік саясатты пайдалану үрдісінде бағалауды талап ететін кейбір пайымдарды пайдаланады.

2018 жылғы 31 жеттоқсандағы жағдай бойынша жүргізілген талдау нәтижелері бойынша басшылық «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС (бұдан әрі – «ЕГРЭС-1»), «Алматы электр станциялары» АҚ (бұдан әрі - АлЭС), «О.Д. Қантаев атындағы Мойнақ СЭС» АҚ (бұдан әрі - МСЭС) еншілес ұйымдарының негізгі құралдарының және «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ бірлескен кәсіпорынның, және тиісінше ЕГРЭС-2 станциядағы өз инвестицияларының құнсыздану индикаторларын анықтады.

Компания «Активтердің құнсыздануы» ХҚЕС 36-ға сәйкес жүргізілген ЕГРЭС-1, АлЭС, ЕГРЭС-2 ст. активтерін құнсыздануға тест жүргізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты. МСЭС-тің активтерін құнсыздануға арналған тестті тәуелсіз сарапшылар Компанияның басқа компанияларының құнсыздануға арналған тестте қолданылатын әдістемеге ұқсас оның басшылығы жүргізді. Инвестициялардың өтелетін құны болжалды болашақ түсімдердің бағасынан және активтерді пайдаланудан, жеңілдік мөлшерлемесінен және өзге көрсеткіштерінен ақша құралдарының жылыстауынан шыға отырып анықталды.

5 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Басшылық әрбір еншілес ұйымның негізгі құралдарын және материалдық есеп активтерді ақша құралдарын өндіретін бірыңғай бірлікке жатқызады, өйткені бұл басқа активтер өндіретін ақша ағындарынан елеулі деңгейде тәуелсіз ақша құралдарының түсімін өндіретін сәйкестендірілетін активтердің ең кішкентай тобы және әрбір еншілес ұйым активтердің құнын өтеуге бақылау жүзеге асыратын ең төменгі деңгей. Басшылық негізгі құралдардың өтелетін сомасын Компания пайдаланудан алуға болжайтын бағаланған дисконтталған болашақ ақша ағындарының сомасы ретінде белгіленген, оларды пайдаланудан алған құндылық негізінде бағалады.

ЕГРЭС-1, АлЭС, МСЭС инвестицияларының құнсыздануына арналған тест

2018 жылы Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі электр энергиясына және электр қуатының дайындығын ұстап тұру бойынша қызметке бекітілген шекті тарифтерге өзгерістер негізуге бағытталған бұйрықтарды, сондай-ақ 2019 жылы күшіне енетін электр энергиясына және теңгеруге шекті тарифтерді анықтау кезінде есепке алынатын бекітілген табысты анықтау әдістемесін бекітетін бірқатар бұйрықтарды шығарды. Осыған орай, Компания жорамалдарды қайта қарастырды және болып қалған өзгерістерді ескере отырып, негізгі құралдардың құнын құнсыздандыруға тест жүргізді.

Құнсыздануға арналған тест 2019-2026жж. кезең үшін дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін төмендегі негізгі жорамалдарды пайдалана отырып, тиісті бағалау техникаларын қолдану көмегімен жүргізілді:

- Тарифтердің болжалы.
- Көлемдердің болжалы.
- Күрделі және өндірістік шығындардың болжалы.
- Дисконттау мөлшерлемесінің болжалы.
- Макроэкономикалық көрсеткіштер.

Еншілес компаниялар активтерінің құнсыздануына арналған тест үшін болжалды кезең кемінде бес жылды құрайды, өйткені, Компания нақты күрделі жобаларды аяқтау жөніндегі жұмыстарды аяқтауды жоспарлайды. Компания күрделі жобалардың нәтижелері дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін маңызды деп санайды.

Тарифтер

«Электр энергетикасы туралы» ҚР заңына сәйкес, энергия өндіруші ұйым электр энергиясына босату бағасын дербес белгілейді, бірақ электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдардың тиісті топтарының электр энергиясына шекті тарифтен жоғары емес және қажет болған жағдайда шекті тарифтер жыл сайын түзетіледі. ҚР Энергетика министрлігі қолданылатын отынға, отынның орналасқан жерінің қашықтығына байланысты, электр станцияларының, белгіленген қуатының түрі бойынша қалыптастыратын энергия өндіруші ұйымдардың топтары бойынша шекті тарифті бекітеді.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің «Электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдар тобын бекіту туралы» 2018 жылғы 5 желтоқсандағы №475 бұйрығымен ЕГРЭС-1, АлЭС және МСЭС еншілес ұйымдары тиісінше энергия өндіруші ұйымдарының 1, 26 және 36 топтарына жатқызылды. Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2018 жылғы 14 желтоқсандағы №514 бұйрығымен аталған топтар үшін жылдар бойынша бөлінген жеті жылға тең мерзімге, 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енгізіле отырып, электр энергиясына 5.76, 8.33 және 7,14 теңге/кВтсағ мөлшерінде шекті тариф бекітілді.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2015 жылғы 27 ақпандағы №147 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясына шекті тарифті және электр қуатының дайындығын ұстап тұру бойынша қызметке бекітілген шекті тарифті бекіту қағидатына сәйкес, электр энергиясына қолданыстағы шекті тариф оны өндіру үшін шығындарды өтемеген жағдайда, энергия өндіруші ұйымдар уәкілетті органға растайтын құжаттарды, алдағы жалғы арналған қаржылық есептілікті, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамудың орташа мерзімді жоспармен көзделген құнсызданудың болжалатын деңгейін ескере отырып есептеулерді ұсына отырып, электр энергиясының өндірісі үшін негізгі шығындардың болжалды ұлғаюы туралы ақпаратты 1 қыркүйекке дейінгі мерзімде ұсынуға құқылы.

Жоғарыда көрсетілген қағидаттарға сәйкес басшылық 2019 жылы электр энергиясына шекті тарифтерді түзету жобасын қарастыруға жолдауды жоспарлайды, өйткені 2020 жылдан бастап электр энергиясына бекітілген тарифтер қуатты өндіруге қажетті барлық шығындарды өтеу, оның ішінде несиелер бойынша пайыздарды төлеу үшін жеткіліксіз.

5 Есептік саясатты қолданудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Тұтынушылар құнының индексі деңгейінде өндіріс шығындарының болжалды өсуіне, сондай-ақ «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы» Заңға сәйкес жаңартылатын энергия көздерінен электр энергиясын сатып алу шығындарының жоспарлы өсуіне және ЕГРЭС-1 үшін қарыздық жүктемесінің өсуіне байланысты, 2020 жылдан бастап электр энергиясына есептік шекті тариф 2020-2025жж. арналған бекітілген тарифтен жоғары болу болжамы жасалып отыр. 2020 жылдан бастап тарифті мүмкін боларлық түзету туралы аталған жорамал Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігінің уәкілетті органдарының түсіндірулерімен расталды.

Тиісінше, 2019 жылы кВт.сағ бірлігі үшін электр энергиясына шекті тарифтің болжалы Қазақстан Республикасының Энергетика министрінің 2018 жылғы 5 желтоқсандағы №475 бұйрығымен бекітілген тарифке негізделген. 2020 жылдан бастап болжалды тариф электр энергиясына шекті тарифті бекіту туралы қағидаттарды, сондай-ақ 2018 жылғы 14 желтоқсандағы редакциясы бар Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2017 жылғы 28 қарашадағы №413 бұйрығымен бекітілген тіркелген табысты анықтау әдістемесін қолдана отырып, Еншілес компаниялардың даму жоспарына және болжалды кезеңге тіркелген табысты есептеу үшін түзетуші коэффициентке сәйкес болжалды шығындардан шыға отырып есептелді. ЕГРЭС-1 үшін тіркелген табысты есептеу үшін түзетуші коэффициент - 2020 жыл үшін 6%, 2021 жыл үшін 10% және 2022-2026жж. үшін 12% деңгейінде белгіленген.

Қазақстан Республикасы Парламенті мәжілісі депутаттарының «Электр энергетикасы туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі Заңына түзетулер енгізу бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 14 ақпандағы оңтайлы шешіміне байланысты, басшылық 2019 жылы электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметке АлЭС пен МСЭС үшін жеке тарифті бекітуді болжайды.

ЕГРЭС-1	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Электр энергиясына тариф	теңге/кВт.сағ	5.76	6.37	6.70	7.03	7.10	7.35	7.59	7.81
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге тариф	млн теңге/ (МВт*ай)	0.59	0.54	0.57	0.60	0.62	0.64	0.66	0.68
Қуатты реттеу бойынша қызметтерге тариф (KEGOC)	млн теңге/ МВт	0.74	0.79	0.84	0.87	0.90	0.93	0.96	0.99

2020 жылдан бастап АлЭС үшін электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге болжалды жеке тариф 2024 жылға дейін «Алматы ЖЭС-2 қайта құру және кеңейту. III кезек. №8 қазандық агрегаты» жобасын қаржыландыру үшін тартылған қайта қаржыландырылған несиелер бойынша негізгі қарыздың жылдық төлемдерін өтеу қажеттігінен шыға отырып есептелген.

АЛЭС	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Электр энергиясына тариф	теңге/кВт.сағ	8.33	9.55	10.16	10.58	10.97	11.30	11.62
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге тариф	млн теңге/ (МВт*ай)	0.59	0.58	0.62	0.65	0.67	0.69	0.71
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге арналған жеке тариф	млн теңге / (МВт*ай)	-	4.98	4.98	3.78	3.78	3.78	-

2020 жылдан бастап МСЭС үшін электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге болжалды жеке тариф су электр станциясын салу үшін тартылған қайта қаржыландырылған несиелер бойынша негізгі қарыздың жылдық төлемдерін өтеу қажеттігінен шыға отырып есептелген.

МСЭС	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге арналған жеке тариф	млн теңге / (МВт*ай)	0.59	3.30	2.39	3.08	3.11	3.13	3.15	3.01	3.25	1.53	0.73
Электр энергиясына шекті тариф	теңге/кВт.сағ	7.14	7.98	7.67	7.43	7.15	6.91	6.59	6.21	5.81	5.47	6.01

2019-2021жж. Гкал бірлігі үшін жылу энергиясын өндіру үшін АлЭС-тің тарифі бекітілген тарифтерде негізделген. 2022 жылдан бастап 2024 жылға дейін тариф соңғы 10 жылғы шығынның орташа мағынасынан аспайтын жылу энергиясын сатудан болған шығын деңгейінде есептелген. 2025 жылдан бастап жылу энергиясына арналған тариф терминалдық құнды есептеу үшін ұзақ мерзімді келешекте жылу энергиясынан болатын табыстылықтың шығынсыз деңгейін ұстап тұрады.

5 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

АлЭС-тің 2019 жылғы бір тонна бірлігі үшін химиялық тәсілмен тазартылған суды өндіруе арналған тариф бекітілген тарифтерге негізделді. 2020 жылдан бастап тариф Қазақстан Республикасы өндірушілердің құнының индексін ескере отырып жоспарланады.

АЛЭС	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Жылу энергиясын өнжіруге арналған тариф	теңге/Гкал	3,354	3,764	3,785	4,447	4,569	4,719	4,992
Химиялық тәсілмен тазартылған суды өндіруге арналған тариф	теңге/куб. м	53.09	61.64	63.83	65.78	67.80	69.82	71.86

Көлемдер

Сату көлемінің болжалы алдыңғы жылдардағы ақпарат және болжалдау кезеңіне сәйкес келетін әрбір Еншілес ұйымның даму жоспарына сәйкес басшылықтың болжалдары негізінде жасалды. ЕГРЭС-1 электрді сату көлемі 2020-2023 жылы орташа 7%-ға және кейін 2024-2025 жылдары 1-2%-ға өсетіні, АлЭС-тің электрді, жылу энергиясын және химиялық тәсілмен тазартылған суды сату көлемдері және МСЭС-тің электрді сату көлемдері шамамен 2019 жылғы деңгейде қалатыны туралы болжал жасалды.

Компания орташа нарықтық тариф жағдайында негізгі нарық қатысушылары арасында 2020 жылдан бастап сауда-саттықтарда қуатты сатуды біркелкі үйлестіруді болжайды. Басшылық Компания 2020 жылдан бастап қуаттың болжалды көлемін іске асыра алатынына сенімді, өйткені қуат талап етілген және оған станцияның ағымдағы жүктемесі және сату көлемі көрсетеді.

ЕГРЭС-1	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Электр энергиясын сату– Қазақстан	млн кВтсағ	17,468	18,519	19,952	21,303	22,472	22,777	23,315	23,315
Электр қуатын сату (ай)	МВт	503	1,743	1,768	1,796	1,837	1,881	2,197	2,246
Электр қуатын реттеу (КЕГОС) (жыл)	МВт	2,445	2,445	2,445	2,445	2,445	2,445	2,794	2,794

АЛЭС	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Электр энергиясын сату	млн. кВтсағ	4,695	4,712	4,714	4,721	4,721	4,721	4,721
Электр қуатын сату (ай)	МВт	844	844	844	844	844	844	844
о.і. жеке тариф бойынша электр қуатын қолдау бойынша қызметтің көлемі	МВт	-	57	57	57	57	57	-
Жылу энергиясын сату	мың Гкал	5,126	5,126	5,126	5,126	5,126	5,126	5,126
Химиялық тәсілмен тазартылған суды сату	мың куб. м	29,634	29,634	29,634	29,634	29,634	29,634	29,634

МСЭС	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Электр энергиясын сату көлемі	млн. кВтч	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2
Электр қуатын әзірлікте ұстау бойынша көрсетілетін қызмет көлемі (ай)	МВт	298	298	298	298	298	298	298	298	298	298	298

Күрделі шығындар

ЕГРЭС-1	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Күрделі шығындар	мың теңге	12,037,000	16,197,267	16,861,418	22,778,450	26,232,185	21,937,512	26,459,671	7,706,313

АЛЭС	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Күрделі шығындар	мың теңге	5,475,170	7,881,574	5,284,123	3,817,356	7,126,479	5,673,600	5,851,299

Күрделі шығындар (жалғасы)

МГЭС	Өлш. бірлігі	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Күрделі шығындар	тыс. теңге	856,154	718,608	1,612,626	863,559	863,620	141,875	146,029	150,369	154,490	158,705	163,292

5 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)***Дисконттау мөлшерлемесі***

Дисконттау ставкасы салаға лайықты тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағаны ескере отырып, есептелді және тиісінше ЕГРЭС-1 үшін 11.15%, АЛЭС үшін 12.06% және МСЭС үшін 12.96% мөлшерінде әрбір компания капиталының орташа салмақтанған құны негізінде анықталды.

Құнсызданудың ұзақ мерзімді мөлшерлемесі

Терминалдық құнды есептеу үшін пайдаланылған құнсызданудың ұзақ мерзімді мөлшерлемесі жылдық 2.57%-2.59% құрайды.

Құнсыздануға арналған тестілеудің нәтижелері бойынша 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ЕГРЭС-1 активтерінің өтелетін құны 405,993,000 мың теңге мөлшерінде белгіленді, бұл активтердің баланстық құнынан 67,720,937 мың теңгеге асады. Тиісінше, Компанияда 2018 жылы құнсызданудан болған шығындар танылмады.

Егер 2019-2025 жылдарға арналған электр энергиясына арнаған шекті тариф 5.76 теңге/кВт.сағ деңгейінде қалса, құнсызданудан шығын туындамайды. Электр энергиясына арналған шекті тариф 10%-ға азайған жағдайда компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 63,986,566 мың теңгеге аз болады. Электр энергиясын сату көлемдері 10%-ға азайған жағдайда, компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 68,500,143 мың теңгеге аз болады. Дисконттау мөлшерлемесі 1%-ға ұлғайған жағдайда құнсызданудан шығын туындамайды.

Құнсыздануға арналған тестілеудің нәтижелері бойынша 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АЛЭС инвестициясының өтелетін құны 57,522,840 мың теңге мөлшерінде белгіленді, бұл активтердің баланстық құнынан 27,135,187 мың теңгеге төмен. Тиісінше, Компания 2018 жылы құнсызданудан болған шығындарды мойындамады.

Егер 2019-2024 жылдарға арналған электр энергиясына шекті тариф 8.33 теңге/кВт.сағ деңгейінде тіркелгенде, компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 5,777,459 мың теңгеге аз болады. Дисконттауды 1%-ға ұлғайтқан жағдайда құнсызданудан шығын туындамайды. Электр, жылу энергиясын және химиялық тәсілмен тазартылған суды сату көлемдері 10%-ға азайған жағдайда, құнсызданудан шығын туындамайды. Электр, жылу энергиясына және химиялық тәсілмен тазартылған суға арналған шекті тариф 10%-ға азайған жағдайда компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 39,163,673 мың теңгеге аз болады.

Құнсыздануға арналған тестілеудің нәтижелері бойынша 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МСЭС активтерінің өтелетін құны 19,637,869 мың теңге мөлшерінде белгіленді, бұл активтердің баланстық құнынан 3,172,822 мың теңгеге асады. Тиісінше, Компания 2018 жылы құнсызданудан болған шығындарды мойындамады.

Егер 2019-2025 жылдарға арналған электр энергиясына арнаған шекті тариф 7.14 теңге/кВт.сағ деңгейінде қалса, құнсызданудан болған шығындар туындамайды.

ЕГРЭС-2-ге салынған инвестициялар

7-ескертпеде көрсетілгендей, Компанияның ЕГРЭС-2 бірлескен кәсіпорнына салған инвестициясы бар. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде ЕГРЭС-2 станция басшылығы өзге факторлардың арасында электр энергиясына тарифтердің динамикасын және электр энергиясы нарығының негізгі қатысушылары тарапынан сұранысты назарға алады. № 3 энергия блогын салуды аяқтаумен байланысты да, сондай-ақ № 3 энергия блогы өндіретін электр энергиясын әрі қарай сатумен байланысты да анықтықтың болмауы ЕГРЭС-2-нің негізгі құралдарының барынша құнсызданғанын, соған сәйкес Тобына ЕГРЭС-2-ге салынған инвестициясының құнсыздануы мүмкін екендігін көрсетті.

Соның салдарынан, басшылық ақша құралдарын өндіретін бірыңғай бірлік аясында 2018 жылғы 30 қарашадағы жағдай бойынша ЕГРЭС-2 ст. негізгі құралдарының құнсыздану мәніне тестілеу жүргізуге әкеп соқты.

ЕГРЭС-2 басшылығы барлық негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді бірыңғай ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін бірлікке жатқызады, өйткені басқа активтер қозғалысқа келтіретін ақша ағынына тәуелсіз айтарлықтай дәрежеде ақша қаражатының ағынын қозғалысқа келтіретін ең аз сәйкестендірілетін активтер тобы және ЕГРЭС-2 активтердің құнының өтелуіне бақылау жасайтын ең төменгі деңгейі.

5 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

ЕГРЭС-2-ге салынған инвестициялар (жалғасы)

Өтелетін құн пайдалану құндылығы негізінде анықталды. Аталған есептерде басшылық бекіткен 2019 жылдан 2023 жылға дейінгі 5 жылдық кезеңге арналған жаңартылған қаржылық бюджет негізінде әзірленген ақша қаражаты қозғалысының болжамдары пайдаланылды. Негізгі құралдардың осылайша есептелген өтелетін құн 2018 жылғы 30 қарашадағы жағдай бойынша құнсыздануға арналған тестілеу нәтижелері бойынша олардың балансық құнынан асты.

Қаржылық емес активтердің өтелетін құнына қатысты негізгі болжамдар төменде келтірілген:

Тарифтер

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін Компания басшылығы электр энергиясына мынадай тарифтерді қолданды:

- 2018 жылғы орташа өлшемді тариф 1 кВт.с.-қа 7,5 теңгені құрады, бұл 2018ж. ЕГРЭС-2-де қолдануға болатын электр энергиясын сатуға белгіленген нақты тарифті білдіреді және Энергетика министрлігі 2016-2018 жылдарға 1 кВт.сағ. үшін 8,8 теңге мөлшерінде бекітіп, белгілеген шекті тарифінен аспайды;
- Кейінгі кезеңдерге арналған болжамды орташа өлшемді тарифтер мынадай:

ЕГРЭС-2 ст.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Электр энергиясына белгіленген тариф	1 кВт.с. үшін теңге	6.24	6.63	7.03	7.32	7.59	7.82	8.05	8.28	8.49
Қуатқа белгіленген тариф	Айына 1 кВт. үшін мың теңге мың теңге үшін	0.59	0.54	0.57	0.60	0.62	0.64	7.97	8.01	7.41

Тариф болжамы басшылықтың 2020 жылы күтіліп отырған № 3 энергия блогын салу жобасын жаңартуға байланысты болжалы негізінде жасалды. 2025 жылы тарифтің айтарлықтай өсуі күтіліп отырған № 3 энергия блогын іске қосуға және Қазақстан Республикасындағы электр қуаты нарығының жұмысына енгізуге қатысты тариф белгілеу құрылымының өзгеруіне байланысты. «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, ЕГРЭС-2 электр қуатын сату үшін жеке тариф белгілеу мүмкіндігіне ие. Жеке тарифті белгілеу қуаты 630 МВт № 3 энергия блогын салуды аяқтаған кезде және уәкілетті органмен инвестициялық келісімді жасағаннан кейін ғана мүмкін болады. ГРЭС-2-нің операциялық шығыстарын есепке алмағанда жеке тарифті есептеу №3 энергия блогын салуды аяқтау үшін жұмсалған шығындарды жабу үшін инвестициялық құрамдасымен байланысты шығындарды жабуға арналған қажетті шаманы ескереді.

Электр энергиясын сатуға арналған тарифті 10%-ға азайтқан жағдайда инвестициялардың 13,431,808 мың теңгеден аспайтын сомада құнсыздануына әкеледі.

Көлемдер

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін №3 энергия блогының электр энергиясын өндіру/сату бойынша болжамдық көлемі мен құрылысты аяқтау үшін қажетті тиісті инвестициялар ескерілді. Басшылық активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін мынадай электр энергиясын сату көлемін қолданды:

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Электр энергиясын сату көлемі	млн. кВт.сағ	5,606	5,732	5,934	5,935	5,937	5,937	5,937	6,019	6,101
Қуатты сату көлемі	МВт	870	616	625	635	649	665	1,272	1,287	1,303

Басшылық болжамдық кезең бойында өндіру мен сату көлемі №3 энергия блогын пайдалануға бергенге дейін тұрақты болады деп болжайды. ЕГРЭС-2 ст. № 3 энергия блогын іске қосқаннан кейін электр энергиясының көлемі айтарлықтай ұлғаяды, бірақ электр энергиясын өндіру көлемі үш блоктың арасында бөлінеді деп болжануда. Басшылық болжамды кезең ішінде электр энергиясын сату көлемі немесе тариф артады деп күткенімен, электр энергиясын сатуға көлемі 10%-ға азайған жағдайда инвестициялардың құнсыздану шығыны болмайды.

Дисконттау мөлшерлемесі

13.28%-ға тең дисконттау мөлшерлемесі ЕГРЭС-2-ге тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағасының көрінісін ескере отырып есептелді, ол салаға арналған капиталдың орташа өлшемді құнының негізінде бағаланды. Болашақта салаға тән өзгеріп отыратын тәуекелдерді және капиталдың орташа өлшемді құнындағы өзгерістерді көрсету үшін дисконттау мөлшерлемесінің одан әрі қарай өзгеруі қажет болады. Дисконттау мөлшерлемесін 1%-ға ұлғайту 643,460 мың теңге мөлшерінде құнсыздануы салдарынан зиян шегуге алып келеді.

5 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Балқаш ЖЭС

«Балқаш ЖЭС» АҚ (бұдан әрі - БЖЭС) акционерлері Samsung C&T Corporation (бұдан әрі - Samsung C&T немесе Samsung C&T Corporation) және Компания болып табылады, сәйкесінше, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, қатысу үлестері 50% + 1 акцияны және 50% - 1 акцияны құрайды.

2012 жылы 14 ақпанда Компания мен Samsung C&T «Балқаш ЖЭС» АҚ акцияларына қатысты опциондық келісімді» (Опциондық келісім) жасасты. Аталған келісімге сәйкес, Опциондық келісімнің барлық тиісті шарттары орындалмаған жағдайда, Samsung C&T БЖЭС акцияларын сату опционына ие.

Жобаны қолдау және БЖЭС құрылысын қаржыландыру топтамасының келісілген нұсқасының болмауынан, 2016 жылы 31 тамызда Samsung C&T Компанияның атына Опциондық келісімге сәйкес акцияларды сатуға қатысты опционды орындау туралы хабарлама жіберді.

Компания жоғарыда көрсетілген жағдайлар «Активтерді құнсыздандыру» БЕХС (IAS) 36-ға сәйкес Компанияның БЖЭС-тегі инвестицияларының құнсыздануынан көрінеді деген шешімге келді. Тиісінше, 2017 жылғы 31 жетоқсанда БЖЭС инвестициялары толығымен құнсызданды.

2018 жылғы 16 қарашада Samsung C&T-мен бейбітшілік келісімі жасалды. Бейбітшілік келісіміне сәйкес, қазақстандық тарап, Үкімет және Самұрық-Энерго бірлесіп 2019 жылғы 19 қарашаға дейін Samsung C&T-ге келісімленген соманы төлеуге міндеттенді. Төлемді алғаннан кейін Samsung C&T БЖЭС-тің 50% + 1 акциясын Самұрық-Энергоға табыстайды. Осыған орай, 2018 жылғы 31 жетоқсанда Компания міндеттеменің толық сомасына резервті мойындады (15-ескертпе). Үкімет Компанияға Samsung C&T алдындағы міндеттемені төлеу үшін қажетті қаржыландыруды беру шешімін қабылдады. Samsung C&T алдындағы міндеттемені төлеу үшін қажетті шығындар ХҚЕС (IAS) 37 сәйкес толық өтелетіні болжанғандықтан, 2018 жылғы 31 жетоқсандағы жағдай бойынша өтелу сомасы резервтегі сомада бөлек актив ретінде танылады (10-ескертпе). Міндеттемені мойындаудан болған тиісіті шығын және активті мойындаудан болған табыс ХҚЕС (IAS) 37 сәйкес табыс немесе шығын құрамында ескерілді.

6 Байланысты тараптармен жүргізілген есептер және операциялар

Байланысты тараптарды анықтау «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» БЕХС 24–те көрсетіледі. Байланысты тараптар деп әдетте, егер олардың біреуінде екіншісін бақылай алатын мүмкіндік болса, жалпы бақылауда болатын немесе елеулі әсер ете алатын немесе екінші тараптың қаржылық және операциялық шешімдеріне бірге бақылау жасайтын тараптар есептеледі. Тараптар байланысты болып табыла ма, жоқ па, деген сұрақтарды шешуде тараптардың заңды түрі ғана емес, олардың өзара қарамы-қатынас сипаттары да ескеріледі. Аналық компания және Компанияның бақылаушы жағы 1-ескертпеде егжей-тегжейлі жазылған.

Байланысты тараптар Самұрық-Қазының бақылауындағы компаниялардан тұрады. Мемлекет Компанияға бақылауды жүзеге асырады. Қазақстан мемлекеті байланысты тараптарға бақылау, бірлескен бақылау жасайтын және елеулі ықпал ететін болғандықтан, Компания мемлекетпен және оның байланысты тараптарымен жеке маңызы жоқ мәмілелер мен есеп айырысулар бойынша қалдықтар туралы ақпаратты ашудан босату туралы шешім қабылдады.

Компания мемлекеттің қатысуымен сатып алуды және көптеген ұйымдарға тауарларды беткізуді жүзеге асырады.

Мұндай сатып алулар мен жеткізілімдер жеке-жеке алғанда болмашы соманы құрайды және әдетте коммерциялық емес негізде жүзеге асырылады.

Төменде 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, байланысты тараптармен жүргізілген операцияларға қатысты жабылмаған қалдықтар көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескертпе	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Еншілес компанияларға берілген несиелер	8	-	-	17,335,399
Дебиторлық берешек	10	-	-	3,639
Акционердің пайдасына берілген өзге актив	10	1,184,095	-	-
Басқа қысқа мерзімді берешектер	9	69,156,000	-	1,307,817
Ұсынылған несиелер бойынша алынған сыйақылар	8	-	-	958,939
Алу үшін дивидендтер	10	-	-	421
Кредиторлық берешек	15	-	66,156	277,573
Акционер алдындағы міндеттеме		1,184,095	-	-
Қаржылық жалдау бойынша міндеттеме		516,230	-	-
Несиелер мен облигациялар	14	62,293,718	-	36,450,333

6 Байланысты тараптармен жүргізілген есептер және операциялар (жалғасы)

Төменде 2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша байланысты тараптармен жүргізілген операциялар бойынша жабылмаған қалдықтар көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескертпе	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Еншілес компанияларға берілген несие	8	-	-	5,578,277
Дебиторлық берешек	10	-	-	31,329
Басқа қысқа мерзімді активтер		-	-	-
Акционердің пайдасына берілген өзге актив	10	1,387,077	-	-
Басқа қысқа мерзімді берешектер	9	-	-	1,378,374
Ұсынылған несиелер бойынша алынған сыйақылар	8	-	-	695,834
Алу үшін дивидендтер	10	-	-	6,380,082
Байланысты тараптардың құнды қағаздары	8	-	-	4,734,457
Есептелген міндеттемелер		-	-	263,858
Кредиторлық берешек	15	-	3,117	-
Акционер алдындағы міндеттеме		1,174,066	-	-
Несиелер мен облигациялар	14	59,959,841	-	28,165,278

Төменде 2018 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылы үшін байланысты тараптармен жүргізілген операциялар бойынша табыстар мен шығыстар баптары көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Дивидендтер бойынша табыстар	-	-	21,465,116
Қаржылық табыстар	-	-	1,626,669
Қаржылық шығыстар	6,276,893	-	3,485,959
Құнсыздану бойынша шығыстар	-	-	90,753
Жалпы және әкімшілік шығыстар	-	92,185	750,239
Баға айырмасынан табыстар (нетто)	-	-	15,353

Төменде 2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша аяқталған жыл үшін байланысты тараптармен жүргізілген операциялар бойынша табыстар және шығыстардың баптары көрсетілген:

<i>В тысячах казахстанских тенге</i>	Акционер	Жалпы бақылаудағы компаниялар	Еншілес және бірлескен кәсіпорындар
Дивидендтер бойынша табыстар	-	-	20,160,743
Қаржылық табыстар	9,467	-	3,417,750
Қаржылық шығыстар	5,484,838	-	1,836,178
Жалпы және әкімшілік шығыстар	-	43,959	512,997
Баға айырмасынан табыстар (нетто)	-	-	37,021

Компания сондай-ақ еншілес кәсіпорындарға 22-ескертпеде көрсетілгендей кепілдіктер берді.

Жұмыскерлерге берілетін еңбекақыны, сыйлықақыны және басқа қысқа мерзімді сыйақыларды қамтитын, 2018 жылдың 31 желтоқсанына аяқталатын кезең үшін негізгі басқару қызметкерінің сыйақысы 104,896 мың теңгені құрайды (2017 жылдың 31 желтоқсанына аяқталатын кезең үшін: 104,896 мың теңге). 2018 жылдың 31 желтоқсанына аяқталатын кезең жағдай бойынша негізгі басқару қызметкерлер 6 адамнан тұрады (2017ж.: 8 адам).

7 Еншілес компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Төменде 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша инвестиция құны туралы ақпарат көрсетілген:

Сатып алу күні	Тіркелген ел	31 желтоқсан 2018 ж.		31 желтоқсан 2017 ж.	
		Инвестициялар құны (мың теңге)	иелік ету үлесі	Инвестициялар құны (мың теңге)	иелік ету үлесі
«Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	Қазақстан	338,272,063	100%	338,272,063	100%
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	Қазақстан	53,047,487	84%	52,709,818	83.56%
«Алматы электр станциялары» АҚ	Қазақстан	30,386,653	100%	30,386,653	100%
«Мойнақ СЭС» АҚ	Қазақстан	21,864,616	100%	21,864,616	100%
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС	Қазақстан	8,543,591	100%	8,834,141	100%
«Samruk-Green Energy» ЖШС	Қазақстан	2,843,614	100%	2,739,386	100%
«Шардара СЭС» АҚ	Қазақстан	2,524,771	100%	2,275,999	100%
«Egeumentau Wind Power» ЖШС	Қазақстан	1,711,375	100%	1,522,677	100%
«Шүлбі СЭС» АҚ	Қазақстан	1,230,658	92.14%	1,230,658	92.14%
«Бұқтырма СЭС» АҚ	Қазақстан	1,050,790	90%	1,050,790	90%
«Өскемен СЭС» АҚ	Қазақстан	465,019	89.99%	465,019	89.99%
«Казгидротехэнерго» ЖШС	Қазақстан	244,572	100%	222,506	100%
«Алматыэнергосбыт» ЖШС	Қазақстан	136,003	100%	136,003	100%
«Energy Solutions Center» ЖШС	Қазақстан	52,999	100%	52,999	100%
Forum Muider B.V.	Нидерланды	41,759,543	50%	41,759,543	50%
«Екібастұз МАЭС -2 станциясы» АҚ	Қазақстан	8,725,133	50%	8,725,133	50%
«Балқаш ЖЭС» АҚ (4-ескертпе).	Қазақстан	32,085,280	49.99%	32,085,280	49.99%
«Энергия Семиречья» ЖШС	Қазақстан	7,509	25%	15,319	51%
<i>Минус:</i> Инвестицияның құнсыздануы		(39,919,760)		(39,919,760)	
Инвестициялар жиынтығы		505,031,916		504,428,843	

8 Берілген несиелер

Қазақстан теңгесімен, мың	31 желтоқсан 2018ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
<i>Ұзақмерзімді бөлім</i>		
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға берілген несие	4,350,426	3,991,664
«Бірінші жел электр станциялары» ЖШС-ға берілген несие (БЖЭС)	1,470,652	1,496,614
«МЭБК» АҚ облигациялары	1,212,459	1,205,007
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС берілген несиесі бойынша есептелген сыйақылар	890,506	634,545
«DSFK (ДСФК) арнаулы қаржылық компаниясы» ЖШС облигациялары	431,558	488,379
«Цеснабанк» АҚ облигациялары	53,431	-
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ облигациялары	-	4,463,486
Құнсыздану резерві шегерілгенде	(57,044)	-
Берілген несиелердің жиынтығы – ұзақ мерзімді бөлім	8,351,988	12,279,695
<i>Краткосрочная часть</i>		
«Шардаринская СЭС» АҚ-ға берілген несие	9,600,000	-
«Алматы электр станциясы» АҚ-ға берілген несие	1,950,000	-
«Энергия Семиречья» ЖШС-ға берілген несие	713,361	596,349
«Балқаш ЖЭС» АҚ берген несиелер	377,301	343,316
Берілген несиелер бойынша есептелген сыйақылар	154,182	65,983
Облигациялар бойынша сыйақылар	25,029	294,704
«Өскемен СЭС» АҚ-ға берілген қаржылық көмек	30,390	30,390
«Т.И. Батуров атындағы Жамбыл ГРЭС» АҚ-ға берілген несиелер	5,442	5,442
Құнсыздану резерві шегерілгенде	(1,128,681)	(980,191)
Берілген несиелердің жиынтығы – қысқа мерзімді бөлім	11,727,024	355,993

8 Берілген несиелер (жалғасы)

Төменде берілген несиелердің құнсыздануына арналған резервтің өзгеруі ұсынылды:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж.	2017 ж.
2018ж. 1 қаңтардағы құнсыздануға арналған резерв	(980,191)	(5,442)
Жыл ішіндегі құнсыздануға арналған резервті тану *	(243,385)	(974,749)
Құнсыздану резервін бір жыл ішінде қалпына келтіру	37,821	-
31 желтоқсандағы құнсыздану резерві	(1,185,755)	(980,191)

«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ облигациялары

2018 жылғы қыркүйекте АО «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ досрочно погасило облигации номинальной стоимостью в сумме 4,463,486 тысяч тенге и купонное вознаграждение начисленное на дату выкупа.

Облигации АО «Цеснабанк»

2018 жылғы қарашада Компанияның «Цеснабанк» АҚ-тағы қаражаты Үкімет Қаулысына сәйкес 153,236 мың теңге сомасындағы облигацияға айырбасталды (5-ескертпе). Облигациялардың баланстық құны 14% мөлшерлемесімен дисконтталған ақшалай қаражаттың келешек ағындарының келтірілген құнын білдіреді.

«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға берілген несие

2011 жылғы 31 қаңтарда Компания «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-ға қосалқы станциялар мен басқа объектілерді салу және қайта құру үшін 7,000,000 мың теңге мөлшерінде несие берді. Несиені өтеу мерзімі – 2024 жылғы 21 қаңтар, тоқсан сайын төленетін пайыздық мөлшерлемесі - жылдық 2%.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берешек сомасы 4,402,852 мың теңгені құрады (2017ж. 31 желтоқсанда: 3,991,664 мың теңге). Несиенің теңгерімді құны 12.5% мөлшерлемесін қолдана отырып дисконтталған ақша қаражатының келешек ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Бастапқы тану күніне АЖК несиесінің өділ құны мен табыс салығын есептемегендегі 3,675,691 мың теңге сомасындағы номиналдық құны арасындағы айырмашылықтың шамасы АЖК-ға қосалқы инвестициялар ретінде мойындалды.

«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС-ға берген несие

2016 жылы Компания «БЖЭС» АҚ-ға Еуразиялық Даму Банкінің несиесін төлеу үшін 1,828,288 мың теңге сомасында несиені берді. Бекітілген сыйлықақы мөлшерлемесі 14% мөлшерінде белгіленді. Негізгі қарыздың сомасын өтеу және сыйлықақыларды төлеу несие мерзімінің соңында белгіленді.

«Алматы электр станциялары» АҚ-ға берілген несие

2018 жылы Компания «Алматы электр станциялары» АҚ-пен реверсивті кредит желісін ашу туралы келісім жасады, келісім бойынша несие 2019 жылғы 31 қарашаға дейінгі мерзімге 3,000,000 мың теңге мөлшеріндегі лимит шегінде беріледі. Несие айналым қаражатын толықтыру мақсатында беріледі. Сыйақы мөлшерлемесі жылына 8.0%. Негізгі қарыз бен сыйақыны төлеу мерзімнің соңында жүзеге асырылады. Несие қамсыздандырылусыз беріледі. 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Компания 1,950,000 мың теңге мөлшерінде несие берді.

«Шардара СЭС» АҚ-на берілген несие

2018 жылғы қарашада Компания «Шардара СЭС» АҚ-ға ЕҚҚБ алдындағы міндеттемелерін өтеу үшін және станцияны жаңғырту аясында орнатылған жабдықтар ақысын төлеу үшін 23,040,000 мың теңге мөлшерінде жаңартылатын кредит желісін ашты. Пайыздық мөлшерлемесі жылына 0%. Негізгі қарызды өтеу бір жолғы ретте келісім мерзімі аяқталғанда жүзеге асады. Желі мерзімі 1 жыл. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның «Шардара СЭС» АҚ-ға берген қарыз көлемі 9,600,000 мың теңгені құрады.

8 Берілген несиелер (жалғасы)

Берілген несиелерді салыстыру

Төмендегі кестеде Компанияның көрсетілген мерзімдердегі қаржылық қызметі нәтижесінде алынған таза пайдасы мен активтеріндегі өзгерістеріне талдау жасалған. Бұл міндеттемелердің баптары қаржылық қызмет құрамындағы ақшалай қаражат қозғалысы туралы есепте көрсетілген.

Қазақстан теңгесімен, мың	2018 ж.	2017 ж.
1 қаңтардағы несиелер	12,635,688	50,223,273
Несиелер беру	14,618,402	13,065,435
Қарыз құралдарының алынуы	153,620	3,252,326
Несиелерді өтеу	(2,980,479)	(12,770,130)
Облигацияларды өтеу	(4,491,638)	(36,941,495)
Берілген несиелер бойынша пайыздық табыс	483,226	400,654
Облигациялар бойынша пайыздық табыс	611,151	2,431,048
Алынған сыйақы	(1,269,460)	(4,040,928)
Берілген несиелер мен облигациялардың дисконтталуы	(189,809)	(1,951,021)
Берілген қаржылық көмек бойынша дисконттың амортизациялануы бойынша қаржылық табыс	401,233	300,161
Басқа өзгерістер	312,641	(358,886)
Құнсыздануға резерв есептелген (нетто)	(205,563)	(974,749)
31 желтоқсандағы несиелер	20,079,012	12,635,688

9 Өзге ұзақ мерзімді активтер

Қазақстан теңгесімен, мың	31 декабрь 2018 ж.	31 декабрь 2017 ж.
Еншілес кәсіпорындардың сатып алушыларынан дебиторлық берешек	9,936,271	11,690,781
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС-ға ұсынылған қаржылық кепілдер бойынша қарыз	1,312,241	1,378,374
Қызметкерлердің басқа дебиторлық берешектері	86,181	95,053
Құнсыздану резервін шегергенде	(231,210)	-
Барлық басқа қаржылық ұзақ мерзімді активтер	11,103,483	13,164,208

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 12,021,725 мың теңге сомасындағы дебиторлық берешек Компанияның еншілес кәсіпорындарының сатып алушыларының 2017 жыл бойында іске асырылған ұзақ мерзімді берешегін білдіреді. 1,312,241 мың теңге сомасындағы дебиторлық берешекті кредиттік рейтингі ВВ+, ал 1,951,524 мың теңге сомасындағы берешекті кредиттік рейтингі ВВ- бар компаниялар төлеуі тиіс. Қаржылық берешектің қалған бөлігін 600,397 мың теңге сомасындағы қаржылық берешегі бар, ішкі рейтингі «SK C» «Информ-Систем ЖШС қоспағандағы «SK A» ішкі рейтингі бар компаниялар төлеуі тиіс. 2017 жылдың және 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, қаржылық берешек құнсызданған жоқ және мерзімі өткен жоқ, толығымен теңгемен көрсетілді.

10 Басқа қысқа мерзімді активтер

Қазақстан теңгесімен, мың	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Еншілес кәсіпорындардың сатып алушыларынан дебиторлық берешек	2,240,603	1,878,078
«Тауба Инвест»-тен дебиторлық берешек	2,934,450	-
БЖЭС бойынша алынған несиені өтеу (4-ескертпе)	69,156,000	-
Қысқа мерзімді депозиттер	77,048	3,037,304
Алынатын дивидендтер	421	6,380,082
Құнсыздану резервін шегергенде	(868,454)	(151,510)
Барлық басқа қысқа мерзімді қаржылық активтер	73,540,068	11,143,954
Акционердің пайдасына арналған активтер	1,184,095	1,387,077
Төленген аванстар	162,084	130,470
Басқалары	204,277	161,942
Барлық басқа қысқа мерзімді активтер	75,090,524	12,823,443

10 Басқа қысқа мерзімді активтер (жалғасы)

Қысқа мерзімді депозиттер

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді депозиттердің теңгерімдік құны бойынша ақпарат ұсынылды:

Банк	Рейтинг (S&P)	Сума	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерлеме	Валюта
Цесна Банк	B-	38,530	06.03.2019	1,7%	АҚШ доллар
АТФ Банк	B	38,518	06.03.2019	1,5%	АҚШ доллар
Барлығы		77,048			

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді депозиттердің теңгерімдік құны бойынша ақпарат ұсынылды:

Банк	Рейтинг (S&P)	Сума	Өтеу мерзімі	Пайыздық мөлшерлеме	Валюта
АТФ Банк	B	1,817,850	16.10.2018	10,5%	Теңге
Qazaq Banki	B-	1,200,774	15.08.2017	4%	АҚШ доллар
Евразиялық Банк	B	10,000	16.10.2018	10%	Теңге
Банк Kassa Nova	B	8,680	31.12.2017	12%	Теңге
Барлығы		3,037,304			

Дебиторлық берешек

2,085,454 мың теңге сомасындағы дебиторлық берешек еншілес кәсіпорындардың 2017 жыл ішінде іске асырылған берешегінің қысқа мерзімді бөлігін, сондай-ақ 2,934,450 мың теңге сомасындағы «Tauba Invest» ЖШС дебиторлық берешегін білдіреді. 2018 жылғы наурызда Компания «QazaqBank» АҚ-ның қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты банктің есеп айырысу шотындағы ақшалай қаражаттың құнсыздану индикаторын белгіледі. Самұрық Энерго АҚ, «Tauba Invest» ЖШС және «QazaqBank» АҚ арасында жасалған 2018 жылғы 16 наурыздағы өзара есеп айырысу туралы келісімге сәйкес Компанияның «QazaqBank» АҚ-тағы ақшалай қаражаты өтеу мерзімі 2018 жылғы 31 желтоқсанға дейін белгіленіп, «Tauba Invest» ЖШС-ның 3,058,400 мың теңге сомасындағы дебиторлық берешегіне айырбасталды. «Tauba Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегі 2018 жылғы 26 сәуірдегі жылжымайтын мүлік туралы кепілдік шартымен қамсыздандырылған. 2018 жылғы 29 желтоқсандағы қосымша келісімге сәйкес «Tauba Invest» ЖШС берешегінің өтелу мерзімі 2019 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартылды.

Акционердің пайдасына арналған активтер. Акционердің тапсырмасы бойынша Компания өзіне Астана қаласында балабақша салу бойынша міндеттеме алды. Компания 1,184,095 мың теңге мөлшерінде бағаланған құрылыс құнына берген міндеттемені акционердің пайдасына өзге бөлулер ретінде мойындады. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Компания 1,184,095 мың теңге сомаға балабақша салуға байланысты зиян шекті. Акционердің шешіміне сәйкес, Акционердің пайдасына табысты бөлу есебінен тапсырылуы 2019 жылдың бірінші бөлігінде күтілетіндіктен, аталған нақты шеккен зиян Акционердің пайдасына арналған ағымдағы активтер ретінде көрсетілді.

11 Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері

Қазақстан теңгесімен, мың	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Банк шотындағы ақша қаражаты– теңге	231,942	6,151,677
Банк шотындағы ақша қаражаты– АҚШ доллары	14,551	7,976,305
Кассадағы ақша қаражаты	6,590	2,253
Банк шотындағы ақша қаражаты– Еуро	3,225	2,594
3 айға дейінгі жедел депозиттердегі ақша қаражаты– теңге	-	10,000
Құнсыздану резервін шегергенде	(33)	-
Барлық ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	256,275	14,142,829

11 Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері (жалғасы)

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, кредиттік сапаға қарай ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламаларына жасалған талдау төменде көрсетілді: 2017 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламаларының мерзімі өткен жоқ.

Қазақстан теңгесімен, мың	Рейтинг (S&P)	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Мерзімі ұзартылмаған және құнсызданбаған			
Халық Банкі	BB	243,056	7,861,003
Альфа-Банк	BB-	3,078	-
ДБ Сбербанк	BB+	2,248	1,145
АТФ Банк	B	939	7,934
Цеснабанк	B-	216	182,316
ДО АО Банк ВТБ (Қазақстан)	BB+	181	-
Qazaq Banki	CCC-	-	6,020,000
Bank RBK	B-	-	53,619
Банк Kassa Nova	B	-	10,000
Казкоммерцбанк	BB	-	4,523
Банк Центр Кредит	B	-	36
Барлық ақша қаражаты және олардың баламалары		249,718	14,140,576

12 Сатуға арналған активтер

2016 жылғы 23 қарашада «Самұрық-Энерго» АҚ Директорлар кеңесі мемлекеттік активтерді жекешелендіру туралы бағдарламаға сәйкес, бірқатар еншілес ұйымдарды сату шартын бекітті, және бұл компаниялар «Самұрық-Энерго» АҚ-ның қаржылық есептілігінде сатуға арналған деп жіктеленген.

Бұл топтағы «Тегіс Мұнай» ЖШС (бұдан әрі - «ТМ») мен оның еншілес компаниясы «Маңғышлақ Мұнай» ЖШС-дан (бұдан әрі - ММ) басқалары сатылды.

ТМ нысаны сатылмауының негізгі себептері Компания бақылауына жатпайтын жағдаяттар болып табылады, оған активтерді сатудың күрделі корпоративтік ережелерін жатқызуға болады, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігімен Придорожное кен орнында газ өндіруге жасалған шартқа тек 2018 жылғы 30 шілдеде қол қойылды.

Басшылық жекешелендіру бағдарламасына сәйкес еншілес компанияны сату жоспарынан бас тартып отырған жоқ, және осы мақсатта инвесторларды іздестіру бойынша белсенді шараларды жүзеге асыруда. Басшылықтың бағалауы бойынша ТМ 2019 жылы сатылады деп күтілуде. Компания 2018 жылы ТМ жарғылық қорын толтыру, өндіру шарты бойынша міндеттемелерді орындау үшін 1,011,112 мың теңге аударды, сондай-ақ әділ құнын бағалау нәтижесі бойынша 1,000,000 мың теңге сомасының құнсызданғанын мойындады.

13 Акционерлік капитал

2018 жылғы 31 желтоқсанға шығарылған 5,601,687 жай акция 373,314,888 мың теңге мөлшерінде толық өтелді (2017 ж.: 5,601,687 акция). Әрбір жай акция бір дауыс беруші акция құқығына ие. Компанияның артықшылыққа ие акциялары жоқ. Жарияланған акциялардың жалпы саны - 8,602,187. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ Компанияның 100% акционері болып табылады (2017 ж.: 100%).

2018 жыл ішінде Компания 2,041,000 мың теңге мөлшерінде дивиденд төледі – әрбір акцияға 421 теңге (2017: 4,704,895 мың теңге – әрбір акцияға 840 теңге). Дивиденділер 2018 жыл және 2017 жыл ішінде толық төленді.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

14 Несиелер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Ұзақ мерзімді бөлім		
Ұзақ мерзімді банктік несиелер	28,124,335	68,231,270
Самұрық –Қазынадан алынған несиелер	59,693,108	57,350,979
Облигациялар	69,648,019	47,921,800
Қаржылық жалдау міндеттемелері	382,492	-
Барлық несиелер – ұзақ мерзімді бөлім	157,847,954	173,504,049
Краткосрочная часть		
"Б.Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС 1 " ЖШС несиелері	8,250,000	-
Қысқа мерзімді банктік несиелер	5,292,235	5,000,000
Самұрық–Қазынадан алынған несиелер	2,381,109	2,381,109
Аударылған пайыздар – облигациялар	1,286,134	1,089,722
Аударылған пайыздар – банктік несиелер	442,971	738,662
Аударылған пайыздар – Самұрық–Қазынадан алынған несиелер	267,777	227,753
Қаржылық жалдау міндеттемелерінің ағымдағы бөлігі	133,738	-
Барлық қысқа мерзімді бөлім	18,053,964	9,437,246
Барлық несиелер	175,901,918	182,941,295

Төменде осы несиелердің теңгерімдік және әділ құндарын талдау көрсетілген:

<i>Қазақстан мың теңгесімен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.		31 желтоқсан 2017 ж.	
	Теңгерімдік құн	Әділ құн	Теңгерімдік құн	Әділ құн
Самұрық-Қазына мен ЕБҰ-дан алынған несиелер				
ДЗО	70,591,994	88,016,649	59,959,841	46,240,712
Облигациялар	70,934,153	75,336,201	49,011,522	48,807,574
Банктік несиелер	33,859,541	33,936,600	73,969,932	75,186,781
Қаржылық жалдау міндеттемелері	516,230	536,932	-	-
Барлық несиелер	175,901,918	197,826,382	182,941,295	170,235,067

Самұрық - Қазына

2010 жылы 17 наурызда Компания Forum Muider-ден 50% үлесін сатып алу нәтижесінде қайта қаржыландыру мақсатында Самұрық-Қазынамен 48,200,000 мың теңге сомасына келісімге отырды. Қарыз жылдық 1.2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, 2029 жылдың 15 қыркүйегінен кешіктірілмейтін өтеу мерзімімен берілді. Негізгі сома жыл сайынғы тең өтеммен, ал пайыздар қарызды алғаннан кейін келесі есеп беру жылынан бастап жартыжылдық жарналармен төленеді.

2011 жылдың 14 қаңтарынан бастап Компания Алауатау Жарық Компаниясы АҚ компаниясының кіші станциясын қаржыландыру үшін Самұрық-Қазынамен 7,000,000 мың теңгеге несиелік келісімге қол қойды. Қарыз жылдық 2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, 2024 жылдың 25 қаңтарынан кешіктірілмейтін өтеу мерзімімен берілді. Негізгі сома жыл сайынғы тең өтеммен, ал пайыздар жартыжылдық жарналармен төленеді.

2014 жылдың 16 қаңтарында Компания ЕГРЭС-1-дегі қалған қатысу үлесін сатып алу үшін Самұрық-Қазынамен 200,000,000 мың теңге сомасына несиелік келісімге қол қойды. Негізгі соманы 2028 жылдың 1 желтоқсанында төлеу қажет, ал пайыздар 7.8% мөлшерлемесі бойынша жартыжылдық жарналармен төленеді.

2014 жылғы 3 қазанда, несиелік келісім №369 несиелік келісім-шартқа қосымшаларға сәйкес келесідей едәуір өзгерді:

- 100,000,000 мың теңге көлеміндегі негізгі несие сомасы Компания акцияларына айырбасталды
- Негізгі қарыздың қалған сомасы бойынша пайыздық мөлшерлеме жылдық 9%-ға дейін көтерілді.

2016 жылғы 25 желтоқсанда аталған кредиттік келісім №369 кредиттік шартқа №2 қосымшаға сәйкес елеулі өзгерілді, негізгі қарыздың сомасы бойынша пайыздық мөлшерлеме жылдық 1%-ға дейін азайды. Басшылық пайыздық мөлшерлемені 1% нарықтық емес мөлшерлемеге дейін азаюы, сондай-ақ несиенің басымдығын тәртіптелгенге өзгеруі несие шарттарында елеулі өзгерістерді білдіретінін бағалады. Басшылық несие шарттарында бұндай өзгеріс бастапқы несиені өтеу және жаңа несиені әділ баға бойынша тану ретінде ескерілуі тиіс екенін санайды. Несиені алу күніне нарықтық құны жылдық 12.8%-ды құрайды. Басшылық арықтан төмен мөлшерлеме бойынша несиені ұсынған кезде Самұрық-Қазына Компанияның акционері ретінде әрекет етеді деп санағандықтан, Компания өзге капиталдың құрамындағы пайдаға салынатын салық тиімділігін шегеріп, 72,581,903 мың теңге сомасындағы несиені алғашқы танудан алынатын табысты мойындады. Алғашқы алынған несиеден алынған пайда алынған номиналдық баға мен дисконтталған ақша ағындарының әдісін және жылдық 12.8% тиімді мөлшерлермесін пайдалана отырып есептелген мойындау күніне әділ баға арасындағы айырмашылық ретінде көрсетілді.

14 Несиелер (жалғасы)

Еуропа қайта құру және даму банкі

2016 жылғы желтоқсанда Компания еурооблигацияларды қайта қаржыландыру үшін 100 миллион еуро мөлшерінде жаңартылмаатын кредиттік желіні ашты. 2017 жылғы қыркүйекте Компания аталған кредиттік желі аясында 39,114,450 мың теңге жалпы сомасына екі траншты алды. Пайыздық мөлшерлеме мәскеудің ақшалай нарығындағы «MosPrime Rate» (Moscow Prime Offered Rate) тәуелсіз индикативті мөлшерлемесі негізінде белгіленеді, плюс жылдық 3.5% және 4.5% маржаны құрайды. Тәуелсіз индикативті мөлшерлеме тоқсан сайынғы негізде тіркеледі. Негізгі қарыз жылына екі рет және мерзімнің соңында төлеуге жатады.

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2017 жылғы тамыздағы Компания еурооблигацияларды қайта қаржыландыру үшін және өзге корпоративтік мақсаттар мақсатында 40,000,000 мың теңге мөлшерінде жаңартылмайтын кредит желісін ашты. Пайыздық мөлшерлеме жылдық 14.2%-ды құрайды және тоқсан сайын төлеуге жатады. Негізгі қарыз жылына екі рет төлеуге жатады. 2018 жыл ішінде Компания 37,100,000 мың теңгені мерзімнен бұрын төледі.

Облигациялар

2017 жылғы тамызда және қыркүйекте Компания жалпы сомасы 20,000,000 мың теңгеге және сәйкесінше, 28,000,000 мың теңгеге бес жыл мерзімге 1 облигацияға номинал құны 1000 мың теңгеден облигациялар шығарып, орналастырды. Купондық пайыздық мөлшерлеме жылдық 13%-ды және сәйкесінше, 12.5%-ды құрады, ол жылына екі рет және тоқсан сайын төленуі тиіс.

2018 жылғы қарашада Компания 21,736,200 мың. теңге сомасына жеті жыл мерзімге 1 облигацияға номинал құны 1000 мың теңгеден облигациялар шығарып, орналастырды. Купонның пайыздық мөлшерлемесі жылдық 11,2% құрады, және жылына екі рет төленеді.

«Казкоммерцбанк» АҚ

2015 жылы кредиттік желі туралы келісім аясында Топ айналым капиталын толтыру мақсатында 5 жыл мерзімге 10,000,000 мың теңге сомасында қарыз алды. Аталған кредит бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемесі 12,7%-ды құрайды. 2018 жылғы мауысда Компания бұл несиені толық көлемде мерзімінен бұрын өтеді.

Еурооблигациялар

Директорлар кеңесінің 2012ж. 7 қыркүйектегі және 2012ж. 6 желтоқсандағы шешімдері негізінде Компания қамтамасыз етудің 500,000 облигация мөлшерінде еурооблигацияларды шығарды. Купондық пайыздық мөлшерлеме жылдық 3.75% (тиімді мөлшерлеме 3.85%) деңгейінде бекітілді. Бір облигацияның номиналдық құны 1,000 АҚШ долларын құрады. Эмиссия 2012 жылғы 20 желтоқсанда Ирландия қор биржасында тіркелді. Топ 500,000 мың АҚШ доллар мөлшерінде еурооблигацияның толық сомасын шығарды және жариялады. 2017 жылғы қыркүйекте және желтоқсанда Топ кестеге сәйкес еурооблигацияларды толық төледі.

Несиелерді салыстыру. Кестеде төменде әрбір көрсетілген кезеңдегі таза қарыз сомасы мен Компанияның қаржылық қызметі нәтижесінде туындаған міндеттемелеріндегі өзгерістер көрсетілген. Осы міндеттемелердің баптары қаржы қызметінің құрамындағы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте көрсетілді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж.	2017 ж.
1 қаңтардағы несиелер	182,941,295	237,267,333
Алынған несиелер бойынша түсімдер	43,353,000	71,114,450
Шығарылған облигациялар бойынша түсімдер	21,736,200	48,000,000
Қаржылық жалдаудан түсімдер	502,898	-
Несиелерді өтеу	(77,698,042)	(19,302,737)
Облигацияларды өтеу	-	(167,994,272)
Сыйақыны есептеу	15,165,247	12,767,019
Қаржылық жалдау бойынша шығыстар	64,741	-
Төленген сыйақы	(15,220,371)	(11,323,554)
Қаржылық жалдау бойынша жалдау төлемдері	(51,409)	-
Келтірілген құн дисконттын жою	-	1,345,665
Өзге төлемдер	5,018,014	4,088,623
Келтірілген құн дисконттын жою	90,345	(1,021,232)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер	175,901,918	182,941,295

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

15 Басқа кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Жеткізушілер мен мердігерлердің кредиторлық берешегі	1,462,497	698,024
Samsung C&T алдындағы міндеттеме (4-ескертпе)	69,156,000	-
Тендерге қатысқаны үшін кепілдік міндеттеме	434,809	219,316
Басқа кредиторлық берешек	456,788	436,991
Барлық басқа кредиторлық берешек және есептелген міндеттемелер	71,510,095	1,354,331

2018 жылғы 16 қарашада Samsung C&T-пен әлемдік келісім жасалды. Әлемдік келісімге сәйкес қазақстандық тарап, Үкімет және Самұрық-Энерго бірлесіп Samsung C&T корпорациясына 2019 жыл ішінде АҚШ долларымен реттеу сомасын төлеуге міндеттенді. Осыған орай 2018 жылғы 31 желтоқсанда Компания осы міндеттеме бойынша 69,156,000 мың теңге мөлшеріндегі резервті мойындады.

16 Дивиденділер бойынша табыс

<i>Қазақстан мың теңгесімен</i>	2018ж.	2017ж.
«Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС дивиденділері	11,041,000	9,599,000
Forum Milder B.V дивиденділері	6,762,983	6,345,062
«Бұқтырма СЭС» АҚ дивиденділері	2,545,764	2,577,011
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ дивиденділері	815,278	-
«Алматы электр станциялары» АҚ дивиденділері	228,260	889,056
Басқалары	71,831	750,614
Дивиденділер бойынша барлық табыс	21,465,116	20,160,743

17 Жалпы және әкімшілік шығындар

<i>Қазақстан мың теңгесімен</i>	2018ж.	2017ж.
Еңбекақы мен онымен байланысты шығындарды төлеу	2,393,020	2,365,503
Консультациялық және басқа кәсіби қызметтер	1,907,322	1,646,580
Арнайы кеңсе қызметтері	577,407	417,662
Салықтар	399,432	348,252
Жалдау шығындары	304,657	347,463
Ақпарат жүйелерінің қызметтері	259,655	193,518
Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	258,169	327,513
Күмәнді қарыздар резерві	163,087	-
Іссапар шығындары	129,922	80,365
Персоналды оқыту және онымен байланысты шығындар	74,462	85,723
Мүшелік журналдар	40,118	96,149
Сақтандыру	39,428	41,132
Байланыс шығыны	32,708	32,574
Басқалар	476,399	196,157
Барлық жалпы және әкімшілік шығындар	7,055,786	6,178,591

18 Басқа операциялық шығындар

<i>Қазақстан мың теңгесімен</i>	2018ж.	2017ж.
ЕБҰ және басқа қауымдасқан ұйым инвестицияларының құнсыздануы	1,000,000	32,085,280
Басқа дебиторлық берешектің құнсыздануы	716,319	151,510
Несиелер бойынша бағамдық айырманы қоспағандағы бағамдық айырма пайдасы шегерілгендегі зиян	321,501	127,441
Берілген несиелердің құнсыздануы	144,672	974,748
Ақшалай қаражаттың құнсыздануын қалпына келтіру	(62,339)	-
Банк депозиттерінің құнсыздануын қалпына келтіру	(37,271)	-
Басқа ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануын қалпына келтіру	(434)	-
Материалдық емес активтердің құнсыздануы	-	15,650
Басқа шығындар	20,010	138,022
Барлық басқа операциялық шығындар	2,102,458	33,492,651

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

19 Қаржылық табыс

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	2018ж.	2017ж.
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконт амортизациясы	818,980	-
Облигациялар бойынша пайыздық табыстар	611,151	2,431,048
Берілген несиелер бойынша табыстар	483,226	400,654
Берілген қаржылай көмек бойынша пайыздық табыстар	401,233	300,161
Берілген кепілдер бойынша дисконт амортизациясы	295,542	537,322
Берілген кепілдер бойынша табыстар	274,072	311,345
Банктік депозиттер бойынша пайыздық табыстар	218,591	1,163,089
Басқалары	15,705	229,343
Барлық қаржылық табыстар	3,118,500	5,372,962

20 Қаржылық шығыстар

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	2018ж.	2017ж.
Несиелер бойынша сыйақы шығыстары	8,965,280	5,141,682
Облигациялар бойынша сыйақы шығыстары	6,199,967	7,625,337
Несиелер мен қаржылай көмек бойынша келтірілген құн дисконтының амортизациясы	5,018,014	4,088,623
Берілген несиелер мен ұзақ мерзімді берешекті дисконттау	573,093	-
Кредиттер мен несиелер бойынша табысты алып тастағандағы бағам айырмашылығының шығыны	-	1,345,665
Банктік депозиттерді құнсыздандыру	-	812,926
Облигацияларды индекстеу бойынша шығыстар	-	396,019
Өзге	147,262	555,936
Барлық қаржылық шығыстар	20,903,616	19,966,188

21 Табыс салығы

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	2018ж.	2017ж.
Ағымдағы табыс салығы	105,074	177,890
Кейінге қалдырылған табыс салығы	-	-
Табыс салығы бойынша барлық шығыстар	105,074	177,890

Төменде салық бойынша теориялық және нақты шығыстар салыстырылып тексерілген:

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	2018ж.	2017ж.
Жалғасып отырған қызметтен ХҚЕС бойынша салық салғанға дейінгі түскен пайда	(5,382,426)	(33,590,535)
Тоқтатылған қызметтен ХҚЕС бойынша салық салғанға дейінгі түскен пайда	-	11,573,212
Қолданыстағы 20% (2017ж.: 20%) мөлшерлеме бойынша табыс салығына қатысты теориялық шығыс	(1,076,485)	(4,403,465)
Түзетулер:		
Дивидендтер бойынша табыстар	(4,293,023)	(4,152,919)
Салық салынатын табыстың болмауы себепті салық салудан пайдаланылмаған босату	-	(2,626,182)
Төлеу көзінен ұсталған табыс салығы	105,074	177,890
Өзге	(37,493)	127,344
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылмаған активтердегі өзгерістер	2,835,770	10,621,863
Кейінге қалдырылған салық шығындары бойынша мерзімнің аяқталуымен байланыстыларды қосқанда өткен жылдардың түзетулері	2,571,231	433,359
Табыс салығы бойынша барлық шығыстар	105,074	177,890

ХҚЕС пен Қазақстан Республикасының салық заңнамаларының арасындағы айырмашылық активтердің теңгерімдік құны және бухгалтерлік есептегі міндеттемелері мен олардың салық базасының арасында уақытша айырмашылықтардың туындауына әкеліп соғады. Уақытша айырмашылықтардың өзгеруіне салықтың әсері төменде көрсетілген және қолданылуы уақытша айырмашылықтарды қалпына келтіру кезеңінде күтілетін салық мөлшерлемелеріне сәйкес көрсетілген.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

21 Табыс салығы (жалғасы)

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	1 қаңтар 2018 ж.	Пайда мен залал есебіне жатқызылды	31 желтоқсан 2018 ж.
Шегерілетін уақытша айырмашылықтардың салықтық тиімділігі			
Ауысқан салықтық залал	21,426,985	1,312,538	22,739,523
Берілген несиелер	1,426,353	(1,172)	1,425,181
Еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға салынған инвестициялар	7,225,477	152,822	7,378,299
Басқа дебиторлық берешек	789,015	83,461	872,476
Кепілдік	452,578	38,798	491,376
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жиынтық активтер	31,320,408	1,586,447	32,906,855
Танылмаған салықтық активтер	(15,409,023)	(2,835,770)	(18,244,793)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелері бар есепке алуды шегеру	(15,911,385)	1,249,323	(14,662,062)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған активтер	-	-	-
Салынатын уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері			
Негізгі құралдар	(74,643)	(159,603)	(234,246)
Несиелер	(15,836,742)	1,408,927	(14,427,815)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жиынтық міндеттемелер	(15,911,385)	1,249,323	(14,662,062)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелері бар есепке алуды шегеру	15,911,385	(1,249,323)	14,662,062
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған міндеттемелер	-	-	-

Компания таяу болашақта төлем көзінен алынатын табыс салығынын басқа салық салынатын табыс алуды жоспарламайды.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	1 қаңтар 2017 ж.	Пайда мен залал есебіне жатқызылды	31 желтоқсан 2017 ж.
Шегерілетін уақытша айырмашылықтардың салықтық тиімділігі			
Ауысқан салықтық залал	18,330,787	3,096,198	21,426,985
Берілген несиелер	709,163	717,190	1,426,353
Еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға салынған инвестициялар	1,227,997	5,997,480	7,225,477
Басқа дебиторлық берешек	327,569	461,446	789,015
Кепілдік	286,455	166,123	452,578
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жиынтық активтер	20,881,971	10,438,437	31,320,408
Танылмаған салықтық активтер	(4,396,956)	(11,012,067)	(15,409,023)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелері бар есепке алуды шегеру	(16,485,015)	573,630	(15,911,385)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған активтер	-	-	-
Салынатын уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері			
Негізгі құралдар	(30,248)	(44,395)	(74,643)
Несиелер	(16,454,767)	618,025	(15,836,742)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша жиынтық міндеттемелер	(16,485,015)	573,630	(15,911,385)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттемелері бар есепке алуды шегеру	16,485,015	(573,630)	15,911,385
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылған міндеттемелер	-	-	-

2018 жылғы 31 желтоқсанда Компания 18,244,793 мың теңге (31 желтоқсан 2017: 15,409,023 мың теңге) сомасына шегерген кейінгі кезеңдер үшін пайдаланылмаған салық шығындарына қатысты кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активті таныған жоқ.

22 Шартты және келісімшарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер

ҚР саяси және экономикалық жағдайы. Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттық ерекшеліктерді көрсетеді. Бұл әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газдың және басқа минералды шикізат бағасының ауытқуларына ерекше сезімтал. Бұл ерекшеліктер елдің шегінен тыс бос айырбастауға болмайтын ұлттық валютаның болуын және бағалы қағаздар нарығының төмен өтімділік деңгейін қосады, бірақ олармен шектелмейді. Аймақтағы саяси шиеленісушілік, айырбас бағамының құбылмалылығы, халықаралық қаржыландыруды тартуда қиыншылықтар, өтімділіктің төмендеуін қоса алғанда Қазақстан Республикасының экономикасына жағымсыз ықпалын жалғастыруда.

2015 жылдың 20 тамызында ҚР Ұлттық банкі мен Үкіметі теңгенің айырбастау курсына қолдау көрсетуді тоқтату және еркін айырбастау бағамына ауысу және валюта коридорынан бас тарту, инфляциялық таргеттеу режиміне негізделген жаңа ақша-несие саясатын іске асыру туралы шешім қабылдады. Бұл жағдайда айырбас бағамына қатысты Ұлттық банк саясаты бойынша қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін теңгенің айырбас бағамының күрт төмендеуін боодырмас үшін интервенциялар жасалуда.

Осы есеп күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ресми айырбастау курсы 1 АҚШ доллары үшін 375.9 теңгені құрады, салыстырмалы түрде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 384.20 теңге болған (31 желтоқсан 2017ж.: 1 АҚШ доллары үшін 332.33 теңге). Осылайша, теңгенің айырбастау курсы мен Ұлттық банк пен Үкіметтің болашақ әрекеттеріне, сондай-ақ аталған факторлардың ҚР экономикасы ықпалына қатысты тұрақсыздық бар.

2018 жылғы қыркүйекте Standard & Poor халықаралық рейтинг агенттігі шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның ұзақ мерзімді кредиттік рейтингін «BBB-» деңгейінде, ал шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның қысқа мерзімді кредиттік рейтингін "A-3", ал ұлттық шкала бойынша рейтингін "kzAAA+" деңгейінде растады. Ұзақ мерзімді рейтингтер бойынша болжам - «тұрақты». Тұрақты болжам Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қосымша түсімдері есебінен қалыптасқан оң теңгерімдік көрсеткіштермен расталады, сондай-ақ мемлекеттік қарыздың төменгі деңгейі, екі жыл ішіндегі мемлекеттің өтімді активтерінің болуы да ықпал етеді.

Мұнай өндіру көлемінің өсуі және мұнай бағасының тұрақталуы, жұмыссыздық деңгейінің азаюы мен жалақы мөлшерінің өсуі 2018 жылы экономиканың біршама өсуіне ықпал етті. Мұндай экономикалық орта Компанияның қызметі мен қаржылық жағдайына едәуір ықпал етеді. Басшылық Компанияның тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдауда. Соған қарамастан, ағымдағы экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиынға соғады және Басшылықтың ағымдағы күтетін нәтижелері мен бағалаулары нақты нәтижелерден ерекшеленуі мүмкін.

Сонымен бірге, Қазақстан Республикасындағы энергетикалық сектор Қазақстан Республикасында саяси, заңнамалық, салықтық және реттегіштік өзгерістерге бейімделгіш болып қала береді. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары белгілі бір деңгейде Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылаушы және саяси жүйелердің дамуына, яғни Компанияның бақылау саласынан тыс жағдайларға байланысты. Басшылық ағымдағы экономикалық жағдайлар мен оның перспективаларын ескере отырып, ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану ықтималдығын бағалады (5-ескертпе). Болашақтағы экономикалық жағдай мен нормативтік-құқықтық орта басшылықтың қазіргі болжамдарынан өзгеше болуы мүмкін.

Басшылық қазақстан экономикасындағы өзгерістердің деңгейіне де, ұзақтығына қатысты нақты пікір айта алмайды, немесе олардың Компанияның болашақтағы қаржылық жағдайына тигізуі мүмкін әсерін де бағалай алмайды. Басшылық осындай ағымдағы жағдайда Компания қызметінің тұрақтылығын сақтауға және одан әрі дамытуға қажетті барлық шараларды қолданатынына сенімді.

Компаниялар тобы Қазақстан Республикасы үшін стратегиялық маңызы бар нысан, себебі топ тұрғындар мен өнеркәсіп орындарын электр қуатымен жабдықтайтын электр энергетикалық кәсіпорындар кешенін қамтиды. Қазақстан Республикасының Үкіметі жаңа электр станцияларының құрылысы мен қолданыстағы станциялардың реконструкциялануын көздейтін, экономиканың энергетика секторының ұзақ мерзімді даму бағдарламасын қабылдады. Басшылық осы Топтың ел экономикасының стратегиялық маңызы зор бөлігі ретінде Қазақстан Республикасы Үкіметі тарапынан қолдауға ие болады деген болжам жасайды.

Компанияның болашақ кредиттік шығындарын бағалау үшін Компания макроэкономикалық көрсеткіштер болжамын қамтитын болжамдық ақпаратты пайдаланады. Дегенмен, кез келген өзге де экономикалық болжамдар секілді олардың орындалу ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздікке келіп тіреледі, сондықтан да нақты нәтижелер болжамдық нәтижелерден едәуір өзгешеленуі мүмкін. 24-ескертпеде Компанияның болжамдық ақпаратты күтілетін кредиттік шығындар моделі қатарында қарайтыны туралы қосымша ақпарат келтірілген.

Салық заңнамасы. ҚР салық шарттары өзгерістерге және тиянақсыз қолдануға, түсіндіруге ұшырайды. Топтың және қазақстандық уәкілетті органдары қазақстан заңдарын түсінудің айырмашылығы қосымша салықтардың, айыппұлдардың және өсімпұлдардың есептелуіне әкеп соғуы мүмкін.

22 Шартты және келісімшарттық міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

Қазақстанның салық салу заңнамасы және тәжірибесі тұрақты даму жағдайында және олар кері күшке ие болуы мүмкін, сондықтан түрлі болжамдар мен жиі өзгерістерге тап болады. Кейбір жағдайларда, салық салу базасын анықтау мақсатында, салық заңнамасы ХҚЕС ережелеріне сілтеме жасайды, бұнда қазақстан салық органдарының ХҚЕС-тің тиісті ережелерін түсінуі Компанияның қосымша салық міндеттемелерінің туындауына әкеп соғуы мүмкін. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексерісті жүргізуі мүмкін. Компания басшылығы заңнама нормаларын дұрыс түсіндіретіне және Компанияның салық, валюталық және кедендік заңнамасы мәселелерінде ұстанымдарының негізіне сенімді. Басшылық пікірінше, Компания аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалыптасқан резервтерден асатын ағымдағы және әлеуетті салық арыздары бойынша көп шығындарға батпайды.

Сақтандыру. ҚР сақтандыру нарығы енді ғана дамуда және басқа елдерде кең тараған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда жоқ. Компания өзінің өндірістік ғимараттары, үшінші тұлғалар алдында қызметтің немесе міндеттемелердің тоқтауынан шығындарға батуы, Компания апаттар немесе операциялар салдарынан жылжымайтын мүлік немесе қоршаған ортаға келетін зардаптан толық сақтандырылмаған. Компанияның толық сақтандыруы болмайынша жекелеген активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Компания қызметі мен қаржылық жағдайына біршама кері әсерін тигізеді деген қауіп бар.

Сот талқылаулары. Компания өзінің қарапайым қызметін жүзеге асыру барысында туындаған белгілі бір сот процестеріне қатысады. Басшылықтың пікірі бойынша қазіргі уақытта Компанияның қаржылық жай-күйіне елеулі түрде қолайсыздық тудыратындай сот процестері немесе өзге де аяқталмаған талап-арыздар жоқ.

Қарыздар бойынша ковенанттар. Компанияның несиелер мен облигациялар бойынша белгілі бір ковенанттары бар. Аталған ковенанттарды сақтамау Компания үшін несиелер бойынша шығындардың өсуі мен дефолт жариялауды қоса алғанда жағымсыз салдарларға алып келуі мүмкін. 2018 жылдың қорытындысы бойынша Топ займдар бойынша ковенанттардың нормативтік мәнін орындады, сондай-ақ ереже бұзушылықтар анықталған тұстарда вейверлер алды.

Ұзақ мерзімді қаржылық кепілдіктер. 2018 жылғы 31 желтоқсанда Компанияда «БЖЭС» ЖШС мен «Шардара ГЭС» АҚ алған несиелерге берілген кепілдіктері бар. Алғашқы мойындау кезіндегі әділ баға несие алушы Компания қамтамасыз еткен алған несие бойынша пайыздық мөлшерлеме және егер Компания кепілдік бермесе де қабылданатын пайыздық мөлшерлеме арасында айырмашылықты көрсететін кепілмен жабылған пайыздық мөлшерлеме сомасына қабылдау нәтижесінде алған сома ретінде белгіленді. Кепілдің бағасы еншілес кәсіпорынға инвестиция ретінде есептеледі.

Қазақстан теңгесімен, мың	Ұзақ қаржы кепілдер		Кепілдікті міндеттемелердің сомасы		Кепілдің кезеңі		Кепіл бойынша бағалау мөлшерлемесі
	2018ж. 31 желтоқсан	2017ж. 31 желтоқсан	2018ж. 31 желтоқсан	2017ж. 31 желтоқсан	Кепілді шығару күні	Кепілдің әрекет ету кезеңі	
Компания							
«Шардара СЭС» АҚ	1,639,195	1,558,102	13,763,823	12,950,000	2015 г.	13 лет	3%
«БЖЭС» ЖШС	567,280	704,790	9,266,472	14,167,000	2014 г.	10 лет	1%
Барлығы	2,206,475	2,262,892	23,030,295	27,117,000			

23 Санаттар бойынша қаржылық құралдар

Қаржылық құралдар бойынша есепке алу саясатының қағидаттары төменде көрсетілген баптарға қолданылды:

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
<i>Несиелер және дебиторлық берешектер:</i>			
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	11	256,275	14,142,826
Қысқа мерзімді депозиттер	10	76,423	3,037,304
Алу үшін дивидендтер	10	421	6,380,082
Қаржылық дебиторлық берешек	9,10	83,172,710	13,417,349
Еншілес ұйымдардың берілген кепілдіктер бойынша берешегі	9	1,307,817	1,378,374
Берілген несиелер	8	20,079,012	12,635,688
Қызметкерлердің берешегі	9	86,181	95,053
Барлық қаржылық активтер		104,978,839	51,086,676
<i>Басқа қаржылық міндеттемелер</i>			
Несиелер	14	175,901,918	182,941,295
Қаржылық кредиторлық берешек		2,206,475	2,262,892
Қаржылық кредит берешегі		71,053,307	1,354,331
Барлық қаржылық міндеттемелер		249,161,700	186,558,518

24 Қаржылық тәуекелдерді басқару

Қаржылық тәуекел факторлары

Компанияның қызметі оны бірқатар қаржылық тәуекелдерге ұшыратады: нарықтық тәуекел (валюта тәуекелі, ақша қаражатының қозғалысына пайыздық мөлшерлеме өзгерісінің әсер ету тәуекелін қоса алғанда), несиелік тәуекел және өтімділік тәуекелі. Компания деңгейінде тәуекелдерді басқару бағдарламасы қаржы нарығында кенеттен болатын тәуекелдерге шоғырландырылған және Компанияның қаржылық нәтижелеріне әлеуетті жағымсыз әсер етуді мүмкіндігінше қысқартуға бағытталған. Компания тәуекелге тап болуды хеджирлеу үшін ерікті қаржы құралдарын пайдаланбайды.

Басшылық тәуекелдерді басқаруды бекітілген саясат несиелік тәуекелі, өтімділік тәуекелі және нарық тәуекелі сияқты арнайы салаларды қамтитын және тәуекелдерді басқару принциптерін қарастыратын саясатқа сәйкес жүргізеді.

(а) Кредит тәуекелі

Компания кредит тәуекеліне ұшырауы мүмкін, атап айтқанда қаржылық құрал бойынша бір тарап басқа тарапқа қаржылық шығын әкелу тәуекеліне ұшырауы мүмкін, себебі ол өз міндеттемелерін орындай алмайды.

Кредит тәуекелі Компанияның контрагенттермен жасалатын кредиттік және басқа да операциялары нәтижесінде туындайды, соның салдарынан қаржылық активтер туындап отырады.

Компанияның ең жоғарғы кредиттік тәуекелі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржылық активтердің теңгерімдік құнынан көрінеді.

Кредиттік тәуекелді басқару. Кредиттік тәуекел Компания бизнесі үшін барынша елеулі тәуекел болып табылады. Сондықтан да басшылық кредиттік тәуекелді басқаруға ерекше көңіл бөледі.

Тәуекелдерді басқару мақсатында кредиттік тәуекелді бағалау маңызды процесс болып табылады және нақты модельдерді пайдалануды талап етеді, себебі тәуекелдер нарық жағдайына, күтілетін ақшалай қаражат айналымына және уақыт ағымына тәуелді. Активтер портфелі бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолт болу ықтималдылығына байланысты қосымша бағалауды, тиісті шығын коэффициенттерін белгілеуді және контрагенттер арасындағы дефолт жағдайларына түзетулер жасауды талап етеді.

Кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесі. Кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржылық құралдарды жіктеу және кредит тәуекелін бағалау мақсатында Компания екі жұмыс бағытын пайдаланады: тәуекелдер негізінде жасалатын ішкі рейтинг жүйесі немесе сыртқы халықаралық рейтинг агенттіктері (Standard & Poor's [S&P], Fitch, Moody's) бағалайтын тәуекел деңгейінің бағасы. Ішкі және сыртқы кредит рейтингтері бірыңғай ішкі шкала бойынша салғастырылады, дефолт тууы ықтималы анықталады.

Рейтингтердің тәуекелдерге негізделген ішкі жүйесі ішкі әзірлеме болып табылады, және рейтингтер басшылық тарапынан бағаланады. Компания кредиттік тәуекелді бағалаудың активтер топтамасына қарай түрлі әдістерін қолданады.

Компания ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша кредиттік тәуекелді бағалау үшін тәуекелдерге негізделген ішкі рейтинг жүйесін қолданады.

Рейтинг модельдері жиі қайта қаралып отырады, дефолттар туралы нақты деректер негізінде тестілеуден өткізіледі және қажеттілік туған жағдайда жаңартылып отырады. Қолдану әдістемесіне қарамастан Компания рейтинг нақтылығын растап отырады, модельдердің болжамдық қабілеттерін есепке алып, бағалап отырады.

Сыртқы рейтингтер S&P, Moody's и Fitch секілді тәуелсіз халықаралық рейтинг агенттіктерінің контрагенттері арқылы беріледі. Бұл рейтингтер ашық түрде, қол жетімді. Мұндай рейтингтер және дефолттың болу ықтималдылығының тиісті диапазондары барлық қаржылық активтер үшін қолданылады, тек саудалық дебиторлық берешек пен ұзақ мерзімді дебиторлық берешектер өзгеше қаралады.

Күтілетін кредит шығындарын бағалау (КШБ). Күтілетін кредиттік шығындар – ықтималдылық деңгейі ескеріле отырып, болашақ алынбаған ақшалай қаражат құны есептелген бағалау нысаны (яғни белгілі бір кезең ішінде туындаған дефолттың тиісті тәуекелдері пайдаланылып есептелген кредиттік шығындардың орташа өлшемдік шамасы). Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау объективті болып табылады және туындауы мүмкін шешімдер ауқымы есебімен анықталады. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау Компанияда қолданылатын төрт компонент негізінде орындалады: дефолт ықтималдылығы, кредиттік талап көлемі, тәуекелге негізделген дефолт, дефолт жағдайындағы шығын және дисконттау мөлшерлемесі.

24 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(а) Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Дефолт сәтіндегі берешек – есепті кезең аяқталғаннан кейін тәуекел сомасында болуы мүмкін өзгерістер ескеріліп дефолттың болашақ болар күні тәуекелін бағалау, негізгі қарыз сомасы мен пайыздарын өтеу, және кредиттік міндеттемелер бойынша қаражатты пайдалану қоса ескеріледі. Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша дефолт сәтіндегі берешек кредиттік конверсия коэффициенті арқылы (CCF) бағаланады. Кредиттік конверсия коэффициенті – белгілі бір уақыт кезеңіндегі шарт бойынша міндеттемелер сомасының теңгерімдік міндеттемеге қатысты конверсия ықтималдылығын көрсететін коэффициент. *Дефолт ықтималдылығы (PD)* – белгілі бір уақыт кезеңіндегі дефолттың туындау мүмкіндігін бағалау. *Дефолт жағдайындағы шығын (LGD)* – дефолт кезіндегі туындайтын шығынды бағалау. Бұл шама шартта көзделген төлеуге бағытталған ақшалай қаражат ағыны мен кредитордың алуы күтілетін ақша арасындағы айырмаға негізделеді. Әдетте бұл көрсеткіш дефолт кезіндегі берешек пайызымен (EAD) белгіленеді. Күтілетін шығындар есепті мерзім аяғындағы көрсетілген құнға сәйкес дисконтталады. Дисконттау мөлшерлемесі қаржылық құрал бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені (ТГМ) немесе оған ұқсас шаманы білдіреді.

Күтілетін кредиттік шығындар қаражат құралының барлық қолданыс мерзімі ішінде модельденеді. Құралдың барлық қолданыс мерзімі шарттың күтпеген мерзімінен тыс өтелуін есепке алғанда, егер ондай болған болса, қарыз құралдарын өтеу мерзіміне дейінгі қалған қолданыс мерзіміне тең.

Басқару моделінде «*Барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік шығындар*» ретінде қаржылық құралдың қалған қолданыс мерзімі ішіндегі барлық мүмкін боларлық дефолт жағдайларының туындауы нәтижесінде пайда болатын шығындар бағаланады. «*12 айда күтілетін кредиттік шығындар*» моделі қаржылық құралдар бойынша есепті кезеңнің аяғынан бастап 12 ай ішіндегі болуы мүмкін дефолт жағдайының пайда болуы нәтижесінде туындайтын немесе қаржылық құралдың бір жылдан кем болуы мүмкін мерзіміндегі күтілетін кредиттік шығындардың бір бөлігін қамтиды.

Басшылықтың Шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірлеу үшін күтілетін кредиттік шығындарды бағалауы әдетте реттеу мақсатында пайдаланылатын барлық мерзім ішіндегі бағалауға емес, белгілі бір мерзімдегі бағалауға негізделген. Бағалауда *болжамдық ақпарат* қолданылады. Осындай ретпен ККҚ кредит тәуекеліне ықпал ететін ықтималдылық ескеріле отырып, негізгі макроэкономикалық көрсеткіштердегі өзгерістерді көрсетеді.

Құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер үшін ККҚ модельдеуі (POCI) осындай ретпен орындалады, бұл қатарға жалпы теңгерімдік құны (а) дисконттау мөлшерлемесінің активтің алғашқы танылуы сәтінде алынған ақшалай ағын негізінде анықталу жағдайы, және (б) ККҚ әрқашан барлық мерзімдегі ККҚ тең болу жағдайы кірмейді. Құрылған немесе сатып алынған құнсызданған активтер – өткен мерзімде бизнестің бірігуі нәтижесінде сатып алынған құнсызданған активтер секілді алғашқы танылуы сәтінде құнсызданған қаржылық активтер.

Дефолт ықтималдылығын бағалау үшін Компания дефолтты төменде көрсетілген критерийлердің біреуіне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін тәуекел жағдайы ретінде белгілейді:

- Қарыз алушының шартта көзделген өтеу мерзімін 90 күннен аса уақытқа созуы;
- халықаралық рейтинг агенттіктері қарыз алушыны дефолт рейтингіндегі сыныпқа жатқызады;
- қарыз алушы төменде көрсетілген төлемсіздік қабылеті ықтималының белгісіне сәйкес келеді;
- қаржылық актив бойынша пайыз есептемесінің тоқтатылуы/ пайыз мөлшерлемесінің төмендеуі;
- негізгі қарыздың есептен шығарылуы;
- қаржылық активтің номинальды құнына қарағанда елеулі дисконтпен сатылуы;
- қарыз құнының төмендеуіне/есептен шығарылуына/берешектің кешірілуіне әкелетін қайта құрылымдау;
- қаржылық активті өтеу мерзімінің ұзартылуы;
- негізгі қарыз/пайыздық төлем бойынша төлем мерзімінің мейлінше кейінге шегерілуі;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес контрагенттің банкрот деп танылуы туралы талап-арызды беру;
- Контрагенттің банкроттық туралы өтініш бойынша талап арызын беруі;
- Кепілдік шартымен немесе шарт бойынша кепілдік ақысының төленуімен қамтамасыз етілген міндеттемелер бойынша мерзімнің ұзартылуы 90 күннен асады.

Ақпаратты жария ету үшін Компания дефолт анықтамасын құнсызданған активтер анықтамасына сәйкестендірді. Дефолттың жоғарыда берілген анықтамасы Компанияның барлық қаржылық активтеріне қатысты қолданылады.

Егер құрал үш ай қатарынан қандай да бір дефолт критерийіне жатқызылмаған болса, дефолт деп есептелмейді (яғни төлемнің ұзартылуы жойылады). Бұл кезең талдау негізінде анықталды, талдау барысында ұзарту мерзімін жоюдың түрлі анықтамалары пайдаланылып, төлемді ұзарту жойылғаннан кейінгі қаржылық құралға дефолт мәртебесін беруді қайтару ықтималдылығы ескерілді.

24 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(а) Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредит тәуекелінің елеулі мөлшерде ұлғаюының болуы немесе болмауының бағалануы (SICR) алғашқы танылған сәттен бастап жеке түрде де, портфельді негізде де орындалады.

Осы қаржылық есепте танылатын күтілетін кредит шығындарының деңгейі қарыз алушының кредит тәуекелінің алғашқы танылған сәтінен бастап елеулі ұлғаюына байланысты белгіленеді.

Бұл бағыт күтілетін кредит шығындарын бағалаудың үш кезеңдік моделіне негізделген. 1 кезең – алғашқы танылу сәтінде құнсызданған санатына жатқызылмаған және сол сәттен бастап оған қатысты кредит тәуекелі елеулі түрде өспеген қаржылық құрал үшін, несие шығындары үшін бағалау қоры 12-айлық күтілетін несие шығындары негізінде құрылады. 2-кезең – егер алғашқы танылу сәтінен бастап кредит тәуекелі елеулі түрде өскені анықталса қаржылық құрал 2-кезеңге ауыстырылады, бірақ әзірше құнсызданған болып есептелмейді, бірақ кредит шығындарына қатысты бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. 3-кезең – егер қаржылық құрал құнсызданған болып табылса, ол 3-кезеңге ауыстырылады, және бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. Актив 3-кезеңге ауысуы нәтижесінде ұйым пайыздық табысты жалпы теңгерімдік құны негізінде тануды доғарады және пайыздық кірісті есептеу кезінде теңгерімдік құнға қатысты күтілетін кредит шығындарын алып тастағандағы активтің тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданады.

Кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюының өлшемі орындалмағаны туралы дәлелдер болса, құрал қайтадан 1-кезеңге ауыстырылады. Егер тәуекел сапалық белгісі негізінде 2-кезеңге ауыстырылса, Компания бұл белгіге қатысты, оның сақталуы немесе өзгеруіне көз жеткізу үшін мониторинг жасайды.

Сатып алынған немесе құрылған құнсызданған қаржылық активтер бойынша кредиттік шығындарды бағалау әрдайым тұтас мерзімге бағаланады. Осылайша Компания барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік шығындардың шоғырландырылма өзгерістерін таниды.

Төмендегі кестеде өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек және корпоративтік облигациялар секілді амортизациялық құны бойынша, құнсыздану моделінің жекелеген кезеңдері бойынша бағаланатын қаржылық активтер жіктемесі келтірілген:

	Кредиттік шығындармен байланысты бағалау резерві				Жиынтық теңгерімдік құн			
	1 кезең	2 кезең	3 кезең	Барлығы	1 кезең	2 кезең	3 кезең	Барлығы
	(12 айға КШБ)	(кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайын дағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)		(12 айға КШБ)	(барлық мерзімге кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайын дағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)	
Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек								
2018 жылғы 1 қаңтарға	(230,315)	-	(151,510)	(381,825)	13,417,349	-	151,510	13,568,859
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(17,829)		(716,319)	(734,149)	121,031	-	3,058,400	3,179,431
Кезең ішінде танылудың тоқтатылуы	21,359	-	-	21,359	(1,997,039)	-	(123,950)	(2,120,989)
Дисконт	-	-	-	-	452,636	-	-	452,636
амортизациясы	-	-	-	-	31,329	-	-	31,329
Басқа өзгерістер	-	-	-	-	-	-	-	-
Кезеңдегі кредиттік шығынды кредиттік бағалау аударымына ықпал ететін өзгерістердің барлығы	3,530	-	(716,319)	(712,789)	(1,392,043)	-	2,934,450	1,542,407
Бағамдық айырма және басқа өзгерістер	-	-	-	-	58	-	-	58
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(226,785)	-	(867,829)	(1,094,614)	12,025,364	-	3,085,960	15,111,324

24 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(а) Кредиттік тәуекел (жалғасы)

	Кредиттік шығындармен байланысты бағалау резерві				Жиынтық төңгерімдік құн			
	1 кезең	2 кезең	3 кезең	Барлығы	1 кезең	2 кезең	3 кезең	Барлығы
	(12 айға КШБ)	(кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайындағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)		(12 айға КШБ)	(барлық мерзімге кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайындағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)	
<i>Корпоративтік облигациялар және берілген несиелер</i>								
2018 жылғы 1 қаңтарға	(60,890)	-	(980,191)	(1,041,081)	12,635,688	-	980,191	13,615,879
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(54,643)	-	(127,851)	(182,494)	14,738,037	-	33,985	14,772,022
Кезең ішінде танылудың тоқтатылуы	37,281	-	-	37,281	(7,472,117)	-	-	(7,412,117)
Дисконт амортизациясы (нетто)	-	-	-	-	211,424	-	-	211,424
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	-	-	-	-	(6,522)	-	81,055	74,533
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған							63,025	63,025
Кезеңдегі кредиттік шығынды кредиттік бағалау аударымына ықпал ететін өзгерістердің барлығы	(16,823)	-	(127,851)	(144,674)	7,470,823	-	178,065	7,648,887
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(77,713)	-	(1,108,042)	(1,185,755)	20,106,511	-	1,158,256	21,264,767

Өзге қаржылық активтердің кредиттік шығындарына қатысты бағалау резерві 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды емес болып табылады.

Қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін Топ үш бағытты қолданады: (i) жеке негізде бағалау; (ii) портфельді негізде бағалау: ішкі рейтингтер жеке негізде бағаланады, бірақ кредит тәуекелінің бірдей рейтингтері және кредит портфелінің бірдей сегменттері үшін күтілетін кредиттік шығындарды есептеу процесінде кредит тәуекелінің бірдей параметрлері қолданылады (мәселен, дефолт ықтималдылығы, дефолт жағдайындағы шығындар); (iii) сыртқы рейтингтер негізінде бағалау.

Тұтастай алғанда күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелінің төмендегідей параметрлерінің қосындысына тең: дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдылығы және дефолт жағдайындағы шығындар, олар құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесі арқылы келтірілген құнына дисконтталған нұсқада анықталған. Күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелдерінің параметрлеріне болжам жасау әдісімен (дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдылығы және дефолт болған жағдайдағы шығын) әрбір жеке қаржылық активтің қолданыс мерзімі ішіндегі әрбір болашақ ай үшін немесе жиынтық сегмент үшін анықталады. Осы үш компонент «сақталып қалу» ықтималдылығы ескеріле отырып көбейтіледі және түзетіледі (яғни қаржылық активтің өткен айда жабылуы немесе дефолт болуы). Бұл көрсеткіш әрбір болашақ кезең үшін күтілетін кредиттік шығындарды нақты есептеуді қамтамасыз етеді, олар сосын есепті күнге орай қайта дисконтталады және жинақталады. Күтілетін кредиттік шығындарды есептеу үшін қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі алғашқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның жуық шамасын білдіреді.

Күтілетін кредиттік шығындар моделіне енгізілген болжамдық ақпарат. Кредит тәуекелінің елеулі ұлғаюын бағалау және күтілетін кредиттік шығындарды есептеу расталатын болжамдық ақпараттың қосылуын білдіреді. Компания төмендегідей ауыспалы экономикалық мәселелерді анықтайды: олар кредиттік тәуекелдің өзгеруімен және күтілетін кредиттік шығындардың ескерілуімен түзетіледі: жалпы ішкі өнім, инфляция, айырбас бағамы, мұнай бағасы және базалық сектордың өнімділігінің өзгерісі негізіндегі экономикалық дамуды сипаттау үшін қолданылатын қысқа мерзімді экономикалық индикатор.

24 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(а) Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Осы экономикалық ауыспалы нысандардың дефолт ықтималдылығына әсері, дефолт кезіндегі берешек және дефолт жағдайындағы шығын статистикалық регрессионды талдау арқылы анықталады, бұл шара осы ауыспалы шамалардың өткен кезеңдердегі дефолт деңгейіне тигізген әсерін түсіну үшін жасалады.

Кез келген басқа экономикалық болжамдардағы секілді, олардың жүзеге асырылу болжамы мен ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздіпен айқындалады, сондықтан да нақты көрсеткіштер болжамды көрсеткіштерден елеулі түрде өзгешеленуі мүмкін.

Компания қаржылық активтер бойынша бағалау мен нақты шығын арасындағы айырмашылықтарды азайту үшін есеп барысында қолданылатын өз әдістемесін тұрақты түрде тексеріп отырады. Мұндай бәк-тестілеу жылына кемінде бір рет жүргізіледі.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдістемесін бәк-тестілеу нәтижелері Басшылық назарына жеткізіледі, сосын уәкілетті органдармен талқыланғаннан кейін модельдерді одан әрі жетілдіру қадамдары жасалады.

(б) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл ұйымның қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиындықтармен кездесу тәуекелі. Компанияның қолданыстағы Даму жоспарларын қалыптастыру және мониторингілеу ережелеріне сәйкес, ақша ағымдарының қозғалысын жоспарлау және мониторингілеу қысқа мерзімді ай сайынғы негізде және 5 жылға қызметті орта мерзімді жоспарлауды қалыптастыру аясында жүзеге асады. Сондай-ақ, Компанияда 10 жылға Топты дамыту стратегиясы әзірленіп, бекітілуде. Ақша ағымдарын жоспарлаған кезде депозиттерге бос ақша қаражатын орналастырудан түскен пайда есептеледі.

Төмендегі кестеде есепті кезеңнің аяғынан шарттарда көрсетілген өтеу мерзімдері талаптарының аяғына дейін қалған мерзімді көрсете отырып, Компанияның қаржылық міндеттемелерінің өтеу мерзімдеріне бөлгендегі талдауы көрсетілген. Өтеу мерзімі бойынша талдау қарыз пайыздары мен негізгі сомасын қоса алғандағы дисконтталмаған сомаған негізделген.

	Қажет болғанға дейін және 1 айдан кем мерзімде	1-3 ай	3-12 ай	12 ай – 5 жыл	5 жылдан астам
<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>					
<i>На 31 декабря 2018 года</i>					
Несиелер	89,688	6,942,838	13,189,710	40,000,734	139,626,191
Облигациялар бойынша міндеттемелер	-	2,105,000	6,149,454	74,392,818	26,605,109
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және басқа кредиторлық берешек	1,424,677	472,630	69,156,000	-	-
Қаржылық жалдау	17,136	-	116,602	506,677	-
Қаржылық кепіл	23,030,295	-	-	-	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	24,561,796	9,520,469	88,611,766	114,900,229	166,231,300
<i>2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>					
Несиелер	1,253,269	3,296,141	13,271,130	89,787,005	150,880,712
Облигациялар бойынша міндеттемелер	-	2,175,000	3,925,000	71,525,000	-
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және басқа кредиторлық берешек	-	1,354,331	-	-	-
Қаржылық кепіл	27,117,000	-	-	-	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	28,370,269	6,825,472	17,196,130	161,312,005	150,880,504

(в) Нарық тәуекелі

Валютный риск

Компанияның қаржылық активтері мен міндеттемелері негізінен теңгеде көрсетілген, соның нәтижесінде Компания елеулі валюталық тәуекелге ұшырай қоймайды.

24 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(в) Нарық тәуекелі (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемесі ауыспалы несиелерге қатысты туындайды. Компания Мәскеу қор биржасындағы «MosPrime Rate» (Moscow Prime Offered Rate Риск) квот әлеуетті нарық тәуекеліне ұшырауы мүмкін. Компания ауыспалы мөлшерлеме өзгерістеріне егжей-тегжейлі талдау жасайды. Бұл ретте кредиттік портфельді оңтайландыру аясында, қолданыстағы кредиттер бойынша пайызды орташа есеппен 1-1, 5% өргертті. Компанияның пайыздық мөлшерлеменің өзгеруімен байланысты тәуекелдердің алдын-алу және талдау бойынша ресми келісімдері жоқ.

Капиталды басқару

Компанияның капиталды басқарудағы міндеттері акционерлер үшін пайданы және басқа мүдделі тараптар үшін табыстарды қамтамасыз ету үшін қызметтің үздіксіздігі қағидаттарына сәйкес Компания өз қызметін жалғастыру қабілетін қамтамасыз ету болып табылады. Компания капитал құрылымын ұстап немесе түзету үшін акционерлерге төленетін дивиденділер сомасын өзгерте алады, сондай-ақ акционерлерге капиталды қайтара алады немесе қарыз ақшаны азайту үшін активтерді сата алады. Компания саланың басқа да компаниялары сияқты Топ өзінің және несиелік капиталының арақатынасы негізінде капитал мониторингін жүргізеді. Бұндай арақатынас капиталдың жалпы сомасына бөлінген таза қарыз ақша ретінде анықталады.

Таза қарыз ақша қарыздардың жалпы сомасы ретінде анықталады, (оған қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген «қысқа мерзімді қарыздар» мен «ұзақ мерзімді қарыздар» да жатады). Капиталдың жалпы сомасы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген «Барлық капитал» ретінде анықталады, оған таза қарыз ақша да кіреді.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ескертпе	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Барлық несиелер	14	175,901,918	182,941,295
<i>Минус:</i>			
Ақша қаражаты мен олардың эквиваленттері	11	(256,275)	(14,142,826)
Таза несиелік қаражат		175,645,643	168,798,469
Барлық меншікті капитал		378,322,467	386,407,198
Барлық капитал		553,968,110	555,205,664
Несиелік және меншікті капиталдың арақатынасы		32%	30%

25 Қаржылық құралдардың әділ құны

Әділ құнды бағалау

Әділ құнды бағалау нәтижелері әділ құнның иерархия деңгейлері бойынша былайша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге сәйкес активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеу бойынша бағалар (түзетілмейтін) жатады, (ii) 2-деңгейге – актив немесе міндеттемелер үшін тікелей (яғни, мысалы, баға) немесе жанама (яғни, мысалы, бағаның туындысы) бақыланатын болып табылатын барлық пайдаланылатын маңызды бастапқы деректері бар бағалау модельдерінің көмегімен алынғандар және (iii) 3-деңгейдің бағалары бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалар болып табылады. Қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясындағы белгілі бір санатқа жатқызған кезде басшылық пайымдауды қолданады. Егер әділ құнды бағалауда айтарлықтай түзетуді талап ететін бақыланатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-деңгейге жатады. Пайдаланылатын деректердің маңыздылығы әділ құнның барлық жиынтық бағасы үшін бағаланады.

Әділ құн иерархиясының 2-деңгейіндегі және 3-деңгейіндегі әділ құнның бағасы дисконтталған ақша ағыны моделінің көмегімен орындалды. Белсенді нарықта бағасы белгіленбеген тіркелген пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық құралдардың әділ құны баланстық құнға тең болып қабылданды. Белсенді нарықта бағасы белгіленбеген тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар құралдардың әділ құны осы сияқты кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімін болжайтын жаңа құралдарға арналған қарызға беру нарығында қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, дисконтталған ақша ағынының моделіне негізделеді.

25 Қаржылық құралдардың әділ құны (жалғасы)

Қазақстан теңгесімен, мың	31 желтоқсан 2018 ж.				31 желтоқсан 2017 ж.			
	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Теңгерімдік құны	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Теңгерімдік құны
Активтер								
Ақшалай қаражат пен олардың эквиваленттері	-	256,275	-	256,275	-	14,142,826	-	14,142,826
Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаражат	-	76,423	-	76,423	-	3,037,304	-	3,037,304
Қаржылық дебиторлық берешек	-	82,522,965	-	83,172,710	-	13,417,349	-	13,417,349
Алынатын дивидендтер	-	421	-	421	-	6,380,082	-	6,380,082
Берілген кепілдік бойынша еншілес ұйымдардың берешегі	-	1,769,666	-	1,307,817	-	1,378,374	-	1,378,374
Алынатын несиелер	-	21,918,209	-	20,079,012	-	12,635,688	-	12,635,688
Қызметкерлердің берешегі	-	86,181	-	86,181	-	95,053	-	95,053
Барлық қаржылық активтер	-	106,630,140	-	104,978,839	-	51,086,676	-	51,086,676
Міндеттемелер								
Несиелер	-	197,826,382	-	175,901,918	-	170,235,067	-	182,941,295
Берілген қаржылық кепіл Кадрлық кредиторлық берешек	-	2,206,475	-	2,206,475	-	2,262,892	-	2,262,892
	-	71,053,307	-	71,053,307	-	1,354,337	-	1,354,331
Барлық қаржылық міндеттемелер	-	271,086,164	-	249,161,700	-	173,852,296	-	186,558,518

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы құралдардың әділ құны олардың баланстық құнына тең. Пайыздық мөлшерлемесі тіркелген құралдардың бағаланатын әділ құны осы секілді кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімін болжайтын жаңа құралдарға арналған қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы күтілетін болашақ ақша ағындарының сомаларын дисконттау моделіне негізделеді. Қолданылатын дисконттау мөлшерлемелері контрагент тарапынан болатын кредиттік тәуекелге байланысты.

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін міндеттемелер. Облигациялардың әділ құны нарықтық баға белгілеулерге негізделеді. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелердің әділ құны шамамен баланстық құнға тең. Пайыздық мөлшерлемесі тіркелген және өтеу мерзімі белгіленген құралдардың есептік әділ құны осы сияқты кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімімен жаңа құралдарға арналған күтілетін дисконтталған ақша ағынына негізделеді.

26 Есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар

2019 жылғы 4 қаңтарда және 2019 жылғы 25 қаңтарда Компания «Екібастұз ГРЭС-2» ЖШС-нан жалпы сомасы 1,750,000 мың теңгеге реверсивті кредит желісі бойынша 2 транш алды.

2019 жылғы 25 қаңтарда Компания 1,521,117 мың теңге сомасындағы ЕҚҚБ қарызының негізгі сомасын жоспарлы түрде өтеп бітті.

2019 жылғы 30 қаңтарда Компания Азиялық Даму Банкімен жасалған кредит желісіне қатысты шарт бойынша 30,468,800 мың теңге мөлшерінде транш алды (В желісі бойынша - 15,234,400 мың теңге, С желісі бойынша - 15,234,400 мың теңге).

2019 жылғы 1 қаңтарда Компания «Сбербанк» АҚ банкінен алынған 2,750,000 мың теңге сомасындағы қарызын және жинақталған сыйақыны мерзімінен бұрын өтеді.

2019 жылғы 18 ақпанда Компания «Қазақстан Халық Банкі» АҚ кредиттік желісі бойынша 1,000,000 мың теңге сомасында транш алды.

2019 жылғы 18 ақпанда Компания 28,000,000 мың теңге сомасына SNRГb3 облигацияларын қайтара сатып алды.

2019 жылғы 19 ақпанда Компания 28,000,000 мың теңге сомасына «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС-нан қаржылық көмек алды.

26 Есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар (жалғасы)

2019 жылғы 22 қаңтарда Қоғам Басқармасының 22.01.2019ж. № 1 шешімімен «Цеснабанк» АҚ (TSBNb33) облигацияларының шығарылым проспектісіне төмендегідей өзгерістер бекітілді: сыйақы мөлшерлемесі жылдық 4%-дан 0,1%-ға төмендетілді, облигациялардың айналым мерзімі басталған уақыт облигациялардың «Қазақстандық Қор Биржасы» АҚ-ның бағалы қағаздарының ресми тізіміне енгізілген күні болып есептеледі, облигациялардың айналыс мерзімі облигациялар айналымға түскен сәттен бастап 15 (он бес) жылға дейін ұлғайтылды. Облигациялардың жалпы номинальды құны - 153 620 мың теңге.

2019 жылғы 5 наурызда Топ ЕБPP-мен жасалған 09.12.2016 жылғы №48308 кредиттік келісімнің 2 Траншы бойынша жалпы сомасы 71,404,411 мың теңге мөлшеріндегі негізгі қарыз қалдығы мен есептелген сыйақы сомасын мерзімінен бұрын жапты, оның ішінде негізгі қарыз 7,312,637 мың теңге.

2019 жылғы 18 наурызда Топ «Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз бойынша 2,381,109 мың теңге мөлшеріндегі негізгі қарызды жоспарлы түрде өтеді (№БАК-48, 17.03.2010 ж.).

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын салыстырмалы кезеңге қолданылатын есеп саясатының ережелері келтірілген, оларға ХЕҚС (IFRS) 9 және ХЕҚС (IFRS) 15 талаптарына сәйкес өзгерістер енгізілген.

27 2018 жылғы 1 қаңтарға дейін аяқталатын кезеңге қолданылатын есеп саясаты

Қаржылық құралдар

(i) Қаржылық активтерді жіктеу

Қаржылық активтер мына санаттар бойынша жіктеледі: i) несиелер және дебиторлық берешек ii) сату үшін қолма-қол бар қаржылық активтер; iii) өтегенге дейін ұсталатын қаржылық активтер; iv) өзгерістері пайдадан немесе залалдан көрінетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер. Өзгерістері пайдадан немесе залалдан көрінетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер екі кіші санатқа бөлінеді: i) бастапқы танылған кезден бастап осы санатқа жатқызылған активтер; және (ii) сатуға арналған ретінде жіктелген активтер.

Несиелер мен дебиторлық берешек Компания жақын арада сатуға ниеттілерінен басқа, белгіленген немесе анықталатын төлемдермен белсенді нарықта белгіленбейтін негізгі қаржылық активтер болып табылады. Несиелер мен дебиторлық берешектер алғашқы танылғаннан кейін амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Несиелер мен дебиторлық берешектер сауда және өзге дебиторлық берешектен, ақша қаражаты мен олардың эквиваленттерінен, өзге ұзақ мерзімді активтердің құрамындағы қаржылық активтерден және басқа қысқа мерзімді активтерден тұрады.

(ii) Қаржылық міндеттемелерді жіктеу

Қаржылық міндеттемелер мына есептік санаттар бойынша жіктеледі: i) туынды қаржылық құралдарды қоса алғанда, сатуға арналғандар; ii) басқа қаржылық міндеттемелер. Сатуға арналған міндеттемелер әділ құннан көрінеді, олардың өзгерістері жыл ішіндегі - өздері пайда болған кезеңдегі пайданың немесе зиянның (қаржылық табыс немесе қаржылық шығыс) құрамынан көрінеді. Бастапқы танылғаннан кейін басқа қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша көрінеді.

Қаржылық жағдай туралы есептегі Компанияның өзге қаржылық міндеттемелері негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек пен өзге кредиторлық берешектен, қарыздардан, өзге ұзақ мерзімді міндеттемелердің құрамындағы қаржылық міндеттемелерден тұрады.

Түсімді тану

Түсім Компания алдағы уақытта экономикалық пайда алу мүмкін болатын және бұл пайда сенімді түрде өлшенуі мүмкін болған кезде танылады. Түсім қосымша құнға салынатын салық пен жеңілдіктерді шегере отырып көрсетіледі.

Тауарларды сатудан түскен түсім тауарларға меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен пайданың ауысуы кезінде, әдетте тауарларды тиеу сәтінде танылады. Тауарларды сатудан түскен түсім сомасы Компанияның әдеттегі қызметі барысында тауарлар мен қызметтерді сатудан алынған немесе алынуы тиіс сыйақының әділ құны бойынша анықталады.

Егер бартерлік мәміле бойынша алынған тауардың әділ құнын сенімді бағалау мүмкін болмаса, онда түсім сатылған тауарлар мен қызметтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Пайыздық табыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, пропорционалды негізде танылады.

28 Акция пайдасы/(шығыны)

Акциялардың базалық пайдасы/(шығыны) Компания акционерінің үлесіндегі ағымдағы жыл ішінде айналымда болған жай акциялардың орташа шамадағы санына сәйкес пайдасы немесе шығыны ретінде есептеледі.

Компанияның табысы көбейтілетін әлеуетті жай акциялары жоқ, сондықтан да акцияларға шаққандағы көбейтілетін пайда акциялардың базалық пайдасымен бірдей.

	2018 ж.	2017 ж.
Жыл ішінде жалғасқан қызметтен түскен, Топ иелеріне тиесілі пайда/(шығын)(Қазақстан теңгесімен, мың)	(5,487,500)	(33,768,425)
Топ иелеріне тиесілі бір жылғы пайда/ (шығын) (Қазақстан теңгесімен, мың)	(5,487,500)	(33,768,425)
Айналымдағы жай акциялардың орташа шамадағы саны	5,601,687	5,601,687
Топ иелеріне тиесілі, жалғасқан қызметтен түскен, акциялардың базалық және көбейтілген пайдасы/(шығыны) (теңгеге дейін дөңгелектегенде)	(980)	(6,028)
Топ иелеріне тиесілі акциялардың базалық және көбейтілген пайдасы/(шығыны) (теңгеге дейін дөңгелектегенде)	(980)	(3,962)
